

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ОБЛІК І АУДИТ»

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ
ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ЙОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ**

Здобувача Першикової Валерії Віталіївни

_____ (підпис)

Науковий керівник: Коршикова Рената Сергіївна, к.е.н., доцент

_____ (підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: Цятковська Олена Віталіївна, д. е. н., доцент

_____ (підпис)

Київ – 2025

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 110 сторінок, основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 104 сторінках друкованого тексту. Робота містить 34 таблиці, 12 рисунків, список використаних джерел з 58 найменуваннями, додатки.

«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ЙОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ»

(назва кваліфікаційної бакалаврської роботи)

Об'єктом дослідження є система фінансової звітності підприємства як інформаційна база для оцінки його фінансового стану.

Предметом дослідження є методологічні, організаційні та практичні аспекти формування фінансової звітності підприємства та методи оцінки його фінансового стану на основі звітних показників.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є критичний аналіз теоретичних та практичних аспектів процесу формування фінансової звітності підприємства й оцінки його фінансового стану, а також розробка рекомендацій щодо підвищення фінансової стабільності підприємства.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- розкрити сутність фінансової звітності та дослідити нормативно-правове забезпечення її формування на підприємствах України;
- охарактеризувати концептуальні основи фінансової звітності як ключового джерела інформації про діяльність підприємства;
- вивчити теоретико-методичні засади аналізу фінансової звітності підприємства для оцінки його фінансового стану;
- окреслити організаційні засади формування фінансової звітності підприємства;
- дослідити облікову політику підприємства як основу для формування показників фінансової звітності;
- дослідити методичні підходи та процедури формування фінансової звітності на підприємстві;
- виявити проблеми та визначити напрями вдосконалення процесу складання фінансової звітності в умовах цифровізації;
- здійснити аналіз структури та динаміки активів і пасивів підприємства;
- оцінити ліквідність, платоспроможність і фінансову стійкість підприємства;
- проаналізувати рентабельність та ділову активність підприємства;
- розробити напрями покращення фінансового стану та підвищення фінансової стабільності підприємства.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів
Теоретична значущість роботи полягає в уточненні підходів до трактування

сутності та інформаційних можливостей фінансової звітності. Методична значущість полягає в удосконаленні процесу складання фінансової звітності в умовах цифровізації. Практична значущість полягає у можливості впровадження запропонованих рекомендацій для покращення фінансової стійкості підприємства.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи – 2025

Рік захисту роботи – 2025

Ключові слова: облік, фінансова звітність, формування звітності, аналіз, фінансовий стан, фінансова стабільність підприємства

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1 Сутність та нормативно-правове забезпечення формування фінансової звітності підприємства.....	6
1.2 Концептуальні основи фінансової звітності як джерела фінансової інформації	16
1.3. Теоретико-методичні засади аналізу фінансової звітності підприємства з метою оцінки його фінансового стану	26
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	36
2.1 Організаційні засади формування фінансової звітності	36
2.2 Облікова політика підприємства як основа для формування показників фінансової звітності	43
2.3. Методичні засади формування фінансової звітності підприємства	49
2.4. Проблеми та напрями вдосконалення процесу складання фінансової звітності в умовах цифровізації	62
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	70
3.1. Аналіз динаміки та структури активів і пасивів підприємства.....	70
3.2. Оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості	79
3.3. Аналіз рентабельності та ділової активності.....	86
3.4. Шляхи покращення фінансового стану та підвищення фінансової стабільності підприємства	93
ВИСНОВКИ	100
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	105
ДОДАТКИ	112

ВСТУП

Актуальність теми. У період структурних змін в економіці України та зростання вимог до прозорості господарської діяльності фінансова звітність набуває особливої ваги. Вона забезпечує користувачів систематизованою інформацією про ресурси підприємства, результати його роботи та рівень фінансової стабільності, що робить її необхідною основою для аналітичних оцінок і розроблення ефективних управлінських рішень.

Актуальність теми посилюється в умовах цифровізації облікових процесів, переходу до міжнародних стандартів фінансової звітності й зростаючих вимог інвесторів, кредиторів і державних органів щодо прозорості фінансової інформації. Тому дослідження теоретичних і практичних аспектів формування фінансової звітності та аналізу фінансового стану підприємства є важливим і своєчасним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування та використання фінансової звітності широко висвітлена у працях українських і зарубіжних науковців, серед яких: Іванчук Н. В., Лірук І., Нестеренко О. О., Орехова А. І., Підгаєць С. В., Ткачук Н. В., Усатенко О. В., Шипіна С. Б. та інші. У їхніх роботах розглядаються теоретичні основи фінансового обліку, міжнародні стандарти звітності, методи аналізу фінансового стану, підходи до оцінки ліквідності, рентабельності та ділової активності.

Разом із тим, питання практичного застосування інструментів фінансового аналізу в діяльності українських підприємств, а також удосконалення процесів складання фінансової звітності в умовах цифровізації залишаються недостатньо розкритими, що визначає необхідність подальших досліджень.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є критичний аналіз теоретичних та практичних аспектів процесу формування фінансової звітності підприємства й оцінки його фінансового стану, а також розробка рекомендацій щодо підвищення фінансової стабільності підприємства.

Для досягнення поставленої мети сформовано такі *завдання дослідження*:

- розкрити сутність фінансової звітності та дослідити нормативно-правове забезпечення її формування на підприємствах України;
- охарактеризувати концептуальні основи фінансової звітності як ключового джерела інформації про діяльність підприємства;
- вивчити теоретико-методичні засади аналізу фінансової звітності підприємства для оцінки його фінансового стану;
- окреслити організаційні засади формування фінансової звітності підприємства;
- дослідити облікову політику підприємства як основу для формування показників фінансової звітності;
- дослідити методичні підходи та процедури формування фінансової звітності на підприємстві;
- виявити проблеми та визначити напрями вдосконалення процесу складання фінансової звітності в умовах цифровізації;
- здійснити аналіз структури та динаміки активів і пасивів підприємства;
- оцінити ліквідність, платоспроможність і фінансову стійкість підприємства;
- проаналізувати рентабельність та ділову активність підприємства;
- розробити напрями покращення фінансового стану та підвищення фінансової стабільності підприємства.

Об'єктом дослідження є система фінансової звітності підприємства як інформаційна база для оцінки його фінансового стану.

Предметом дослідження є методологічні, організаційні та практичні аспекти формування фінансової звітності підприємства та методи оцінки його фінансового стану на основі звітних показників.

Методи дослідження. У дослідженні використано комплекс загальнонаукових та спеціальних економічних методів, що забезпечили всебічність і достовірність отриманих результатів. Методи аналізу та синтезу застосовано для узагальнення теоретичних положень щодо формування фінансової звітності та її ролі в оцінці фінансового стану підприємства. Порівняльний аналіз дав змогу

простежити зміни в структурі активів, пасивів і фінансових результатів АТ «Київський вітамінний завод» у динаміці. Горизонтальний і вертикальний аналіз використано для дослідження тенденцій фінансових показників АТ «Київський вітамінний завод». Коефіцієнтний аналіз забезпечив оцінювання ліквідності, рентабельності та ділової активності підприємства. Метод економіко-логічного узагальнення застосовано для формування підсумкових висновків і обґрунтування практичних рекомендацій щодо підвищення фінансової стійкості АТ «Київський вітамінний завод».

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів.

Теоретична значущість роботи полягає в уточненні підходів до трактування сутності та інформаційних можливостей фінансової звітності. Методична значущість полягає в удосконаленні процесу складання фінансової звітності в умовах цифровізації. Практична значущість полягає у можливості впровадження запропонованих рекомендацій для покращення фінансової стійкості підприємства.

Інформаційна база дослідження. Основу роботи становлять законодавчі й нормативно-правові акти України, що регламентують ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, міжнародні стандарти фінансової звітності, офіційні статистичні матеріали. Емпіричну частину дослідження сформовано на основі фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод» за 2022-2024 рр. Додаткову інформацію забезпечили наукові праці, монографії, статті та практичні матеріали з питань бухгалтерського обліку, фінансового аналізу та оцінювання фінансового стану підприємств.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були представлені на всеукраїнській студентській інтернет-конференції «Молодь, наука, бізнес» (Миколаївський національний аграрний університет, 01-02 жовтня 2025 року).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та нормативно-правове забезпечення формування фінансової звітності підприємства

В умовах ринкової економіки фінансова звітність відіграє ключову роль у формуванні прозорого інформаційного середовища для управління підприємством та прийняття обґрунтованих економічних рішень. Вона є основним засобом комунікації між підприємством та зовнішніми користувачами інформації – власниками, інвесторами, кредиторами, державними органами та партнерами. У сучасних умовах фінансова звітність виступає не лише інструментом контролю, а й стратегічним ресурсом, який відображає економічну ефективність діяльності суб'єкта господарювання, його конкурентоспроможність і фінансову стійкість.

Процес формування фінансової звітності безпосередньо пов'язаний із функціонуванням системи бухгалтерського обліку, оскільки саме облік забезпечує накопичення, узагальнення та подання інформації про господарські процеси. Як зазначає Шипіна С.Б., фінансова звітність є «системою взаємопов'язаних показників, що характеризують результати діяльності підприємства та його фінансовий стан у певному періоді» [5, с. 230]. З огляду на це, якість звітності визначається рівнем достовірності облікових даних, правильністю їх систематизації та відповідністю чинним стандартам.

Сутність фінансової звітності полягає у «відображенні сукупності фінансово-економічних показників діяльності підприємства за звітний період, а саме: активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів, витрат та фінансових результатів» [9, с. 114]. Її головною метою є надання користувачам правдивої, зрозумілої та порівнянної інформації для оцінки результативності діяльності

суб'єкта господарювання та прогнозування його подальшого розвитку.

З позиції системного підходу фінансова звітність є складовою інформаційно-аналітичної інфраструктури управління підприємством, що відображає взаємозв'язок між обліковими процесами, фінансовими результатами та прийняттям рішень. У цьому контексті Денисенко Т. С. підкреслює, що «формування звітності – це завершальний етап бухгалтерського обліку, який трансформує облікові дані у стандартизовану форму подання для користувачів» [5, с. 20].

У науковій літературі поняття фінансової звітності підприємства розглядається багатьма дослідниками. Так, Нестеренко О.О. під фінансовою звітністю розуміє «...сукупність взаємопов'язаних форм звітності, що містять узагальнену інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів і зміни власного капіталу підприємства за певний період». Науковець підкреслює, що «така звітність покликана задовольняти інформаційні потреби як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів, забезпечуючи їх достовірними даними для прийняття управлінських та економічних рішень» [22, с. 28].

Водночас Базюра О. розглядає фінансову звітність підприємства як «невід'ємний елемент системи інформаційного забезпечення ринкових суб'єктів, що формується на основі даних бухгалтерського обліку та систематизованих показників господарської діяльності». На думку автора, саме звітність забезпечує «...узагальнення облікової інформації, необхідної для аналізу, оцінки та прогнозування фінансових результатів діяльності підприємства» [2].

Своєю чергою Яремчук К.Г. вважає, що фінансова звітність – це «...документи, що містять інформацію про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та рух грошових коштів за звітний період». Автор зазначає, що «звітність виступає важливим джерелом аналітичної інформації для оцінки ефективності використання ресурсів і визначення перспектив подальшого розвитку підприємства» [54, с. 12].

Згідно з підходом, викладеним у роботі Климчук С.О., метою складання фінансової звітності є «забезпечення користувачів достовірною та корисною

інформацією, що дає змогу оцінити фінансовий стан підприємства, ефективність його діяльності та рух грошових коштів» [14, с. 15].

Науковці Орехова А.І. та Толстошеєва В.С. зазначають, що «фінансова звітність слугує основою для: визначення рівня фінансової стійкості й ліквідності підприємства; аналізу структури доходів, витрат і рентабельності; поінформованості інвесторів, кредиторів, акціонерів та інших зацікавлених сторін щодо фінансових результатів; а також для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення прибутковості та забезпечення сталого розвитку підприємства» [30, с. 141].

У нормативно-правовій базі України, а саме у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» досліджувана дефініція визначена так: «фінансова звітність – це звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства» [24, 37].

Згідно з Концептуальною основою фінансової звітності, затвердженою Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB), «мета фінансової звітності загального призначення – надавати фінансову інформацію про суб'єкта господарювання, що звітує, яка є корисною для нинішніх та потенційних інвесторів, позикодавців та інших кредиторів у прийнятті рішень про надання ресурсів цьому суб'єкту господарювання» [15].

Традиційно, фінансова звітність виконує кілька важливих функцій, які допомагають ефективно керувати підприємством. Завдяки цим функціям звітність дає повне уявлення про фінансовий стан і результати роботи підприємства (рис. 1.1).

Варто зазначити, що усі функції фінансової звітності взаємодіють між собою, забезпечуючи цілісне відображення роботи підприємства. Завдяки цьому звітність стає зручним інструментом для прийняття рішень і зрозумілим джерелом інформації для всіх користувачів.

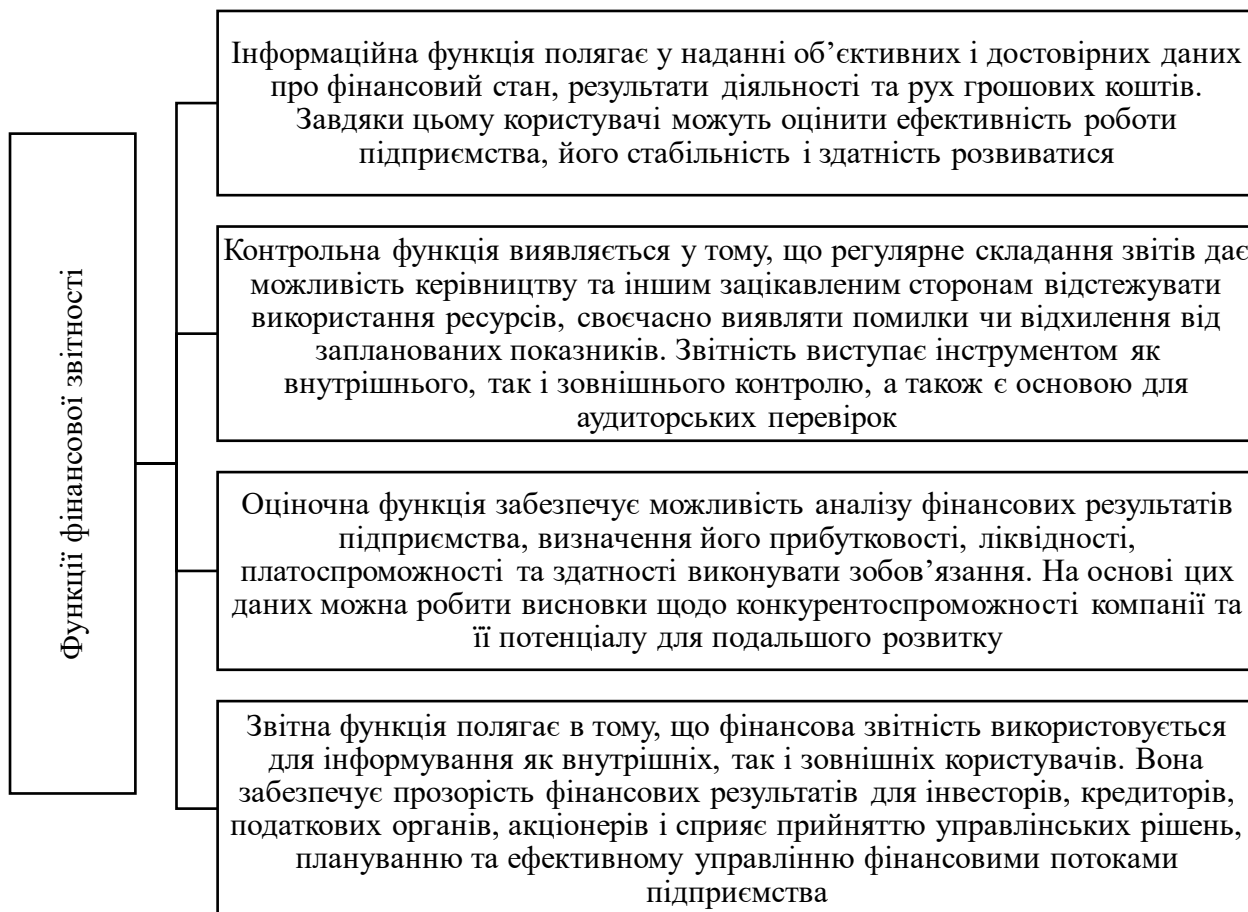

Рисунок 1.1. – Функції фінансової звітності

Джерело: побудовано автором на основі [24]

На практиці фінансова звітність підприємства може складатися у повному або скороченому вигляді, що визначається категорією підприємства та періодом звітування [31]. Звітність формується на річній або проміжній основі.

Річна фінансова звітність є обов'язковою для всіх суб'єктів господарювання незалежно від розміру і охоплює повний цикл їх діяльності за календарний рік. Вона містить узагальнену інформацію про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, рух грошових коштів і зміни у власному капіталі за звітний рік, тобто відображає підсумки всіх господарських операцій, що відбулися протягом цього періоду.

Проміжна фінансова звітність складається між річними звітами, як правило, щоквартально або раз на півріччя. Вона дає змогу користувачам отримувати актуальну інформацію про фінансовий стан і результати діяльності підприємства у коротших часових інтервалах, що дозволяє оперативніше аналізувати тенденції та

приймати управлінські рішення до завершення річного звітного періоду (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Склад фінансової звітності залежно від категорії підприємства

Вид	Склад	Хто подає
Повна	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма № 1); Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма № 2); Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) (форма № 3); Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом) (форма № 3-н); Звіт про власний капітал (форма № 4); Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5); Додаток до приміток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами» (форма № 6)	Середні та великі підприємства
Скорочена	Фінансова звітність малого підприємства у складі Балансу (форма № 1-м) та Звіту про фінансові результати (форма № 2-м)	Малі підприємства
	Фінансова звітність мікропідприємства у складі Балансу (форма № 1-мс) та Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс)	Мікропідприємства

Джерело: згруповано за інформацією [23]

Нормативно-правова база, що регламентує організацію та ведення бухгалтерського обліку й формування фінансової звітності в Україні, є багаторівневою системою документів, яка забезпечує єдність підходів до визнання, оцінки та розкриття фінансово-економічної інформації. Вона охоплює як загальні законодавчі акти, що визначають правові засади господарювання, так і спеціалізовані стандарти, що деталізують порядок ведення обліку та складання фінансових звітів (табл. 1.2).

У нормативно-правових актах України чітко визначено загальні вимоги до визнання, оцінки та розкриття елементів фінансової звітності, що забезпечують її достовірність, порівнянність та єдність підходів до формування показників. Національна система бухгалтерського регулювання базується на положеннях Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», постанов Кабінету Міністрів та Національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, які визначають принципи та порядок складання звітності. Саме вони формують основу регламентації процесу звітування підприємств.

Таблиця 1.2 – Нормативно-правові акти України, що регламентують формування фінансової звітності підприємства

№ з/п	Назва нормативного документа	Зміст
1	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Визначає правові засади ведення обліку, склад фінансової звітності, принципи оцінки, вимоги до документування, відповідальність за облік та звітність.
2	Закон України № 2115-IX «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності у період дії воєнного стану»	Визначає особливі умови подання та оприлюднення фінансової звітності під час воєнного стану; надає право на відстрочення
3	Постанова КМУ № 419 від 28.02.2000 «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності»	Регламентує строки подання фінансової звітності, її склад залежно від категорії підприємства, правила подання за НП(С)БО і МСФЗ
4	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Надає вимоги до структури фінансової звітності, змісту форм, принципів оцінки та розкриття інформації.
5	НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»	Визначає правила виправлення помилок, допущених при складанні фінансової звітності, а також процедуру внесення і розкриття інших змін у цій звітності
6	НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»	Визначає скорочені форми звітності для малих підприємств та мікропідприємств; встановлює вимоги до показників та розкриття
7	Наказ МФУ від 28.03.2013 № 433 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності»	Визначено порядок розкриття інформації, що стосується статей наступних форм фінансової звітності: форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форми № 3 «Звіт про рух грошових коштів» та форми № 4 «Звіт про власний капітал».
8	Наказ Міністерства фінансів України № 610 від 28.11.2024 «Про затвердження Змін до типової форми фінансової звітності № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності»	Встановлює оновлені вимоги до складу та змісту приміток до річної фінансової звітності, що забезпечують більш повне розкриття інформації для користувачів.
9	План рахунків бухгалтерського обліку затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291	Встановлює основні методологічні підходи до ведення обліку, забезпечує узгодженість у відображенні відповідних операцій і процесів

Джерело: згруповано за інформацією [23; 27; 37; 38; 39; 40; 41]

Основне місце у системі нормативного регулювання займає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [37], який встановлює правові, організаційні та методичні засади ведення бухгалтерського обліку. Він визначає принципи достовірності, повноти та своєчасності фінансової інформації, а також вимоги до форми і змісту звітності, що забезпечує її уніфікацію на

національному рівні. Цей Закон є базою для побудови всієї системи бухгалтерського регулювання та одним із головних джерел визначення сутності фінансових результатів.

Підприємства в Україні мають право самостійно обирати концептуальну основу, на якій вони формують свою фінансову звітність: Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) або Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). Такий вибір залежить від категорії підприємства, його масштабів діяльності, форми власності, участі у міжнародних ринках капіталу та вимог законодавства [37; 46]. Так, згідно зі статтею 12 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», обов'язок вести облік і складати фінансову звітність за МСФЗ мають «певні категорії компаній, а саме:

- публічні акціонерні товариства;
- банки та інші фінансові установи, які отримали ліцензії на здійснення фінансової діяльності;
- страхові компанії;
- недержавні пенсійні фонди;
- підприємства, що здійснюють діяльність із цінними паперами (емітенти, цінні папери яких допущені до біржових торгів);
- великі підприємства, що відповідають хоча б двом з таких критеріїв : балансова вартість активів понад 20 млн євро або чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) понад 40 млн євро, або середня кількість працівників понад 250 осіб» [37].

Крім того, інші суб'єкти господарювання можуть добровільно перейти на складання звітності за МСФЗ, якщо прагнуть підвищити прозорість своєї діяльності, залучити іноземних інвесторів або інтегруватися у міжнародні ринки.

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) — це «система нормативних документів України, розроблена відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та затверджена Міністерством фінансів» [23]. Вони встановлюють єдині методологічні засади ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової

звітності для більшості підприємств, що працюють на території України. НП(С)БО визначають правила формування активів, капіталу, зобов'язань, доходів, витрат, а також зміст і структуру основних форм фінансової звітності (балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів тощо).

У Постанові Кабінету Міністрів України № 419 «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності» зазначено, що «НП(С)БО є обов'язковими для більшості українських суб'єктів господарювання — малих, середніх та частини великих підприємств, які не зобов'язані застосовувати Міжнародні стандарти фінансової звітності. Національні стандарти створені з урахуванням норм українського законодавства, специфіки економічних умов та потреб внутрішніх користувачів» [43]. Вони «спрощують ведення обліку для підприємств, діяльність яких не пов'язана зі складними міжнародними операціями, забезпечують уніфікацію облікової політики в країні та дозволяють формувати зрозумілу та зіставну фінансову інформацію для державних органів, засновників і партнерів» [24].

Вагомим методологічним орієнтиром є НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яке встановлює цілі, склад і принципи підготовки фінансової звітності [24]. У ньому визначено структуру основних форм, критерії визнання активів, зобов'язань, доходів і витрат, а також порядок подання інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. Застосування цього стандарту забезпечує єдність підходів до формування звітності та її порівнянність у часі. Своєю чергою НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» регулює складання «скорочених форм звітності суб'єктами малого підприємництва та мікропідприємствами, визначаючи їхній мінімальний склад і вимоги до розкриття інформації» [27].

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, англ. IFRS — International Financial Reporting Standards) — це комплекс глобально визнаних «принципів, правил і вимог щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, який розробляється і затверджується Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку» (IASB) [21, 37]. МСФЗ спрямовані на

забезпечення прозорості, порівнянності та уніфікації фінансової інформації, що використовується інвесторами, кредиторами, міжнародними фінансовими інституціями та учасниками світових ринків капіталу.

Система МСФЗ визначає:

- концептуальні принципи підготовки фінансової звітності;
- правила визнання, оцінки й відображення активів, зобов'язань, доходів, витрат та власного капіталу;
- вимоги до розкриття інформації, щоб користувачі могли оцінити фінансовий стан і результати діяльності підприємства;
- узагальнені підходи до оцінки справедливої вартості, обліку фінансових інструментів, інвестицій, виручки, оренди, резервів тощо.

Згідно з Листом Міністерства фінансів України № 35210-06-5/37175, МСФЗ застосовуються підприємствами, які здійснюють «публічну діяльність, мають значний вплив на економіку країни, активно працюють із міжнародними інвесторами, беруть участь у світових ринках капіталу або звітують перед міжнародними фінансовими організаціями» [33].

МСФЗ забезпечують високий рівень прозорості та довіри до звітності, що дає можливість підприємствам інтегруватися у глобальний бізнес-простір, залучати іноземні інвестиції та забезпечувати порівнянність своїх фінансових показників із компаніями інших країн.

У табл. 1.3 представлено основні відмінності між національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та міжнародними стандартами фінансової звітності.

Таблиця 1.3 – Відмінності між НП(С)БО України та МСФЗ

№	Критерій порівняння	НП(С)БО	МСФЗ
1	2	3	4
1	Нормативна база	Розроблені та затверджені Міністерством фінансів України	Розроблені Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB)
2	Мета	Формування звітності відповідно до вимог українського законодавства	Забезпечення прозорості та порівнянності фінансової звітності на міжнародному рівні

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4
3	Сфера застосування	Використовуються більшістю вітчизняних підприємств, орієнтованих на внутрішній ринок	Обов'язкові для публічних компаній, банків, страхових та великих підприємств, що мають суспільне значення
4	Ступінь деталізації	Містять чіткі інструкції та форми звітності	Більш принципово орієнтовані, надають підприємствам свободу у виборі підходів
5	Підхід до оцінки	Переважає базується на історичній (фактичній) собівартості	Ширше застосовується справедлива (ринкова) вартість активів і зобов'язань
6	Презентація звітності	Уніфіковані форми звітів, затверджені Мінфіном	Гнучкі вимоги до форми, головне – повне розкриття суттєвої інформації
7	Основний користувач	Держава, податкові органи, внутрішнє управління	Інвестори, акціонери, кредитори

Джерело: згруповано за інформацією [21; 23;24;]

З огляду на активну інтеграцію України у міжнародний економічний простір, значна частина підприємств застосовує міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). Зокрема МСБО 1 «Подання фінансової звітності», який встановлює загальні вимоги до структури, складу та змісту фінансових звітів [19]. Його норми забезпечують порівнянність звітних даних між країнами та сприяють гармонізації української системи бухгалтерського обліку із світовими підходами. Також МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» [21] регламентує порядок складання та подання одного з ключових елементів фінансової звітності — звіту про рух коштів за прямим чи непрямим методом. Хоч ці стандарти не є нормативно-правовими актами України, їхнє застосування є обов'язковим для підприємств, визначених законодавством, та тих, що добровільно перейшли на міжнародні правила.

На рівні міжнародного законодавства особливе значення має Директива 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради, яка встановлює гармонізовані вимоги до річної фінансової звітності та консолідованої звітності в країнах Європейського Союзу. Документ визначає критерії класифікації підприємств за розмірами, мінімальний склад фінансової звітності, принципи оцінки статей, вимоги до оприлюднення та аудиту. Директива не є безпосередньо чинним нормативним актом в Україні, її положення поступово імплементуються в

національне законодавство через плани гармонізації та адаптації бухгалтерського обліку до європейських стандартів.

Отже, міжнародні стандарти фінансової звітності спрямовані на уніфікацію облікових принципів у світовій практиці, забезпечуючи прозорість, порівнянність і єдині підходи до складання звітності для підприємств різних країн, які беруть участь у міжнародній економічній діяльності. На відміну від них, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) розроблені з урахуванням особливостей національної економіки, податкової системи та законодавчої бази України. Такі стандарти спрощують ведення обліку для місцевих підприємств, однак можуть мати певні відмінності у підходах до оцінки активів, визнання доходів і витрат, а також у структурі звітності. Вибір між НП(С)БО та МСФЗ залежить від масштабу підприємства, характеру його діяльності та вимог інвесторів, а застосування міжнародних стандартів є обов'язковим для компаній, що мають суспільне значення або активно працюють на міжнародних фінансових ринках.

Усі розглянуті вище нормативні документи забезпечують комплексне регулювання процесу ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, створюючи цілісну систему методологічних вимог і правил для всіх суб'єктів господарювання.

1.2. Концептуальні основи фінансової звітності як джерела фінансової інформації

Бухгалтерський облік відіграє ключову роль у процесі формування фінансової звітності, оскільки виступає інформаційною основою, на якій ґрунтуються всі подальші етапи її складання. У межах бухгалтерського обліку фіксуються всі господарські операції підприємства, що дає змогу накопичити необхідні дані для підготовки звітів, які в подальшому підлягають перевірці

аудиторами. Якість облікових даних визначає рівень достовірності фінансової звітності, адже саме на їх основі формується не лише баланс і звіт про фінансові результати, а й забезпечується правильне відображення фінансових операцій у всіх звітних документах. Від точності цих даних залежить ступінь довіри користувачів до інформації, що надає підприємство.

Показники фінансової звітності систематизуються за економічними характеристиками, які становлять її основні структурні елементи. До них належать «складові, що відображають майновий стан підприємства (активи, зобов'язання, власний капітал), та складові, які характеризують результати діяльності (доходи й витрати)» [9, с. 151]. У свою чергу, кожен із цих елементів деталізується у статтях фінансової звітності, які об'єднуються у відповідні однорідні групи для забезпечення аналітичності й порівнюваності інформації.

Користувачами фінансової звітності виступають «різні зацікавлені сторони, які потребують достовірної інформації для прийняття управлінських, інвестиційних та фінансових рішень» (табл. 1.4) [9, с. 148].

Таблиця 1.4 – Користувачі фінансової звітності підприємств

Категорія користувачів	Мета використання фінансової звітності
Менеджери та власники підприємства	Прийняття стратегічних і оперативних рішень щодо розвитку бізнесу, планування та контролю фінансових показників
Інвестори та акціонери	Оцінка ефективності інвестицій, визначення прибутковості та ризиків, прийняття рішень щодо купівлі або продажу акцій
Кредитори та банки	Аналіз фінансової стійкості й платоспроможності підприємства для ухвалення рішень про надання кредитів чи зміну умов кредитування
Державні органи та податкові служби	Контроль за дотриманням виконання податкових зобов'язань відповідно до чинного законодавства
Працівники та їх представники	Оцінка фінансової стабільності підприємства для забезпечення соціальних гарантій, стабільності виплат заробітної плати та робочих місць
Аудитори	Проведення незалежної перевірки фінансової звітності з метою підтвердження достовірності даних для користувачів

Джерело: згруповано за інформацією [9; с. 148]

Залежно від цілей використання, кожна група користувачів орієнтується на певні показники, що відображаються у фінансових звітах підприємства: баланс, звіті про фінансові результати, звіті про рух грошових коштів тощо [17]. Фінансові результати є інтегральною характеристикою ефективності господарської

діяльності. У разі отримання збитків підприємство стикається з негативними наслідками, що можуть призвести до скорочення обсягів виробництва, втрати конкурентних позицій і, в перспективі, до економічного самознищення. Систематичний аналіз фінансових результатів має важливе практичне значення, оскільки від розміру прибутку залежить рівень оплати праці персоналу, своєчасність податкових надходжень до бюджетів різних рівнів, інвестиційна привабливість підприємства та забезпечення ринку необхідною продукцією.

Якість фінансової звітності визначається її корисністю для користувачів, тобто здатністю забезпечувати прийняття обґрунтованих економічних рішень на основі достовірних даних. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [24] для виконання цього завдання фінансова звітність має відповідати певним ознакам – якісним характеристикам, що представлені на рис. 1.2.

Рисунок 1.2 – Якісні ознаки фінансової звітності підприємства

Джерело: побудовано автором на основі [49, с. 17]

Дотримання сукупності зазначених характеристик гарантує високий рівень інформативності та об'єктивності фінансової звітності, роблячи її надійним джерелом для прийняття управлінських, інвестиційних і стратегічних рішень.

Відповідно до положень НП(С)БО 1 процес формування фінансової звітності базується на низці фундаментальних принципів, які забезпечують її достовірність, повноту, порівнянність та практичну цінність (табл. 1.4) [24].

Фінансова звітність підприємства складається з кількох взаємопов'язаних форм, «кожна з яких виконує окрему аналітичну функцію та містить специфічні елементи, що характеризують певні аспекти діяльності суб'єкта господарювання» [12, с. 23].

Форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» відображає майновий і фінансовий стан підприємства на певну дату та складається з двох взаємопов'язаних частин: активу і пасиву [29].

Таблиця 1.5 – Принципи формування фінансової звітності підприємства відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

№ з/п	Назва принципу	Зміст принципу
1	2	3
1	Єдиний грошовий вимірник	Усі господарські операції підприємства вимірюються, узагальнюються та відображаються у фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці - національній валюті України (забезпечує порівнянність показників і єдність облікової системи)
2	Безперервність діяльності	Фінансова звітність складається виходячи з припущення, що підприємство продовжить діяльність у майбутньому, не має намірів ліквідуватися або суттєво скорочувати обсяги діяльності; оцінка активів і зобов'язань здійснюється за умов нормального функціонування бізнесу
3	Принцип нарахування	Події та операції визнаються в обліку та звітності в момент їх виникнення (коли виникають права і обов'язки), а не лише під час отримання або виплати грошових коштів; це дозволяє коректно зіставляти доходи та витрати періоду
4	Автономність	Майно, зобов'язання та результати діяльності підприємства відокремлюються від активів і зобов'язань власників або інших пов'язаних осіб; підприємство розглядається як самостійний об'єкт обліку
5	Періодичність	Господарська діяльність поділяється на стандартні звітні періоди (місяць, квартал, рік) для систематичного формування й подання інформації про фінансовий стан, результати та грошові потоки
6	Повне висвітлення	У звітності має бути відображена вся суттєва інформація про фінансовий стан, результати діяльності та грошові потоки, що може вплинути на рішення користувачі
7	Послідовність	Облікова політика підприємства має застосовуватися послідовно від одного звітного періоду до іншого; зміни в політиці можливі лише в порядку, передбаченому нормативними актами або якщо це підвищує достовірність і корисність інформації
8	Превалювання змісту над формою	Операції відображаються у звітності відповідно до їх економічної суті, а не лише формально-юридичної структури, що підвищує достовірність і аналітичну цінність даних

Продовження таблиці 1.5

1	2	3
9	Матеріальність	Інформація вважається суттєвою, якщо її упущення або спотворення може вплинути на економічні рішення користувачів; обсяг розкриття визначається з урахуванням матеріальності
10	Порівнянність	Фінансова інформація повинна бути подана так, щоб користувачі могли порівнювати показники підприємства в часі та з показниками інших суб'єктів господарювання; це передбачає розкриття порівняльних даних і пояснень щодо змін у методах обліку
11	Обережність / нейтральність	Інформація має бути подана неупереджено: оцінки повинні бути об'єктивними та обґрунтованими; при наявності невизначеностей слід уникати надмірної оптимістичності, але й не навмисного завищення резервів
12	Своєчасність та доступність	Звітність має готуватися і публікуватися в строки, що забезпечують її корисність; інформація повинна бути структурована й викладена зрозуміло для цільових користувачів

Джерело: згруповано за інформацією [24]

Активи — це ресурси, що контролюються суб'єктом господарювання внаслідок минулих подій і здатні приносити економічні вигоди у майбутньому. Вони поділяються на необоротні активи, до яких належать основні засоби, нематеріальні активи й довгострокові фінансові інвестиції, та оборотні активи — запаси, дебіторська заборгованість і грошові кошти [29].

Пасиви охоплюють власний капітал і зобов'язання підприємства. Зобов'язання являють собою заборгованості перед зовнішніми контрагентами, що підлягають погашенню в майбутньому шляхом передачі економічних ресурсів. Вони поділяються на довгострокові (кредити, позики, облігації) та поточні (кредиторська заборгованість, податкові платежі, короткострокові позики).

Власний капітал - це частина активів підприємства, що залишається після віднімання всіх зобов'язань. Він формується за рахунок статутного, додаткового, резервного капіталу, а також нерозподіленого прибутку та інших елементів.

Загальний підсумок (рядок «Баланс») відображає валюту балансу та забезпечує дотримання фундаментального принципу рівності активів і сукупності зобов'язань та власного капіталу.

Зміна в активах та зобов'язання призводить до змін у величинах витрат та доходів, крім операцій, що можуть проводитися з власниками (акціонерами).

Як зазначалося вище, великі та середні підприємства складають повний

комплект фінансової звітності відповідно до НП(С)БО або МСФЗ. Такі підприємства зобов'язані подавати звітність як щоквартально, так і щорічно.

Водночас малі підприємства відповідно до НП(С)БО 25 користуються спрощеною системою обліку та звітності. Відсутність обов'язку подавати квартальну звітність зменшує адміністративне навантаження та спрощує процедури звітування [27].

Постановою Кабінету Міністрів України № 419 встановлено єдині строки подання для всіх форм фінансової звітності, тобто відповідного пакета звітності. Періодичність подання залежить від категорії підприємства та характеру його діяльності.

Основні строки такі:

- щоквартально — за I квартал, півріччя та дев'ять місяців (за винятком суб'єктів, які мають право подавати лише річну звітність);
- щорічно — не пізніше 28 лютого року, що настає за звітним;

Періодичність подання фінансової звітності суб'єктами господарювання України залежить від категорії підприємства:

- великі, середні та суб'єкти суспільного інтересу:
 - щоквартально — за I квартал, півріччя та дев'ять місяців;
 - щорічно — не пізніше 28 лютого року, наступного за звітним;
- малі та мікропідприємства (НП(С)БО 25):
 - подають лише річну фінансову звітність;
 - складають форми № 1-м (1-мс) та № 2-м (2-мс);
 - форми № 3 та № 4 для них не є обов'язковими [37; 40].

Також рішеннями власників або вимогами контролюючих органів можуть встановлюватися додаткові строки, якщо це передбачено законодавством.

Розглянемо зміст основних форм фінансової звітності.

Форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» містить узагальнену інформацію про наявні активи підприємства, структуру їх формування та джерела фінансування. Його показники дозволяють оцінити фінансову стійкість, ліквідність і платоспроможність суб'єкта господарювання. Це робить зазначену форму

звітності базовим інструментом для аналізу фінансового стану.

Форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» узагальнює дані про доходи, витрати та підсумковий фінансовий результат діяльності підприємства за звітний період. До основних його елементів належать:

- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), визначений після зменшення на суму ПДВ, акцизів і наданих знижок;
- собівартість реалізації, що охоплює витрати, безпосередньо пов'язані з виробництвом і продажем;
- валовий прибуток або збиток — різниця між чистим доходом та собівартістю;
- інші операційні доходи та витрати, що включають результати допоміжної діяльності, операції оренди, курсові різниці тощо.

Фінансовий результат до оподаткування розраховується як сукупний підсумок операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Після врахування податку на прибуток визначається чистий прибуток або збиток підприємства за звітний період [29].

Розділ II форми № 2 розкриває повний фінансовий результат підприємства, який охоплює не лише чистий прибуток, а й інші компоненти сукупного доходу, пов'язані зі змінами у власному капіталі. До таких елементів належать: дооцінка або уцінка необоротних активів; переоцінка фінансових інструментів; курсові різниці за операціями в іноземній валюті; частка іншого сукупного доходу асоційованих чи спільних підприємств. Урахування цих показників дає можливість отримати більш повну картину фінансового становища підприємства, оскільки сукупний дохід відображає не лише результати діяльності, а й зміни у вартості активів та капіталу.

У розділі III звіту наводиться структура операційних витрат за економічними елементами, зокрема: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизаційні відрахування та інші операційні витрати [29]. Інформація цього розділу є важливою для внутрішнього аналізу, оскільки дає змогу оцінити раціональність використання ресурсів та рівень

витратомісткості діяльності.

Розділ IV заповнюється лише акціонерними товариствами, акції яких перебувають в обігу на фондових ринках. Він містить показники прибутковості акцій: базовий та розбавлений прибуток на одну звичайну акцію, що забезпечує прозорість для інвесторів і потенційних акціонерів.

У цілому форма № 2 забезпечує комплексну оцінку фінансових результатів підприємства, поєднуючи дані щодо доходів, витрат, сукупного доходу та прибутковості капіталу. Це дозволяє оцінити не лише поточну ефективність діяльності, а й зміни у фінансовому стані за звітний період.

Форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів» відображає фактичний рух грошових коштів за трьома видами діяльності [54, с. 30]:

- операційна діяльність охоплює надходження від реалізації, виплати постачальникам, виплата заробітної плати, сплата податків та інші основні грошові потоки;

- інвестиційна діяльність пов'язана з рухом грошей від операцій придбання та продаж необоротних активів, надання та повернення позик, отримання дивідендів;

- фінансова діяльність стосується залучення та погашення кредитів, випуску акцій, виплати дивідендів, лізингових платежів.

Підприємство може здійснювати складання цього звіту прямим або непрямим методом. Вибір методу обов'язково закріплюється в обліковій політиці. Звіт має бути узгоджений з даними Балансу та Звіту про фінансові результати, забезпечуючи взаємозв'язок між прибутком та змінами у грошових активах [31, с. 45].

Форма № 3 подається, як правило, за річний звітний період, а деякі підприємства — також і за проміжні. Вона не містить негрошових операцій (бартер, векселі, внески майном) та внутрішніх переміщень коштів.

Форма № 4 «Звіт про власний капітал» відображає зміни окремих компонентів власного капіталу протягом звітного року [29]. Структурно звіт складається з трьох частин:

1. Залишок на початок року (рядок 4000) — відповідає показникам Балансу на кінець попереднього року.

2. Зміни у складі власного капіталу (рядки 4100–4295) — включають внески та вилучення капіталу, розподіл прибутку, покриття збитків, результати переоцінок, коригування облікової політики тощо.

3. Залишок на кінець року (рядок 4300) — підсумкове значення, що має повністю відповідати Балансу за звітний період.

Графи звіту охоплюють такі елементи капіталу, як зареєстрований капітал, капітал у дооцінках, резерви, нерозподілений прибуток, цільове фінансування та інші складові [2]. Чистий прибуток (збиток) переноситься до форми № 4 зі Звіту про фінансові результати, забезпечуючи взаємопов'язаність звітності.

Для малих та мікропідприємств, що складають фінансову звітність за НП(С)БО 25, форма № 4, як правило, не передбачена.

Форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» доповнюють і деталізують показники основних форм фінансової звітності. У цій формі наводять:

- опис облікової політики та її змін;
- деталізацію окремих статей звітності: рух основних засобів, резервів, заборгованостей, забезпечень тощо;
- розкриття інформації про структуру та зміни власного капіталу;
- додаткові пояснення, необхідні для правильного тлумачення даних фінансової звітності [2].

Форма № 5 складається за річний звітний період і є обов'язковою для підприємств, що подають повну звітність. Малі та мікропідприємства можуть її не застосовувати або використовувати в скороченому обсязі.

Форма № 6 - це додаток до приміток (інформація за сегментами) подається підприємствами, які зобов'язані розкривати інформацію про діяльність за окремими сегментами (географічними, операційними тощо). Вона є частиною приміток і формується підприємствами або групами компаній, які відповідають певним критеріям. Якщо ж суб'єкт господарювання звітується за МСФЗ, то відповідне розкриття буде відображатися у складі загальних приміток без

виокремлення окремим звітом.

Інформація, наведена в Примітках, має бути узгоджена з даними балансу (форма № 1), звіту про фінансові результати (форма № 2), звіту про рух грошових коштів (форма № 3) та звіту про власний капітал (форма № 4).

У сукупності форми № 1–6 створюють цілісну систему фінансової звітності, що відображає майновий стан, результати діяльності, грошові потоки, зміни у капіталі та пояснювальну інформацію [22, с. 310]. Комплексне використання цих звітів забезпечує повне уявлення про фінансову позицію підприємства й слугує основою для прийняття обґрунтованих управлінських та інвестиційних рішень.

При складанні фінансової звітності застосовуються різні підходи до оцінювання елементів:

- первісна (історична) вартість - вартість, за яку актив був придбаний або зобов'язання виникло;
- справедлива вартість - оцінка активів і зобов'язань за умов ринку, що забезпечує об'єктивну ціну їх реалізації між зацікавленими та обізнаними сторонами;
- дисконтована вартість - приведена вартість майбутніх грошових потоків, що дозволяє оцінити активи чи зобов'язання з урахуванням впливу фактору часу і ризиків.

Застосування цих методів оцінки забезпечує достовірність та аналітичну цінність фінансової звітності, створюючи основу для прийняття економічно обґрунтованих рішень усіма користувачами.

Таким чином, грамотна організація бухгалтерського обліку виступає фундаментом для достовірного визначення фінансового результату. Вона забезпечує повноту, своєчасність і точність фінансової інформації, яка лежить в основі управлінських, аналітичних і стратегічних рішень суб'єкта господарювання.

У цьому контексті важливим орієнтиром є Концептуальна основа фінансової звітності за МСФЗ, яка визначає загальні принципи підготовки та подання фінансової інформації. Концептуальна основа встановлює цілі фінансової звітності, характеристики корисної фінансової інформації, а також критерії визнання та

оцінки її елементів. Вона забезпечує уніфікацію підходів до формування звітності та порівнянність даних між різними підприємствами і країнами.

1.3. Теоретико-методичні засади аналізу фінансової звітності підприємства з метою оцінки його фінансового стану

У сучасних умовах нестабільності економічного середовища та загострення конкурентної боротьби особливої ваги набуває питання об'єктивної оцінки фінансового стану підприємства. Одним із найважливіших інструментів такої оцінки виступає аналіз фінансової звітності, який забезпечує користувачів достовірною інформацією про ресурси підприємства, ефективність їх використання, платоспроможність і фінансову стійкість.

Фінансова звітність є підсумковим продуктом бухгалтерського обліку, який відображає результати діяльності підприємства у вигляді систематизованих показників. Вона виступає основою для здійснення фінансового аналізу, що, за визначенням Лірук І., «...є процесом виявлення причинно-наслідкових зв'язків між показниками діяльності підприємства для обґрунтування управлінських рішень» [17, с. 81].

Дослідження літературних джерел [32; 44; 48; 55; 56; 57] показало, що метою аналізу фінансової звітності є оцінка фінансового стану підприємства, його результативності, ліквідності, ділової активності, прибутковості та ефективності управління активами і капіталом. Відтак, результати такого аналізу слугують основою для прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності, обґрунтування фінансової стратегії підприємства, оцінки кредитоспроможності та інвестиційної привабливості, а також прогнозування можливостей розвитку й ризиків банкрутства.

Нікольчук Ю., Лопатовська О. стверджують, що основними завданнями аналізу фінансової звітності є [28, с. 235]:

- 1) дослідження складу, структури та динаміки активів і зобов'язань підприємства.
- 2) оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості.
- 3) визначення рівня ділової активності та рентабельності.
- 4) аналіз динаміки доходів, витрат та прибутку.
- 5) виявлення факторів, що впливають на фінансові результати діяльності.
- 6) розроблення рекомендацій щодо зміцнення фінансового стану підприємства.

Інформаційною основою аналізу фінансового стану є фінансова звітність підприємства, сформована відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку України або Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Основними джерелами даних для аналізу фінансового стану підприємства виступають форми його фінансової звітності [44]:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан, ф.1) – характеризує обсяг і структуру активів, джерела їх формування, співвідношення власного та позикового капіталу;
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід, ф. 2) – відображає результати господарської діяльності у вигляді доходів, витрат, прибутків і збитків за різними напрямками та категоріями;
- Звіт про рух грошових коштів, ф. 3 – показує грошові потоки за видами діяльності;
- Звіт про власний капітал, ф. 4 – характеризує зміни у складі власних джерел фінансування під впливом усіх господарських операцій;
- Примітки до фінансової звітності, ф.5 – деталізують показники інших форм фінансової звітності та пояснюють облікову політику підприємства.

Крім офіційних форм звітності, використовуються також внутрішні аналітичні звіти, планові показники, податкова звітність, матеріали аудиту тощо.

Для забезпечення об'єктивності та достовірності оцінки фінансового стану підприємства фінансовий аналіз здійснюється на основі таких принципів:

- комплексність – врахування всіх аспектів діяльності підприємства та взаємозв'язків між його фінансовими показниками;

- системність – аналіз проводиться за певною логічною послідовністю, з урахуванням внутрішніх і зовнішніх факторів;

- порівнянність – використання порівнянних даних за різні періоди, підприємства чи галузі для виявлення тенденцій і закономірностей;

- об'єктивність – опора на достовірну фінансову інформацію та економічні факти;

- динамічність – оцінка змін показників протягом часу для виявлення трендів розвитку та потенційних ризиків.

Методика включає послідовність процедур для кількісної та якісної оцінки фінансового стану підприємства. Згідно з підходами Рзаєвої Т.Г. та Сереветник О.В. [44, с. 122], аналітичний процес доцільно здійснювати за етапами:

- 1) попередній аналіз та підготовка даних;
- 2) оцінка структури та динаміки активів і пасивів;
- 3) аналіз ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості;
- 4) аналіз ділової активності та ефективності використання ресурсів;
- 5) визначення прибутковості та факторів, що впливають на фінансові результати;

- 6) систематизація результатів і формування рекомендацій щодо підвищення ефективності підприємства.

Для комплексної оцінки фінансового стану доцільно застосовувати інтегральні моделі, наприклад, систему Z-показників Альтмана або індексну модель Бівера, що дозволяють прогнозувати ймовірність банкрутства на основі поєднання ключових коефіцієнтних показників [32].

Проведення аналізу фінансової звітності передбачає чітку послідовність дій, що забезпечує логічність і комплексність дослідження фінансового стану підприємства (рис. 1.3).

На підготовчому етапі здійснюється перевірка повноти, достовірності та узгодженості фінансових показників у різних формах звітності. Проводиться їх коригування для забезпечення порівнянності у динаміці, уточнюються завдання аналізу, визначаються періоди спостереження та джерела інформації. На цьому

етапі формується аналітична база, що є основою для подальших розрахунків і висновків.

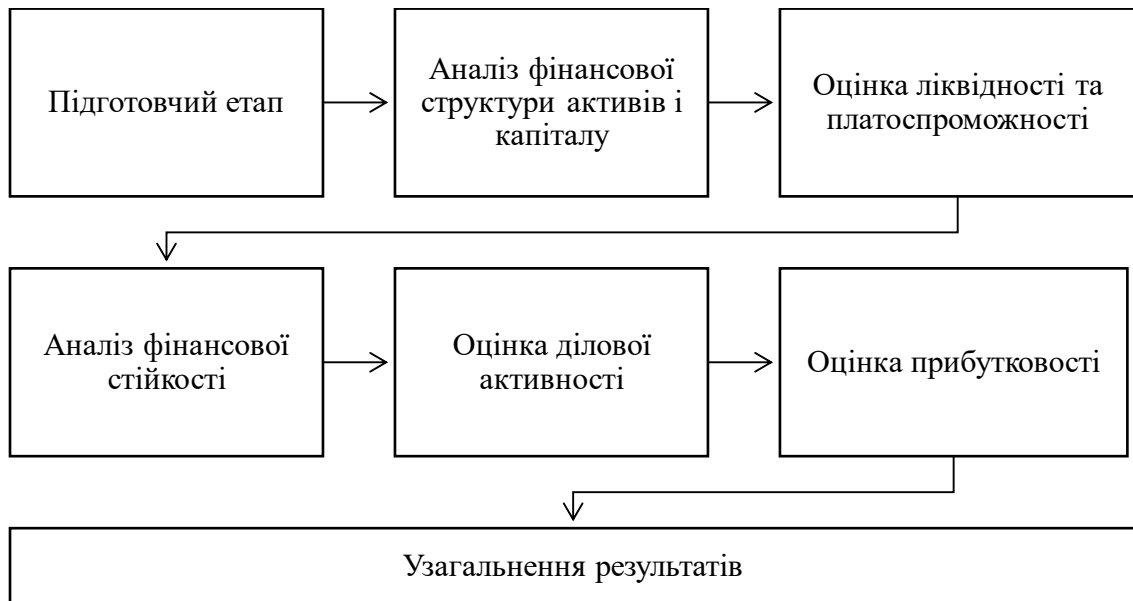

Рисунок 1.3 – Етапи проведення аналізу фінансової звітності з метою оцінки його фінансового стану

Джерело: побудовано автором на основі [44, с. 122]

Аналіз фінансової структури активів і капіталу передбачає дослідження складу, структури та джерел формування майна підприємства. Визначається співвідношення необоротних і оборотних активів, оцінюється частка власного та позикового капіталу, розкривається рівень фінансової незалежності [32]. Такий підхід дозволяє встановити, наскільки ефективно підприємство формує активи і чи збалансована його структура фінансування.

Оцінка ліквідності та платоспроможності відображає спроможність підприємства виконувати короткострокові зобов'язання за рахунок поточних активів. Аналіз здійснюється шляхом розрахунку коефіцієнтів поточної, швидкої та абсолютної ліквідності. Вивчається структура дебіторської та кредиторської заборгованості, встановлюється здатність підприємства підтримувати стабільні розрахунки з контрагентами та забезпечувати фінансову гнучкість.

Аналіз фінансової стійкості дає змогу оцінити стабільність фінансового стану підприємства у коротко- й довгостроковій перспективі. Визначається

співвідношення власного і залученого капіталу, рівень забезпеченості підприємства власними оборотними коштами, а також здатність підтримувати належну структуру фінансових ресурсів. На підставі цих розрахунків робиться висновок про рівень ризику залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Оцінка ділової активності спрямована на визначення швидкості обороту активів і ресурсів підприємства. Аналізуються коефіцієнти оборотності активів, дебіторської та кредиторської заборгованості, запасів, а також тривалість операційного циклу [30]. Отримані результати характеризують ефективність використання ресурсів у процесі господарської діяльності, інтенсивність обігу капіталу та рівень організації фінансово-економічної роботи.

Оцінка прибутковості (рентабельності) дозволяє встановити рівень ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. Аналіз здійснюється на основі показників звіту про фінансові результати. Розраховуються рентабельність продажу, активів, власного капіталу та операційної діяльності. Порівняння результатів у динаміці дає змогу визначити основні тенденції зміни прибутковості, виявити резерви зростання фінансових результатів і підвищення економічної ефективності.

Узагальнення результатів завершує аналітичний процес і передбачає інтеграцію отриманих висновків за всіма напрямками дослідження. Формується комплексна оцінка фінансового стану підприємства, визначаються тенденції розвитку, сильні й слабкі сторони його діяльності, а також пропонуються заходи для зміцнення фінансової стабільності. Результати аналізу можуть бути використані як основа для стратегічного планування, контролю та ухвалення управлінських рішень [56].

Сукупність наведених етапів формує цілісну методику аналізу фінансової звітності, яка забезпечує глибоке розуміння стану та перспектив розвитку підприємства, а також створює інформаційну основу для ефективного управління його фінансовими ресурсами.

У науковій літературі [32; 44; 48; 55; 56; 57] вказано, що для забезпечення комплексності аналізу використовуються чотири основні групи методів:

- горизонтальний аналіз – порівняння показників за кілька періодів для виявлення тенденцій;
- вертикальний аналіз – визначення структури статей звітності та питомої ваги окремих елементів;
- трендовий аналіз – побудова динамічних рядів для прогнозування майбутніх показників;
- коефіцієнтний аналіз – розрахунок системи аналітичних індикаторів, що характеризують ліквідність, ділову активність, фінансову стійкість та прибутковість.

Сутність кожної групи методів висвітлена в табл. 1.6.

Таблиця 1.6 – Порівняльна характеристика основних методів фінансового аналізу підприємства

Метод аналізу	Сутність методу	Переваги застосування	Недоліки застосування	Практичне використання у фінансовому менеджменті
1	2	3	4	5
Горизонтальний аналіз	Передбачає порівняння показників фінансової звітності за кілька періодів для виявлення тенденцій їх зміни у часі	Дає змогу простежити динаміку розвитку, визначити напрями зростання чи зниження окремих показників	Не враховує вплив зовнішніх чинників (інфляції, сезонності, змін облікової політики)	Використовується для виявлення тенденцій фінансового стану та ефективності діяльності підприємства
Вертикальний аналіз	Полягає у визначенні структури фінансових показників, питомої ваги окремих елементів у підсумкових величинах	Дозволяє оцінити внутрішню структуру активів, капіталу, доходів і витрат; виявити диспропорції	Не відображає динаміку змін між періодами, аналіз обмежений одним звітним періодом	Застосовується для оцінки структури фінансових ресурсів, ефективності розподілу капіталу та контролю витрат
Трендовий аналіз	Ґрунтується на побудові динамічних рядів і визначенні тенденцій розвитку показників за кілька періодів	Дозволяє здійснювати прогнозування майбутніх результатів і формувати стратегію розвитку	Точність прогнозу залежить від достовірності вихідних даних і стабільності зовнішнього середовища	Використовується для прогнозування прибутку, доходів, витрат, а також оцінки довгострокових тенденцій фінансової діяльності

Продовження таблиці 1.6

1	2	3	4	5
Коефіцієнтний аналіз	Полягає у розрахунку системи фінансових коефіцієнтів, що характеризують ліквідність, платоспроможність, ділову активність, фінансову стійкість і рентабельність	Забезпечує комплексну оцінку фінансового стану та взаємозв'язок між показниками звітності	Вимагає достовірних даних і правильного вибору бази для порівняння; не враховує якісні чинники	Застосовується для оцінки ефективності фінансового управління, прийняття стратегічних і інвестиційних рішень

Джерело: згруповано за інформацією [32; 44; 48; 55; 56; 57]

Узагальнюючи результати порівняння, можна зазначити, що кожен із розглянутих методів фінансового аналізу має власне призначення та аналітичну цінність. Горизонтальний і трендовий аналізи забезпечують виявлення динаміки та прогнозування показників, вертикальний – дає змогу оцінити структуру фінансових ресурсів, а коефіцієнтний – формує системну оцінку фінансового стану підприємства. Комплексне застосування цих методів підвищує достовірність аналітичних висновків і слугує основою для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень у сфері фінансового менеджменту.

Науковці Підгаєць С.В., Рзаєва Т.Г., Серветник О.В. [32; 44] пропонують використовувати систему аналітичних показників, згрупованих за напрямками оцінки (Додаток А). Зазначені показники утворюють «систему фінансових індикаторів, що дозволяє комплексно оцінити ефективність діяльності підприємства та приймати обґрунтовані управлінські рішення».

Одним із головних напрямів виступає оцінювання ліквідності та платоспроможності, що дозволяє визначити спроможність підприємства своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання [44]. Перевага полягає у можливості швидко відстежити рівень фінансової стабільності, однак обмеженням є неврахування структури активів і якості дебіторської заборгованості. Отримані результати використовуються для управління грошовими потоками, оптимізації оборотних активів і планування потреб у фінансових ресурсах.

Аналіз фінансової стійкості спрямований на визначення співвідношення власного та позикового капіталу й рівня залежності підприємства від зовнішніх

джерел фінансування [32]. Основна перевага полягає у здатності оцінити довгострокову стабільність і ризики фінансування, тоді як недолік проявляється у нечутливості до ринкових коливань вартості активів. Результати такого аналізу слугують основою для формування ефективної структури капіталу та мінімізації фінансових ризиків.

Показники ділової активності відображають ефективність використання активів, швидкість обігу запасів і дебіторської заборгованості, що дозволяє оцінити продуктивність операційної діяльності [32]. До переваг належить можливість виявлення резервів підвищення ефективності, тоді як обмеженням є залежність від сезонних і цінових коливань. Отримані результати застосовуються для планування оборотного капіталу та покращення фінансових потоків.

Група показників рентабельності дає змогу визначити прибутковість окремих напрямів діяльності та ефективність використання ресурсів [32]. Основна цінність полягає у комплексній оцінці кінцевих фінансових результатів, проте вплив зовнішніх чинників, зокрема інфляції та зміни податкової політики, може знижувати об'єктивність результатів. На практиці показники рентабельності використовуються для обґрунтування інвестицій, контролю витрат і розроблення стратегії підвищення прибутковості.

Оцінювання грошових потоків забезпечує найбільш реалістичну характеристику фінансового стану підприємства, оскільки базується на фактичному русі коштів [44]. Серед переваг виділяється здатність оцінити ліквідність і фінансову гнучкість, а серед недоліків – висока вимогливість до точності облікових даних. Отримані результати використовуються для прогнозування руху грошових коштів, визначення можливостей самофінансування та оцінювання інвестиційної спроможності підприємства.

Комплексне використання зазначених груп показників формує науково обґрунтовану основу для прийняття управлінських, фінансових і стратегічних рішень. Результати аналітичних розрахунків сприяють підвищенню ефективності фінансового менеджменту, зміцненню конкурентних позицій підприємства й забезпеченню його стабільного розвитку.

Аналіз фінансової звітності має подвійне значення: з одного боку – це науково-методична основа оцінки фінансової діяльності, з іншого – це практичний інструмент управління. Він дозволяє оцінити не лише поточний фінансовий стан, а й тенденції його зміни, визначити ефективність використання ресурсів та оптимальність фінансової структури підприємства.

Як підкреслює Ткачук Н.В., «результати аналізу звітності є базою для стратегічного планування, оскільки вони формують інформаційне поле, необхідне для прийняття фінансових рішень у динамічному середовищі» [48].

Отже, якість фінансової звітності безпосередньо визначає достовірність аналітичних висновків. Її системне вивчення дозволяє:

- виявити резерви підвищення ефективності діяльності;
- оцінити ризики неплатоспроможності;
- визначити напрями оптимізації структури капіталу;
- обґрунтувати інвестиційну та кредитну політику підприємства.

У результаті аналіз фінансової звітності стає не просто аналітичним інструментом, а ключовим елементом стратегічного управління підприємством, що поєднує функції контролю, прогнозування та планування.

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що теоретико-методичні засади аналізу фінансової звітності формують цілісну систему оцінки фінансового стану підприємства. Вони ґрунтуються на використанні достовірної звітної інформації, послідовності аналітичних процедур і системі кількісних показників, які відображають основні аспекти фінансової діяльності.

Ретельне застосування методів горизонтального, вертикального, трендового та коефіцієнтного аналізу забезпечує комплексне уявлення про фінансове становище підприємства, ефективність його ресурсів та здатність до розвитку в умовах ринкової невизначеності.

Таким чином, фінансова звітність виконує не лише функцію формального звіту перед контролюючими чи статистичними органами, а й слугує науково обґрунтованою інформаційною основою для проведення комплексного фінансово-економічного аналізу діяльності підприємства. На основі даних звітності

формується оцінка ліквідності, платоспроможності, рентабельності, фінансової стійкості та ефективності використання ресурсів. Отримані результати створюють підґрунтя для розроблення стратегічних і тактичних управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію фінансових потоків, підвищення конкурентоспроможності й стійкості підприємства.

Крім того, якісно підготовлена фінансова звітність сприяє зміцненню економічної безпеки, оскільки забезпечує прозорість діяльності, підвищує довіру інвесторів, кредиторів і партнерів, а також дозволяє вчасно ідентифікувати фінансові ризики. Отже, фінансова звітність є важливим управлінським інструментом, що поєднує аналітичну, контрольну та прогностичну функції, забезпечуючи стабільний розвиток підприємства у довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційні засади формування фінансової звітності

Акціонерне товариство «Київський вітамінний завод» є одним із провідних фармацевтичних підприємств України, що спеціалізується на виробництві лікарських засобів, вітамінних препаратів та біологічно активних добавок. Підприємство функціонує на основі Статуту, затвердженого Загальними зборами акціонерів, та діє відповідно до вимог чинного законодавства України у сфері корпоративного управління та бухгалтерського обліку, зокрема Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [37] та інших нормативно-правових актів.

Основними видами діяльності АТ «Київський вітамінний завод» є:

- виробництво лікарських засобів та фармацевтичних субстанцій;
- реалізація готової продукції через власну збутову мережу та дистриб'юторів;
- проведення науково-дослідних робіт у галузі фармакології;
- зовнішньоекономічна діяльність, зокрема експорт лікарських засобів [47].

Організаційно-правова форма підприємства – публічне акціонерне товариство, що передбачає наявність системи корпоративного управління: Ради директорів, Наглядової ради, Ревізійної комісії та виконавчого органу – Правління. Структура управління є багаторівневою та функціональною, що забезпечує чіткий розподіл повноважень і відповідальності між підрозділами [47].

Для ефективного управління господарською діяльністю АТ «Київський вітамінний завод» застосовується система внутрішньої координації, яка

ґрунтується на функціональному поділі управлінських повноважень та взаємозв'язку ключових структурних підрозділів (рис. 2.1).

Рисунок 2.1 – Організаційна структура управління АТ «Київський вітамінний завод»

Джерело: побудовано автором на основі [47]

Організаційна структура АТ «Київський вітамінний завод» має ієрархічно-функціональний характер. Центральною управлінською ланкою є Генеральний директор, який координує ключові напрями діяльності підприємства. До них належать управління виробництвом, стратегічним розвитком, фінансами, збутом, персоналом, технічними та правовими питаннями, забезпечення якості, матеріально-технічне постачання, служба економічної безпеки, а також дослідний центр [47].

Бухгалтерія підприємства функціонує як самостійний структурний підрозділ фінансово-економічного блоку та підпорядковується безпосередньо фінансовому директору. У межах бухгалтерії виділено спеціалізовані сектори: обліку виробництва, обліку реалізації продукції, розрахунків із персоналом, матеріального та податкового обліку, а також сектор зведеного обліку. Координацію

діяльності цих секторів здійснює головний бухгалтер, який відповідає за достовірність, повноту та своєчасність формування бухгалтерської інформації і складання фінансової звітності [47].

Бухгалтерський облік на АТ «Київський вітамінний завод» організовано відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), що забезпечує відповідність фінансової інформації міжнародним вимогам і дозволяє надавати прозору та порівнянну звітність для інвесторів, кредиторів та інших користувачів [47].

Організаційні процедури складання фінансової звітності на підприємстві має системний і багатоступеневий характер, охоплюючи послідовність взаємопов'язаних етапів, що відображені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Організаційні процедури складання фінансової звітності на АТ «Київський вітамінний завод»

№	Етап підготовки звітності	Зміст та характеристика етапу
1	2	3
1	Закриття рахунків	Завершення всіх облікових операцій за звітний період: закриття аналітичних рахунків, перевірка коректності кореспонденції між рахунками. Формується базова інформаційна основа для подальших узгоджень і складання звітності
2	Узгодження даних між аналітичним і синтетичним обліком	Здійснюється звірка даних аналітичних реєстрів, таких як розрахунки з окремими дебіторами та кредиторами або рух запасів на складах, із залишками на відповідних синтетичних рахунках Головної книги. Це забезпечує внутрішню узгодженість облікової інформації
3	Формування оборотно-сальдових відомостей	Створюється попередня оборотно-сальдова відомість, яка використовується для перевірки дотримання принципу подвійного запису та виявлення можливих технічних помилок перед стартом процесів коригування
4	Відображення результатів інвентаризації(підготовка та проведення)	Проводиться відповідно до Інструкції з інвентаризації активів і зобов'язань (наказ МФУ № 879 від 02.09.2014). Мета – перевірка фактичної наявності майна, запасів, грошових коштів і розрахунків, а також контроль правильності відображення в обліку. Створюється інвентаризаційна комісія, складаються акти перевірки, результати якої відображаються у бухгалтерських даних через коригувальні записи
5	Створення резервів, забезпечень та коригування даних	Уточнення оцінок активів, формування резервів(сумнівних боргів, знецінення активів). Неточності усуваються через коригувальні проведення. Забезпечує точність і відповідність даних положенням МСФЗ

Продовження таблиці 2.1

1	2	3
7	Підготовка фінансової звітності	Складання основних форм фінансової звітності (ф.1–ф.5), підготовка приміток і розкриття аналітичної інформації. Перевірка правильності відображення операцій, узгодження показників між підрозділами, контроль відповідності даних внутрішніми документами
8	Затвердження та підписання звітності	Подання на розгляд Правління, затвердження підсумкових показників, підписання головним бухгалтером та фінансовим директором. Затверджена звітність має юридичну силу та подається державним органам і акціонерам (згідно з Порядком, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України № 419 від 28.02.2000 р.)

Джерело: згруповано за інформацією [9]

Після завершення всіх етапів підготовки фінансової звітності, представлених у табл. 2.1, формується комплексна та узгоджена фінансова інформація, що відображає реальний стан активів, зобов'язань і фінансових результатів підприємства. Кожен із етапів – від закриття рахунків до затвердження звітності – є взаємопов'язаним і забезпечує достовірність, точність та прозорість облікових даних.

Закриття рахунків – це перший етап підготовки, а саме технічна фіналізація облікового періоду, що охоплює ряд внутрішніх бухгалтерських процедур, які завершують облік усіх господарських операцій, що відбулися з 1 січня по 31 грудня звітного року, забезпечуючи точність річної звітності та її відповідність обліковим стандартам. Цей етап створює базу для формування зведених даних у Головні книзі.

Узгодження даних - це критично важливі процедури, які гарантують, що всі господарські операції правильно відображені та узгоджені між аналітичними та синтетичними рахунками. Бухгалтерія проводить звірку річних і проміжних даних, визначає коректність перенесення залишків, аналізує правильність заповнення, виявлені розбіжності повинні бути виправлені через бухгалтерську довідку.

Формування оборотно-сальдових відомостей, саме створення попередньої відомості для перевірки подвійного запису, узгодженість оборотів за дебетом та кредитом. Бухгалтерія перевіряє залишки, правильність перенесення та узагальнення даних, обробки операцій. Далі складається оновлена інформація для

формування фінансової звітності, облікова система здійснює підсумовування оборотів за всіма синтетичними рахунками.

Відображення результатів інвентаризації, її підготовка та проведення дозволяє підтвердити фактичну наявність матеріальних та фінансових ресурсів, а коригування облікових даних забезпечує відповідність інформації міжнародним стандартам та внутрішнім регламентам підприємства. Головний бухгалтер видає наказ про проведення інвентаризації, визначається строк, склад комісії та об'єкти перевірки. Складаються акти інвентаризації, описи та протокол комісії, який є узагальнюючим документом про результати.

На наступному етапі відбувається уточнення оцінки активів та зобов'язань, створюються резерв для компенсації ймовірних збитків або витрат, що можуть виникнути. Зокрема, йдеться про резерв очікуваних кредитних ризиків, який покриває ризик неповернення дебіторської заборгованості, а також резерв на знецінення запасів чи інших активів. Може бути проведена перевірка для визначення відповідності відображених доходів і витрат принципу нарахування. Усуваються неточності та помилки за допомогою коригувальних проведення.

Після всіх коригувань та узгоджень формується оновлена інформація для складання фінансової звітності. Формування фінансової звітності є підсумковим етапом, який завершує цикл облікових процедур і створює основу для управлінських, інвестиційних і контрольних рішень. На основі отриманих даних готується повний пакет фінансової звітності, що включає баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал та примітки до звітності. Всі форми заповнюються у тисячах гривень з дотриманням положень МСФЗ.

Фінансова звітність підписуються керівником і головним бухгалтером АТ «Київський вітамінний завод», у якій обов'язково зазначається дата підписання, а також підтверджується відповідальність за достовірність даних.

Сучасне інформаційне забезпечення підготовки фінансової звітності відіграє ключову роль у забезпеченні швидкості, точності та прозорості облікових процесів. На АТ «Київський вітамінний завод» використовуються сучасні ERP-

системи та автоматизовані бухгалтерські програми (BAS), що дозволяють інтегрувати дані з різних підрозділів, вести оперативний контроль за господарськими операціями та формувати аналітичні та фінансові звіти у режимі реального часу. Крім того, впроваджено електронний документообіг, що забезпечує централізоване зберігання даних, швидкий доступ до первинних документів та автоматичну обробку показників для складання форм фінансової звітності.

Завдяки поєднанню системного підходу до обліку, багатоступеневих процедур узгодження даних, ретельної інвентаризації та сучасних інформаційних технологій, АТ «Київський вітамінний завод» забезпечує високу якість фінансової звітності, її достовірність і прозорість. Це є важливим фактором для інвесторів, партнерів і державних органів контролю, оскільки дозволяє об'єктивно оцінити фінансовий стан підприємства, його платоспроможність, ліквідність, ефективність управління активами та капіталом.

Фінансова звітність підприємства формується на основі положень МСФЗ, що забезпечує порівнянність показників і прозорість для зовнішніх користувачів. Вона відображає всі аспекти діяльності підприємства: склад і структуру активів та зобов'язань, доходи і витрати, рух грошових коштів, зміни у власному капіталі та аналітичну інформацію у примітках [9; 15].

Затверджена звітність є офіційним документом, що має юридичну силу та підлягає поданню у відповідні державні інституції, зокрема [9]:

- 1) органам державної статистики – для макроекономічного аналізу показників галузі;
- 2) Державній податковій службі України – для податкового контролю;
- 3) Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку – у межах регулювання діяльності акціонерних товариств;
- 4) акціонерам підприємства – у складі річного звіту, що є основним документом корпоративної звітності та публічної інформації про результати діяльності.

Відповідно до вимог чинного законодавства України, річна фінансова звітність підлягає обов'язковому зовнішньому аудиту. Аудиторська перевірка

проводиться незалежною аудиторською фірмою з метою підтвердження достовірності показників фінансової звітності, правильності застосування облікової політики та відповідності звітних даних нормам МСФЗ. Результати аудиту разом із річною звітністю підлягають оприлюдненню на офіційному веб-сайті підприємства, що відповідає принципам відкритості, прозорості та корпоративної підзвітності.

Проведене дослідження дало змогу визначити, що система організації бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності на АТ «Київський вітамінний завод» ґрунтується на чітко вибудованих управлінських і методичних засадах. Підприємство дотримується принципів повноти, достовірності, своєчасності та прозорості відображення фінансової інформації [35; 47], що забезпечує якість звітних даних і їх відповідність чинним нормативним вимогам.

Організаційна структура управління підприємством є раціональною та функціонально спрямованою, що дозволяє забезпечити ефективну взаємодію між фінансовими, виробничими та адміністративними підрозділами. Важливе місце в цій системі належить бухгалтерії, діяльність якої координується головним бухгалтером і спрямована на достовірне узагальнення облікових даних, підготовку фінансової звітності та контроль за дотриманням принципів фінансового аналізу [35; 47].

Фінансова звітність формується на основі МСФЗ, що сприяє порівнянності показників та підвищенню довіри зовнішніх користувачів. Система підготовки звітності є багатоступеневою й включає контрольні процедури, інвентаризацію, внутрішнє погодження, формування резервів та забезпечень, а також обов'язковий зовнішній аудит. Всі етапи узгоджуються із загальними принципами фінансового аналізу, що передбачають оцінку ліквідності, платоспроможності, рентабельності та ефективності використання ресурсів підприємства [9; 21].

У цілому можна констатувати, що АТ «Київський вітамінний завод» має налагоджену систему формування фінансової звітності, яка відповідає сучасним вимогам фінансового менеджменту, сприяє зміцненню фінансової стабільності, довірі інвесторів та підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

2.2. Облікова політика підприємства як основа для формування показників фінансової звітності

Облікова політика АТ «Київський вітамінний завод» розроблена відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» із застосуванням положень Міжнародних стандартів фінансової звітності, оскільки суб'єкт господарювання відповідає критеріям великого підприємства.

Основна мета облікової політики – забезпечити правдиве й об'єктивне відображення фінансового стану підприємства, результатів його діяльності та руху грошових коштів [4]. У цьому внутрішньому розпорядчому документі суб'єкт визначає низку важливих аспектів, які стосуються визнання та оцінки елементів фінансової звітності, а саме: особливості оцінювання різних видів активів і зобов'язань, методи амортизації необоротних (непоточних) активів та строки їх корисного використання, порядок визнання доходів і витрат, склад забезпечень та резервів і їх визнання тощо. Отже, у цьому документі компанія має представити і облікові політики щодо суттєвих показників фінансової звітності, і основні облікові оцінки. Таким чином, облікова політика підприємства формує методологічне підґрунтя для створення фінансової звітності, визначаючи підходи до оцінки, визнання та відображення результатів господарських операцій у відповідних формах.

Відповідно до положень міжнародних стандартів фінансової звітності та з врахуванням вимог чинного законодавства України АТ «Київський вітамінний завод» самостійно:

- обирає засади облікової політики в межах Концептуальної основи фінансової звітності та МСФЗ;
- приймає рішення, коли облікову політику необхідно змінити;
- вирішує, які розкриття щодо облікової політики, її змін з подальшим впливом на фінансову звітність, воно буде подавати. Аналіз приміток до фінансової

звітності підприємства за 2024 рр. свідчить, що облікова політика охоплює всі ключові елементи бухгалтерського процесу, що узагальнено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні розділи наказу про облікової політики АТ «Київський вітамінний завод»

Елемент облікової політики	Суть та методологічні положення	Відповідні стандарти
Запасів	Первісна вартість включає ціну придбання, транспортні витрати та інші безпосередні витрати, облік вибуття ведеться за методом ФІФО	МСБО 2 «Запаси», МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів»
Основні засоби	Облік ведеться за первісною вартістю з подальшим відображенням амортизації. Нарахування здійснюється прямолінійним методом відповідно до строку корисного використання	МСБО 16 «Основні засоби», МСБО 36 «Зменшення корисності активів», МСБО 23 «Витрати за позиками»
Нематеріальні активи	Відображаються за первісною вартістю, амортизація нараховується систематично прямолінійним методом протягом строку корисного використання	МСБО 38 «Нематеріальні активи», МСБО 36 «Зменшення корисності активів»
Фінансові інструменти	Фінансові активи та зобов'язання оцінюються за справедливою вартістю з подальшим відображенням змін у прибутку або збитку	МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»; МСФЗ 7 «Фінансові інструменти розкриття інформації»
Забезпечення	Визнання забезпечень відбувається, якщо ймовірність майбутніх витрат перевищує 50%, а оцінка здійснюється на основі найоптимальнішої оцінки або очікуваної вартості	МБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи», МСБО 19 «Виплати працівникам»
Доходи та витрати	Доходи визнаються у період їх виникнення, витрати — у період споживання ресурсів. Застосовується принцип нарахування	МСБО 1 «Подання фінансової звітності» (з 01.01.2027 МСФЗ 18 «Подання та розкриття інформації у фінансовій звітності»), МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами»
Податки на прибуток	Поточні податки визначаються відповідно до податкового законодавства, відстрочені податки (актив або зобов'язання) формуються на основі наявних тимчасових податкових різниць	МСБО 12 «Податки на прибуток»
Інвентаризація активів і зобов'язань	Проводиться щорічно перед складанням річної звітності. Результати інвентаризації оформлюються актами й враховуються під час коригування даних обліку	Інструкція з інвентаризації активів і зобов'язань (Наказ Мінфіну № 879 від 02.09.2014 р.); МСБО 8 «Основа для складання фінансової звітності»
Формування фінансової звітності	Звітність складається у складі Балансу, Звіту про фінансові результати, Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал та Приміток	МСБО 1 «Подання фінансової звітності», МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів», МСБО 8 «Основа для складання фінансової звітності», МСБО 10 «Події після звітного періоду»

Джерело: згруповано за інформацією [4; 21; 47]

Так, у балансі результати застосування облікової політики проявляються у вартості активів, обсягах зобов'язань і розмірі власного капіталу. Обраний метод оцінки запасів визначає суму запасів у балансі, а метод нарахування амортизації – залишкову вартість основних засобів. У звіті про фінансові результати облікова політика АТ «Київський вітамінний завод» визначає момент визнання доходів і витрат, порядок формування собівартості продукції, амортизаційних нарахувань та резервів.

Проведемо аналіз облікової політики АТ «Київський вітамінний завод» на основі вивчення положень Наказу «Про облікову політику», який визначає основні принципи, методи та підходи до ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності. Цей аналіз дозволяє оцінити, наскільки облікова політика підприємства забезпечує достовірність та системність відображення господарських операцій у фінансовій звітності. Результати аналізу наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Оцінка облікової політики АТ «Київський вітамінний завод» на основі положення Наказу «Про облікову політику»

Елемент, що перевіряється	Належне застосування, відповідність концептуальній основі та прийнятій обліковій політиці (так «+», ні «-»)
1. Наявність наказу про облікову політику	+
2. Застосований метод оцінки запасів	
2.1. Собівартості перших за часом надходження (ФІФО)	+
2.2. Інші методи (ідентифікована, середньозважена, нормативна)	-
3. Визначення одиниці запасів: найменування	+
4. Метод визначення суми резерву сумнівних боргів за класифікацією дебіторів	+
5. Метод амортизації основних засобів: прямолінійний	+
6. Вартісна межа між ОЗ та МНМА	+
7. Метод нарахування амортизації МНМА: 50 % – 50 %	+
8. Метод амортизації НМА: прямолінійний	+
9. Метод оцінки ступеня завершеності операцій	
9.1. Вивчення обсягів виконаних робіт	+
10. Визначена межа суттєвості	+
11. Наявність та порядок формування резервів для майбутніх виплат та платежів	-
12. Метод відображення фінансових інвестицій: за справедливою вартістю	+
13. Наявність змін облікової політики у періоді	-

Джерело: згруповано за інформацією на основі [47]

На основі аналізу можна стверджувати, що облікова політика підприємства в цілому відповідає вимогам МСФЗ. Для забезпечення достовірності фінансової звітності важливо, щоб підприємство дотримувалося положень власної облікової політики, особливо у частині визнання доходів.

З цією метою проведено аналіз основних аспектів облікової політики АТ «Київський вітамінний завод» щодо доходів та витрат (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Аналіз дотримання принципів облікової політики у частині визнання доходів АТ «Київський вітамінний завод»

№	Вид доходу	Зміст і джерело виникнення	Основні положення облікової політики	Документальне підтвердження	Оцінка дотримання
1	Доходи від основної діяльності	Реалізація лікарських засобів, вітамінів, медпрепаратів	Визнання доходу в момент переходу права власності до покупця, вартість – договірна без ПДВ	Договори, податкові накладні, ТТН, акти приймання-передачі	Відповідність забезпечена
2	Інші операційні доходи	Реалізація тари, відшкодування витрат, орендна плата, курсові різниці	Визнаються при отриманні економічних вигід або підписанні актів	Акти виконаних робіт, довідки бухгалтерії, платіжні доручення	Політика дотримується
3	Фінансові доходи	Відсотки за депозитами та інвестиціями	Метод ефективної ставки протягом строку дії інструменту	Банківські виписки, договори, фінзвіт	Дотримання забезпечене
4	Доходи від участі в капіталі	Частка прибутку від дочірніх/асоційованих компаній	Облік методом участі у капіталі, відображення на дату затвердження результатів	Фінзвітність асоційованих компаній, протоколи зборів	Виконується, узгоджено з МСФЗ
5	Інші фінансові доходи	Дивіденди від інвестицій	Визнаються у період виникнення права на отримання дивідендів	Рішення зборів акціонерів, платіжні документи	Відхилень не виявлено

Джерело: згруповано за інформацією на основі [47]

Результати проведеного аналізу свідчать, що облікова політика підприємства забезпечує системність і прозорість у процесі формування доходів за всіма їх видами. Основний акцент зроблено на дотриманні вимог МСФЗ 15 «Дохід від договорів із клієнтами», що гарантує правильність моменту визнання доходів та узгодженість фінансових показників із фактичними господарськими операціями.

У обліковій політиці чітко розмежовані джерела доходів: виручка від реалізації продукції фіксується після передачі права власності покупцю; інші операційні доходи визнаються в момент отримання економічних вигід; фінансові доходи – пропорційно до часу користування активами; доходи від участі в капіталі – після затвердження фінансових результатів інвестованих підприємств.

АТ «Київський вітамінний завод» забезпечує належну організацію документального оформлення доходів: використовується повний пакет первинних документів – договори, податкові накладні, акти приймання-передачі, банківські виписки, що дозволяє відстежити кожну операцію від її виникнення до відображення у звітності.

Варто зазначити, що для АТ «Київський вітамінний завод» особливе значення має правильне розмежування витрат за економічними елементами й напрямками діяльності, оскільки структура витрат суттєво впливає на собівартість продукції, фінансові результати та показники рентабельності. З метою перевірки застосування положень облікової політики проведено аналіз організації обліку витрат на підприємстві, результати якого узагальнено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз дотримання облікової політики у частині формування витрат АТ «Київський вітамінний завод»

№	Зміст питання	Варіант відповіді		
		Так	Ні	Інформація відсутня
1	2	3	4	5
I. Загальні питання				
1.	За яким методом обліковуються виробничі запаси у разі їх реалізації: ідентифікованої собівартості; середньозваженої собівартості <i>перших за часом надходження (ФІФО)</i> ;	+		
2.	Чи санкціонуються витрати відповідною особою			+

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5
3.	Чи контролюється наявність необхідних документів, що підтверджують витрати (акти, накладні тощо)	+		
II. Адміністративні витрати (рахунок 92)				
4.	Чи ведеться аналітичний облік адміністративних витрат за відповідними статтями (витрати зв'язку; на відрядження; витрати на електроенергію, тепло енергію, канцтовари тощо)	+		
III. Витрати на збут (рахунок 93)				
5.	Чи ведеться аналітичний облік витрат на збут за центрами виникнення витрат (у розрізі магазинів, складів тощо)	+		
IV. Інші витрати операційної діяльності (рахунок 94)				
6.	Чи ведуться дослідження та розробки на підприємстві		+	
7.	Чи акумулюються окремо витрати на дослідження та розробки		+	
8.	Чи ведеться облік собівартості реалізованої іноземної валюти та від'ємних операційних курсових різниць	+		
9.	Чи здійснювалося списання на витрати поточної безнадійної заборгованості в сумі, що перевищує резерв сумнівних боргів			+
10.	Чи здійснювалося нарахування резерву сумнівних оборотів			+
1.	Чи віднесені до складу витрат нестачі, що виявлено в період інвентаризації запасів	+		
12.	Чи включені до складу витрат штрафи, пені, що сплачені	+		
13.	Чи застосовується субрахунок 949 "Інші витрати операційної діяльності" для відображення витрат			+
V. Фінансові витрати (рахунок 95)				
14.	Чи нараховує підприємство фінансові витрати	+		
VI. Витрати від участі в капіталі (рахунок 96)				
15.	Чи понесенні підприємством втрати від участі в капіталі		+	
VII. Інші витрати (рахунок 97)				
16.	Чи здійснювались операції з реалізації: фінансових інвестицій; майнових комплексів; необоротних активів			+
17.	Чи розподілені витрати по цих операціях згідно діючих субрахунків			+
18.	Чи здійснювалась уцінка необоротних активів та фінансових інвестицій			+
19.	Чи віднесені до складу витрат суми уцінки необоротних активів та фінансових інвестицій			+
20.	Чи списувались на витрати необоротні активи в сумі залишкової вартості			+

Джерело: згруповано за інформацією на основі [47]

Результати аналізу свідчать, що на АТ «Київський вітамінний завод» система обліку витрат організована відповідно до внутрішніх положень облікової політики [47]. Підприємство чітко розмежовує витрати за їх видами: виробничі, адміністративні, витрати на збут, інші операційні та фінансові, що забезпечує прозорість формування собівартості продукції.

На виробничій ділянці застосовується метод обліку за видами витрат і місцями їх виникнення, що дозволяє здійснювати контроль за рівнем матеріальних,

трудових і енергетичних ресурсів.

Адміністративні та збутові витрати обліковуються згідно з внутрішніми регламентами, що передбачають щомісячне узагальнення інформації на відповідних рахунках бухгалтерського обліку. Для контролю за ефективністю управлінських витрат на підприємстві ведеться внутрішня звітність, яка дозволяє оперативно виявляти відхилення від запланованих показників.

Особливу увагу приділено обліку витрат на дослідження та розробки, що є важливим напрямом інноваційної діяльності заводу. Такі витрати акумулюються окремо, що відповідає вимогам МСБО 38 «Нематеріальні активи» та забезпечує можливість подальшого аналізу ефективності інноваційних проектів.

Загалом, результати проведеного дослідження свідчать, що облікова політика АТ «Київський вітамінний завод» побудована на засадах послідовності, достовірності та відповідності вимогам чинного законодавства України та міжнародних стандартів фінансової звітності. Отже, вона забезпечує єдину методологічну основу для ведення бухгалтерського обліку, формування фінансових результатів і складання звітності, що, у свою чергу, сприяє формуванню реалістичних показників фінансового стану та забезпечує прозорість фінансових показників.

2.3. Методичні засади формування фінансової звітності підприємства

Формування фінансової звітності на АТ «Київський вітамінний завод» відбувається відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та МСФЗ.

Перед складанням звітності проводиться перевірка правильності відображення всіх господарських операцій, узгодження показників синтетичного й аналітичного обліку. У разі виявлення неточностей бухгалтерія АТ «Київський вітамінний завод» здійснює коригування, щоб фінансові дані повністю відображали

фактичний стан активів, зобов'язань і результатів діяльності.

Фінансова звітність має забезпечувати користувачів достовірною інформацією про майновий стан, фінансові результати, динаміку змін власного капіталу та грошових потоків. Вона є основою для управлінських рішень, планування, оцінювання ризиків і прогнозування розвитку підприємства.

Фінансова звітність АТ «Київський вітамінний завод» складається з п'яти основних форм, які взаємопов'язані між собою і забезпечують комплексне відображення фінансового стану підприємства [47].

Форма № 1 – Баланс (Звіт про фінансовий стан) - відображає фінансове становище АТ «Київський вітамінний завод» на певну дату, узагальнюючи дані про активи, зобов'язання та власний капітал. Складання цієї форми здійснюється на основі НП(С)БО 1 і Плану рахунків бухгалтерського обліку (таблиця 2.6) [24; 38].

Активна частина балансу формується за дебетовими залишками рахунків класів 1–3 Плану рахунків бухгалтерського обліку, які відображають наявність та рух активів підприємства. До цієї групи входять необоротні та оборотні активи – ресурси, що контролюються підприємством і здатні приносити майбутні економічні вигоди.

Клас 2 охоплює запаси та витрати виробництва (рахунки 20–29), де фіксуються матеріальні ресурси, готова продукція, товари, напівфабрикати, а також витрати на їх виготовлення. Клас 3 включає рахунки, пов'язані з грошовими коштами, розрахунками та іншими поточними активами (30–39), що показують рух готівки, коштів на рахунках у банках, дебіторську заборгованість і короткострокові інвестиції [38]. Сукупність дебетових залишків цих рахунків відображає реальні економічні ресурси підприємства на кінець звітного періоду.

Пасивна частина балансу, своєю чергою, формується за кредитовими залишками рахунків класів 4–6, які характеризують джерела утворення активів і напрями фінансування діяльності. Клас 4 містить рахунки власного капіталу (40–49): статутний, додатковий, резервний капітали, нерозподілений прибуток [38].

Клас 5 охоплює довгострокові зобов'язання (рахунки 50–59), які відображають кредити банків, випущені облігації, забезпечення довгострокових

виплат. Клас 6 призначений для поточних зобов'язань і розрахунків (60–69): кредиторська заборгованість перед постачальниками, бюджетом, працівниками, а також короткострокові позики [38].

Кредитові залишки цих рахунків показують, за рахунок яких джерел фінансуються активи підприємства, а також рівень його фінансової залежності від зовнішніх кредиторів.

Також для наочності та забезпечення контролю відповідності облікових даних до форм фінансової звітності доцільно представити взаємозв'язок рахунків бухгалтерського обліку та статей форми № 1. Це дозволяє чітко простежити використання рахунків для формування конкретних статей звіту, а також забезпечує прозорість процесу консолідації даних (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Взаємозв'язок рахунків бухгалтерського обліку та статей форми № 1 «Баланс (звіт про фінансовий стан)»

Стаття	Код рядка	Джерело інформації
1	2	3
Необоротні активи	1000	Дт рахунків 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 12 «Нематеріальні активи», 13 (знос – зі знаком «←»), 15 «Капітальні інвестиції», 18 «Довгострокові фінансові інвестиції»
Основні засоби	1010	Залишок за Дт 10 «Основні засоби» мінус Кт 13 «Знос основних засобів»
Нематеріальні активи	1020	Дт 12 «Нематеріальні активи» мінус Кт 133 «Знос нематеріальних активів»
Незавершене будівництво	1030	Дт 15 «Капітальні інвестиції»
Довгострокові фінансові інвестиції	1040	Дт 14 «Довгострокові фінансові інвестиції»
Відстрочені податкові активи	1045	Дт 17 «Відстрочені податкові активи»
Інші необоротні активи	1090	Дт 18 «Інші необоротні активи»
Оборотні активи	1100	Дт рахунків 20 «Виробничі запаси», 22 «МШП», 23 «Виробництво», 26 «Готова продукція», 28 «Товари», 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках», 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 38 «Резерв сумнівних боргів (зі знаком «←→)»
Виробничі запаси	1101	Дт 20 «Виробничі запаси» – резерв у Дт 38
Незавершене виробництво	1103	Дт 23 «Виробництво»
Готова продукція	1104	Дт 26 «Готова продукція»
Товари	1105	Дт 28 «Товари»
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	Дт 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» мінус Кт 38 «Резерв сумнівних боргів»

Продовження таблиці 2.6

1	2	3
Поточні фінансові інвестиції	1160	Дт 35 «Поточні фінансові інвестиції»
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	Дт 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках»
Інші оборотні активи	1190	Дт 39 «Витрати майбутніх періодів»
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	Дт 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу»
Підсумок активу	1300	Сума рядків 1000 та 1100
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Кт 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал»
Капітал у дооцінках	1405	Кт 41 «Капітал у дооцінках»
Додатковий капітал	1410	Кт 42 «Додатковий капітал»
Резервний капітал	1415	Кт 43 «Резервний капітал»
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Кт 44 «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)»
Довгострокові зобов'язання	1500	Кт 50 «Довгострокові позики», 51 «Довгострокові кредити банків», 52 «Довгострокові зобов'язання за облігаціями»
Поточні зобов'язання	1600	Кт 60 «Короткострокові позики», 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками», 64 «Розрахунки за податками і платежами», 65 «Розрахунки за страхуванням», 66 «Розрахунки з оплати праці», 68 «Інші поточні зобов'язання»
Поточні забезпечення	1660	Кт 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»
Підсумок пасиву	1900	Сума рядків 1400, 1500, 1600

Джерело: згруповано за інформацією на основі [9]

Зіставлення рахунків бухгалтерського обліку з конкретними статтями балансу дає змогу оцінити структуру активів та пасивів підприємства, перевірити правильність відображення залишків та забезпечити аналітичну завершеність даних. Це також створює основу для подальшого аналізу фінансових результатів та формування звітів про прибутки та збитки.

Форма № 2 «Звіт про фінансові результати (звіт про скупний дохід)» відображає динаміку основних фінансових результатів діяльності АТ «Київський вітамінний завод»: чистий дохід, собівартість реалізованої продукції, операційні, фінансові та інші доходи і витрати. Джерелом інформації для її заповнення виступають обороти за рахунками класів 7, 8 і 9 [38].

На першому етапі визначається валовий прибуток або збиток підприємства, який обчислюється як різниця між чистим доходом від реалізації продукції та собівартістю реалізованої продукції. Чистий дохід формується на рахунку 70

«Доходи від реалізації», а собівартість реалізованої продукції – на рахунку 90 «Собівартість реалізації». Важливо зауважити, що доходи та витрати в бухгалтерському обліку відображаються не просто як сумарні показники, а через обороти за дебетом або кредитом відповідних рахунків, що забезпечує точне відстеження їх формування [38].

Наступним етапом розраховується прибуток від операційної діяльності. Для цього до валового прибутку додаються або віднімаються адміністративні витрати (рахунок 92), витрати на збут (рахунок 93), інші операційні витрати (рахунок 94) та відповідні операційні доходи (рахунок 71). До складу адміністративних витрат входять витрати на утримання апарату управління, комунальні послуги, зв'язок, службові відрядження, канцелярські та інші поточні витрати. Витрати на збут включають логістичні витрати, рекламу, упаковку та доставку продукції, а до інших операційних витрат відносяться витрати, що не входять до адміністративних чи збутових, наприклад, втрати від нестач та списання застарілих матеріалів [38].

Далі формується фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, що включає фінансові доходи (рахунок 73), інші доходи (рахунок 74), фінансові витрати (рахунок 95) та інші витрати (рахунок 97). Фінансові доходи формуються, наприклад, від відсотків за депозитами або фінансових інвестицій, а інші доходи – від реалізації вторинних активів або отримання компенсацій. Фінансові витрати включають сплату відсотків за позиками, комісії та інші витрати, пов'язані з фінансовою діяльністю. Інші витрати – це витрати, що не належать до операційних чи фінансових, наприклад, втрати від участі у капіталі. Після відрахування податку на прибуток (рахунок 98) підприємство визначає чистий фінансовий результат – прибуток або збиток звітного періоду [38].

Для підготовки цього звіту також визначено зв'язок між рахунками бухгалтерського обліку та конкретними статтями фінансового результату, що дозволяє забезпечити достовірність показників і простежити вплив кожної господарської операції на фінансовий результат підприємства (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Взаємозв'язок рахунків бухгалтерського обліку та статей форми № 2 «Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)»

Стаття	Код рядку	Джерело інформації
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	Обороти за Дт субрахунків 701, 702, 703 та Кт 791 (мінус обороти за Дт 704)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	Обороти за Дт субрахунків 901, 902, 903
Валовий прибуток (збиток)	2090 / 2095	Різниця: ряд. 2000 + 2010 – 2050 – 2070
Інші операційні доходи	2120	Обороти за Дт рахунка 71 та Кт 791
Адміністративні витрати	2130	Обороти за Дт рахунка 92 та Кт 791
Витрати на збут	2150	Обороти за Дт рахунка 93 та Кт 791
Інші операційні витрати	2180	Обороти за Дт рахунка 94 та Кт 791
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток / збиток)	2190 / 2195	Різниця між операційними доходами та витратами
Інші фінансові доходи	2220	Обороти за Дт рахунка 73 та Кт 791
Інші доходи	2240	Обороти за Дт рахунка 74 та Кт 791
Фінансові витрати	2250	Обороти за Дт рахунка 95 та Кт 791
Інші витрати	2270	Обороти за Дт рахунка 97 та Кт 791
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування (прибуток / збиток)	2290 / 2295	Ряд. 2190 + 2220 + 2240 – 2250 – 2270
Податок на прибуток	2300	Обороти за Дт рахунка 98 та Кт 791 (сума податку)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності до оподаткування	2310	Обороти за рахунками 79 та 97
Чистий фінансовий результат (прибуток / збиток)	2350 / 2355	Ряд. 2290 – 2300 + 2310

Джерело: згруповано за інформацією [9]

Форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів» відображає зміни у складі грошових коштів і їх еквівалентів протягом звітного періоду та охоплює три основні напрями діяльності:

1. Операційна діяльність – відображає надходження коштів від реалізації продукції та їх вибуття на оплату постачальникам, податків, заробітної плати тощо. Надходження відображаються як дебет рахунків 30 «Готівка» або 31 «Рахунки в банках» та кредит рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками». Витрати за операційною діяльністю проводяться через дебет рахунків 63, 64, 66 та кредит рахунку 31 [38].

2. Інвестиційна діяльність – включає придбання та реалізацію необоротних активів і фінансових інвестицій. Наприклад, придбання основних засобів або нематеріальних активів відображається Дт 10 «Основні засоби» або Дт 12 «Нематеріальні активи» Кт 31, а продаж – Дт 31 Кт 742 «Дохід від реалізації»

необоротних активів» [38].

3. Фінансова діяльність – охоплює рух коштів, пов’язаний із залученням та поверненням позикових ресурсів, а також виплатою дивідендів. Операції відображаються, наприклад, Дт 31 Кт 50 «Довгострокові позики», 60 «Короткострокові позики», або Дт 44 «Нерозподілений прибуток» Кт 31 [38].

На АТ «Київський вітамінний завод» перший розділ звіту про рух грошових коштів від операційної діяльності формується методом прямого визначення надходжень і вибуття коштів, що дозволяє наочно показати джерела формування коштів і напрямки їх використання.

Саме тому, звіт про рух грошових коштів забезпечує логічний зв’язок між балансом (форма № 1) та звітом про фінансові результати (форма № 2), надаючи керівництву та користувачам звітності інформацію для оцінки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

Для формування форми №3 «Звіту про рух грошових коштів» продемонструємо прямий шлях від конкретних рахунків до формування кожної статті (табл. 2.8). Цей зв’язок дозволяє визначити джерела надходження та напрями використання грошових коштів підприємства в межах конкретного звітного періоду. Такий підхід забезпечує можливість аналізу реального руху як готівкових, так і безготівкових фінансових ресурсів.

Таблиця 2.8 – Заповнення статей Звіту про рух грошових коштів в частині операційної діяльності

Стаття	Код рядка	Джерело інформації
1	2	3
I. Рух грошових коштів у результаті операційної діяльності		
Надходження від:		
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	Аналітичні дані Кт рахунків 36, 681 (у частині отриманих передплат) та 70 у кореспонденції з Дт рахунків 30, 31
Повернення податків і зборів	3005	Аналітичні дані Кт 64 у кореспонденції з Дт 31
в тому числі податку на додану вартість	3006	Кт відповідного субрахунку рахунка 64 з Дт 31
Цільового фінансування	3010	Аналітичні дані з Кт 48 у кореспонденції з Дт 30, 31 (у частині надходжень для операційної діяльності)
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	Обороти за Дт 31 Кт 64, 48 (у частині сум субсидій та дотацій із бюджету та позабюджетних фондів)
Надходження авансів від покупців та замовників	3015	Обороти за Дт 30,31 Кт 681(або Кт 36 якщо облік ведуть до відповідного рах)

Продовження таблиці 2.8

1	2	3
Надходження від повернення авансів	3020	Обороти за Дт 30, 31 Кт 371 (у частині повернених постачальниками передоплат й авансів).
Надходження від відсотків за залишками грошових коштів на поточних рахунках	3025	Обороти за Дт 31 Кт 373, 719 (у частині отриманих відсотків за залишками коштів на поточних рахунках)
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	Обороти за Дт 30, 31 Кт 374 (у частині сум отриманих економічних санкцій за порушення законодавства чи договірних умов)
Надходження від операційної оренди	3040	Обороти за Дт 30, 31 Кт 36, 377 (у частині виручки від надання майна в операційну оренду)
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	Аналітичні дані за Кт 377 у кореспонденції з Дт 30, 31 (у частині надходжень від отримання роялті, авторських винагород)
Надходження від страхових премій	3050	Обороти за Дт 30, 31 та Кт 36, 37 (у частині страхових премій, отриманих страховиками, відображених на рахунках 70, 76)
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	Дт 30, 31 та Кт 37
Інші надходження	3095	Аналітичні дані Дт 30, 31 з Кт рахунків 37, 68, 71 тощо
Витрати на оплату:		
Товарів (робіт, послуг)	3100	Аналітичні дані Дт 63, 68 та Кт 30, 31.
Праці	3105	Аналітичні дані Дт 66 та Кт 30, 31
Відрахувань на соціальні заходи	3110	Аналітичні дані Дт 65 та Кт 30, 31
Зобов'язань за податками та зборами	3115	Аналітичні дані Дт 64, 64 та Кт 30, 31
Витрати на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	Обороти за Дт 64 (субрахунок «Податок на прибуток») та Кт 31,30
Витрати на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	Обороти за Дт 64 (субрахунок «ПДВ») та Кт 31,30
Витрати на оплату зобов'язань з інших податків та зборів	3118	Обороти за Дт 64,65, 642 та Кт 31,30 (крім сум ПДВ, податку на прибуток, страхових внесків)
Витрати на оплату авансів	3135	Обороти за Дт 371,63 та Кт 30, 31 (у частині сум попередньої оплати та авансових платежів постачальникам та підрядникам за роботи, послуги, що будуть поставлені (виконані, надані).
Витрати на оплату повернення авансів	3140	Обороти за Дт 681 та Кт 30, 31
Витрати на оплату цільових внесків	3145	Обороти за Дт 685 та Кт 30, 31 (цільові та благодійні внески)
Витрати на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	Обороти за Дт 68 (у частині витрат, відображених на субрахунку 904) та Кт 30, 31
Витрати фінансових установ на надання позик	3155	Обороти за Дт 37 (у частині наданих позик) та Кт 30, 31
Інші витрати	3190	Аналітичні дані за Дт 37, 68, 94 та ін. із Кт рахунків 30, 31
<i>Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності</i>	3195	$3000 + 3005 + 3010 + 3015 + 3020 + 3025 + 3035 + 3040 + 3045 + 3050 + 3055 + 3095 - (3100 + 3105 + 3110 + 3115 + 3135 + 3140 + 3145 + 3150 + 3155 + 3190)$

Джерело: згруповано за інформацією [9]

В табл. 2.9 наведено порядок заповнення Звіту про рух грошових коштів в частині надходжень та видатків внаслідок інвестиційної та фінансової діяльності.

Таблиця 2.9 – Взаємозв'язок рахунків бухгалтерського обліку та статтями руху грошових коштів від інвестиційної та фінансової діяльності

Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності		
Надходження від реалізації:		
фінансових інвестицій	3200	Аналітичні дані Кт 37 (Кт 74) у кореспонденції з Дт 30, 31
необоротних активів	3205	Аналітичні дані Кт 377, 742 у кореспонденції з Дт 30, 31
Надходження від отриманих:		
відсотків	3215	Аналітичні дані Кт 373 у кореспонденції з Дт 30, 31
дивідендів	3220	Аналітичні дані Кт 373 у кореспонденції з Дт 30, 31
Надходження від деривативів	3225	Аналітичні дані Кт 379 у кореспонденції з Дт 30, 31
Надходження від погашення позик	3230*	Аналітичні дані за Кт 377, 183 у кореспонденції з Дт 30, 31
Інші надходження	3250	Аналітичні дані Дт 30, 31 із Кт рахунків 37, 68 тощо
Витрати на придбання:		
фінансових інвестицій	3255	Аналітичні дані Дт 14, 35 у кореспонденції з Кт 30, 31
необоротних активів	3260	Аналітичні дані Дт 63, 68 у кореспонденції з Кт 30, 31
Виплати за деривативами	3270	Аналітичні дані Дт 379 у кореспонденції з Кт 30, 31
Витрачання на надання позик	3275*	Аналітичні дані за Дт 377, 183 в кореспонденції з Кт 30, 31
Інші платежі	3290	Аналітичні дані з Дт 37, 68 у кореспонденції з Кт 30, 31
<i>Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності</i>	3295	$3200 + 3205 + 3215 + 3220 + 3225 + 3230 + 3250 + - (3255 + 3260 + 3270 + 3275 + 3290)$
Рух коштів у результаті фінансової діяльності		
Надходження від:		
Власного капіталу	3300	Аналітичні дані Кт 42, 46 у кореспонденції з Дт 30, 31
Отримання позик	3305	Аналітичні дані Кт 50, 51, 52, 55, 60, 62 у кореспонденції з Дт 30, 31
Інші надходження	3340	Аналітичні дані Дт 30, 31 у кореспонденції з Кт 685
Витрачання на:		
Викуп власних акцій	3345	Аналітичні дані Дт 45 у кореспонденції з Кт 30, 31
Погашення позик	3350	Аналітичні дані Дт 60, 50 у кореспонденції з Кт 30, 31
Сплату дивідендів	3355	Аналітичні дані Дт 67 у кореспонденції з Кт 30, 31
Витрачання на сплату відсотків	3360*	Аналітичні дані Дт 684 в кореспонденції з Кт 30, 31 або аналіз ряд. 2250 ф. № 2
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365*	Аналітичні дані Дт 611 у кореспонденції з Кт 30, 31
Інші платежі	3390	Аналітичні дані Кт 30, 31
<i>Чистий рух коштів від фінансової діяльності</i>	3395	$3300 + 3305 + 3340 - (3345 + 3350 + 3355 + 3360 + 3365 + 3390)$
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	$3195 + (-) 3295 + (-) 3395$
Залишок коштів на початок року	3405	Рядок і 165 графи 3 Балансу
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	Аналітичні дані рахунків 30, 31 у кореспонденції з субрахунками 714, 744, 945, 974
Залишок коштів на кінець року	3415	$3405 + (-) 3400 + (-) 3410$

Джерело: згруповано за інформацією [9]

Форма № 4 «Звіт про власний капітал» є ключовим елементом фінансової звітності, який відображає зміни у складі та структурі власних джерел

фінансування АТ «Київський вітамінний завод» протягом звітного періоду. Цей звіт базується на даних рахунків класу 4 «Власний капітал» і дозволяє оцінити джерела формування прибутку та його використання.

До складу власного капіталу підприємства входять наступні рахунки:

- 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал», який відображає розмір внесків засновників або акціонерів, зафіксований у статутних документах;
- 41 «Капітал у дооцінках», що призначений для обліку результатів переоцінки необоротних активів та фінансових інструментів, які відображаються у складі власного капіталу;
- 42 «Додатковий капітал», який містить інформацію про дооцінку активів, безоплатно отримане майно або емісійний дохід;
- 43 «Резервний капітал», що формується відповідно до статуту або законодавчих вимог для покриття можливих збитків;
- 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», де відображається фінансовий результат минулих періодів, що залишився у розпорядженні підприємства для подальшого використання або реінвестування.

Методика складання звіту на підприємстві включає наступні кроки:

1. Визначення початкових залишків на початок періоду за всіма рахунками власного капіталу.
2. Коригування на зміни протягом звітного періоду: надходження додаткового капіталу, дооцінка активів, формування та використання резервів.
3. Врахування фінансового результату звітного періоду – прибутку або збитку – та його розподіл відповідно до рішень загальних зборів акціонерів або статуту підприємства.
4. Формування кінцевих залишків за кожним рахунком і узагальнення даних у загальний обсяг власного капіталу, що відображає його структуру на кінець періоду.

Таким чином, форма № 4 дозволяє комплексно оцінити динаміку власного капіталу, простежити джерела його змін та забезпечує прозорість у розподілі фінансових результатів підприємства.

Звіт про власний капітал узагальнює всі зміни, які відбулися у структурі власних джерел фінансування. Збільшення капіталу відображається внаслідок дооцінки необоротних активів, внесків власників, реінвестування прибутку чи утворення резервів. Зменшення, навпаки, може бути пов'язане з покриттям збитків, викупом акцій у власників або виплатою дивідендів. Показники цієї форми тісно пов'язані з розділом I «Власний капітал» Балансу (форма № 1), що забезпечує повну узгодженість і послідовність облікової інформації.

Форма №4 «Звіт про власний капітал» структурована так, щоб кожен її компонент мав безпосередній зв'язок (табл. 2.10) із бухгалтерськими рахунками класу 4 «Власний капітал та забезпечення зобов'язань». Такий методологічний підхід дозволяє забезпечити прозорий і логічний зв'язок між змінами у власному капіталі та відповідними бухгалтерськими операціями.

Таблиця 2.10 – Взаємозв'язок рахунків бухгалтерського обліку та статей форми № 4 «Звіт про власний капітал»

Стаття	Код рядка	Джерело інформації
1	2	3
Залишок на початок року	4000	Сальдо рахунків 40–46 на початок року
Зміна облікової політики	4005	Дт/Кт 41, 42, 43, 44, 45 (зміни через зміну облікової політики)
Виправлення помилок	4010	Обороти за Дт/Кт 44 (коригування нерозподіленого прибутку)
Інші зміни	4090	Дт/Кт 41–45 (інші коригування власного капіталу)
Скоригований залишок на початок року	4095	Сума рядків 4000–4090 за графами 3–10
Чистий прибуток (збиток)	4100	Дт 79 Кт 441 або Дт 442 Кт 79
Інший сукупний дохід	4110	Обороти за рахунками 41, 42
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	Дт 10,11,12,15 Кт 411/412 або навпаки
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	Дт 14,35 Кт 413 або навпаки
Накопичені курсові різниці	4113	Обороти за субрахунком 423
Частка іншого сукупного доходу асоційованих підприємств	4114	Дт 14 Кт 425 або навпаки
Інший сукупний дохід	4116	Обороти за рахунками 41, 42
Виплати власникам (дивіденди)	4200	Дт 443 Кт 671; Дт 43 Кт 671
Спрямування прибутку до статутного капіталу	4205	Дт 443 Кт 40
Відрахування до резервного капіталу	4210	Дт 443 Кт 43
Сума прибутку до сплати в бюджет	4215	Дт 443 Кт 672
Сума прибутку до спеціальних фондів	4220	Дт 443 Кт 426
Сума прибутку на матеріальне заохочення	4225	Дт 443 Кт 477
Внески до капіталу	4240	Дт 46 Кт 40, 421
Погашення заборгованості з капіталу	4245	Дт рахунків активів Кт 46
Викуп акцій (часток)	4260	Дт 45 Кт 30,31,672
Перепродаж викуплених акцій	4265	Дт активів Кт 421; Дт 30,31,421,44 Кт 45

Продовження таблиці 2.10

1	2	3
Анулювання викуплених акцій	4270	Дт 40,421,44 Кт 45; Дт 45 Кт 421
Вилучення частки капіталу	4275	Дт 40,45 Кт 672; Дт 40 Кт 45; Дт 441 Кт 672
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	Дт 40 Кт 672 або Дт 40 Кт 442
Інші зміни в капіталі	4290	Обороти за рахунками 40–46
Придбання/продаж неконтрольованої частки	4291	Для консолідованої звітності
Разом змін у капіталі	4295	Сума рядків 4100–4291
Залишок на кінець року	4300	Сальдо рахунків 40–46 на кінець року

Джерело: згруповано за інформацією [9]

Форма № 5 – Примітки до фінансової звітності – є заключним елементом системи фінансової звітності підприємства й призначена для розкриття додаткової, деталізованої та пояснювальної інформації, яка забезпечує повне розуміння показників основних форм звітності АТ «Київський вітамінний завод».

У Примітках розкриваються:

- основні принципи облікової політики, зокрема методи оцінки запасів, нарахування амортизації, формування резервів і визнання доходів;
- деталізація показників основних форм фінансової звітності - звіту про фінансовий стан та звіту про сукупний дохід, а саме: склад основних засобів, нематеріальних активів, структура дебіторської та кредиторської заборгованості, динаміка власного капіталу, елементи операційних витрат, інших доходів та витрат тощо;
- розкриття інформації про забезпечення і резерви (рахунок 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»), фінансові інвестиції (рахунки 14, 35), довгострокові кредити (рахунки 50–52), податкові зобов'язання (рахунок 64) [38];
- пояснення щодо подій після дати балансу, умовних зобов'язань, пов'язаних сторін, обмежень щодо активів;
- сегментна звітність, якщо підприємство здійснює діяльність у кількох галузях або на різних ринках.

Примітки до фінансової звітності формуються на основі аналітичних даних бухгалтерських рахунків (10–98), інвентаризаційних описів, аудиторських звітів та управлінських довідок [38]. Вони узгоджуються з усіма іншими формами фінансової звітності, забезпечуючи логічний взаємозв'язок показників та

аналітичну завершеність облікової інформації.

Таким чином, процес підготовки та подання фінансової звітності на підприємстві організований системно та забезпечує повну відповідність чинному законодавству та стандартам бухгалтерського обліку.

Фінансова звітність підлягає контролю з боку державних органів. Перевірка спрямована на підтвердження достовірності інформації, правильності облікових процедур та відповідності вимогам стандартів. За результатами перевірки складається акт, у якому подаються пропозиції щодо вдосконалення облікової системи й підвищення ефективності управління [9].

Отже, системність підходу до формування фінансової звітності на АТ «Київський вітамінний завод» забезпечує прозоре відображення фінансово-господарських процесів, стабільність облікової інформації та можливість прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Відтак, застосування методичних принципів, передбачених обліковою політикою, дозволяє підтримувати високу якість фінансових даних і своєчасність їх подання, що є важливою умовою ефективного функціонування підприємства.

Представлений взаємозв'язок показників обліку та статей фінансової звітності дозволяє комплексно оцінити діяльність підприємства. Завдяки такому підходу стає можливим не лише перевіряти правильність відображення даних у звітності, а й аналізувати вплив доходів, витрат та податкових зобов'язань на кінцевий фінансовий результат. Логічне поєднання облікових рахунків і статей форм створює надійну базу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та підвищення ефективності використання ресурсів підприємства.

Таким чином, підготовка фінансової звітності на АТ «Київський вітамінний завод» організована системно і забезпечує прозоре відображення всіх фінансово-господарських процесів. Взаємозв'язок бухгалтерських рахунків із статтями форм фінансової звітності дозволяє чітко простежити облік активів, власного капіталу, зобов'язань, доходів та витрат, а також контролювати правильність формування фінансового результату.

Послідовність підготовки звітності гарантують достовірність та повноту інформації, її відповідність нормативним вимогам та стандартам бухгалтерського обліку. Це створює надійну основу для аналізу фінансового стану підприємства, оцінки ефективності його діяльності та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Завдяки впровадженню методичних принципів, передбачених обліковою політикою, АТ «Київський вітамінний завод» підтримує високу якість фінансових даних і своєчасність їх подання, що є ключовою умовою стабільного функціонування та розвитку підприємства. Відповідно, фінансова звітність стає не лише інструментом контролю, а й ефективним засобом планування та прийняття стратегічних рішень.

2.4. Проблеми та напрями вдосконалення процесу складання фінансової звітності в умовах цифровізації

Цифровізація є ключовим чинником трансформації економічних процесів та переходу підприємств на якісно новий рівень управління. Нині фінансова звітність перестає бути лише підсумковим документом бухгалтерського обліку, а стає інструментом стратегічного аналізу, прогнозування та прийняття управлінських рішень. Саме тому перехід до електронних форматів звітності, автоматизація облікових операцій і інтеграція інформаційних систем набувають особливого значення.

АТ «Київський вітамінний завод» – одне з провідних фармацевтичних підприємств України [47]. З огляду на складну структуру виробництва та велику кількість господарських операцій, які щоденно відображаються у бухгалтерському обліку, цифровізація процесів складання звітності є невід’ємною умовою ефективного управління.

Водночас впровадження сучасних інформаційних технологій потребує не

лише технічного забезпечення, а й передбачає перебудову організаційної структури, облікової політики, методичних підходів до оцінки активів, зобов'язань та результатів діяльності підприємства.

АТ «Київський вітамінний завод» для автоматизації обліку використовує систему BAS ERP, що забезпечує взаємозв'язок між модулями «Виробництво», «Склад», «Збут», «Заробітна плата» і «Фінанси».

В результаті проведеного аналізу організації процесу формування фінансової звітності виявлено певні проблеми, пов'язаних із неповною інтеграцією систем, недостатньою автоматизацією аналітичних розрахунків та обмеженим рівнем цифрових компетенцій персоналу (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Основні проблеми процесу складання фінансової звітності на АТ «Київський вітамінний завод»

№	Конкретна проблема	Фактичний прояв на підприємстві	Наслідки для звітності
1	2	3	4
1	Несвоєчасне оновлення довідників у BAS ERP	Дані про нові препарати, контрагентів і матеріали часто вводяться вручну після закриття місяця, що створює розрив між бухгалтерськими й виробничими модулями	Затримки у формуванні звітів, некоректне відображення собівартості
2	Відсутність повної інтеграції між бухгалтерським і виробничим обліком	Облік випуску готової продукції та списання сировини ведеться в окремих модулях, дані узгоджуються вручну	Подвійне введення інформації, ризики помилок у даних про запаси та виробничі витрати
3	Періодичні збої у формуванні регламентованих звітів (форма №1, №2, №3)	У періоди пікового навантаження система «підвисає», що ускладнює автоматичне формування форм звітності до НБУ, ДПС, Держстату	Вимушене перенесення частини операцій у ручний режим
4	Неповна автоматизація обліку курсових різниць і переоцінки активів	Курсові різниці визначаються вручну за Excel-таблицями	Підвищений ризик арифметичних помилок і неточностей у фінансових результатах
5	Відсутність централізованої бази для пояснювальних записок	Пояснення до фінансової звітності формуються окремими працівниками у Word без єдиної структури	Втрата єдності стилю та зниження аналітичної цінності пояснень
6	Недостатній рівень цифрових навичок бухгалтерів середнього віку	Частина працівників користується лише базовими функціями BAS ERP, не володіє аналітичними звітами чи формулами	Недовикористання потенціалу системи, збільшення ручних операцій
7	Відсутність інтеграції з електронним документообігом контрагентів	Акти та накладні надходять у PDF або паперовому вигляді, скануються вручну	Втрата часу на перевірку, ризик пропуску документів

Продовження таблиці 2.11

1	2	3	4
8	Відсутність автоматичної перевірки логічних зв'язків між формами звітності	Контроль здійснюється вручну перед поданням звітів	Висока імовірність помилок у підсумкових рядках

Джерело: згруповано за інформацією [47]

Як видно з табл. 2.11, найбільш важливими для АТ «Київський вітамінний завод» залишаються проблеми інформаційної інтеграції та кадрово-технологічної готовності. Наявність ручного введення даних і дублювання операцій суттєво впливає на точність та своєчасність показників фінансової звітності. Особливо ризиковими є ситуації, коли інформація про рух сировини та готової продукції не синхронізується із бухгалтерськими реєстрами в реальному часі.

Не менш актуальною є проблема кадрових компетенцій: частина бухгалтерів, не повністю освоїла функціонал ERP-системи, що призводить до гальмування цифровізації та потребує системного навчання персоналу.

Водночас низка технічних проблем – збої при формуванні звітів, відсутність автоматичних логічних перевірок, неуніфікований формат пояснювальних записок – мають бути вирішені шляхом оновлення програмного забезпечення, інтеграції з електронними сервісами та впровадження цифрового контролю якості звітності.

З метою підвищення якості фінансової звітності, скорочення часу на її підготовку та зменшення кількості помилок, на АТ «Київський вітамінний завод» доцільно впровадити комплекс взаємопов'язаних заходів (табл. 2.12).

Таблиця 2.12 – Рекомендовані напрями вдосконалення процесу складання фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

№	Напрямок удосконалення	Суть запропонованого заходу	Очікуваний результат
1	2	3	4
1	Автоматичне оновлення довідників у BAS ERP	Налаштування синхронізації між базами виробничих і бухгалтерських модулів; призначення відповідального адміністратора	Усунення ручного введення даних, скорочення часу на підготовку звітів
2	Повна інтеграція виробничого та бухгалтерського обліку	Використання єдиного плану рахунків, автоматичне формування проведення після закриття виробничих ордерів	Зменшення розривів між модулями, підвищення точності показників собівартості

Продовження таблиці 2.12

1	2	3	4
3	Оптимізація формування регламентованої звітності	Перехід на хмарну версію BAS ERP або застосування серверного планувальника для автоматичного формування форм № 1–5	Зниження ризику технічних збоїв, своєчасне подання звітності
4	Автоматизація обліку курсових різниць і переоцінок	Впровадження модуля автоматичного розрахунку валютних різниць за курсом НБУ	Підвищення точності розрахунків, усунення арифметичних помилок
5	Централізована база пояснювальних записок	Створення шаблонів і єдиного формату пояснень у системі BAS ERP	Єдність стилю звітів, зручність перевірки та внутрішнього аудиту
6	Підвищення цифрових компетенцій бухгалтерів	Проведення навчань із використання аналітичних інструментів і макросів, створення інструкцій	Менше ручних операцій, ефективніше використання можливостей ERP
7	Інтеграція з електронним документообігом контрагентів	Підключення до систем М.Е.Дос або «Вчасно» для автоматичного обміну актами й накладними	Швидше відображення операцій, мінімізація втрат документів
8	Автоматичні логічні перевірки між формами звітності	Створення контрольних формул і повідомлень про невідповідності	Підвищення достовірності звітних даних, менше помилок

Джерело: згруповано за інформацією [8; 12]

Як видно з табл. 2.12, що вдосконалення процесу складання фінансової звітності на АТ «Київський вітамінний завод» потребує одночасного оновлення технічної бази й зміни підходів до організації роботи бухгалтерії. Найважливіше – забезпечити повну інтеграцію виробничого та фінансового обліку в межах єдиної ERP-системи. Даний крок дозволить усунути дублювання інформації, швидше узгоджувати показники та підвищити точність даних про витрати й доходи.

Особливу увагу слід приділити автоматизації рутинних процедур – розрахунку курсових різниць, переоцінки активів, перевірки зв'язків між формами звітності. Використання спеціальних модулів і контрольних формул дасть змогу зменшити кількість арифметичних помилок і підвищити достовірність фінансових результатів [8].

Важливим завданням є підвищення цифрової грамотності працівників бухгалтерії. Навчання та практичні тренінги допоможуть краще використовувати можливості BAS ERP, скоротити обсяг ручної роботи й покращити якість звітів.

Суттєвий ефект очікується від підключення підприємства до систем електронного документообігу контрагентів. Автоматичний обмін актами, рахунками й накладними зменшить затримки у відображенні операцій і підвищить

швидкість підготовки звітності [8].

Прогнозовані результати впровадження цифрових рішень у процес складання фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод» на 2026 рік наведено у табл. 2.13. Під час оцінки враховано поточні можливості системи BAS ERP і рівень підготовки працівників.

Таблиця 2.13 – Прогнозовані результати впровадження цифрових рішень у процес складання фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод» на 2026 рік

№	Показник	До впровадження (2024 р.)	Після впровадження (2026 р.)	Зміна, %	Орієнтовний економічний ефект, тис. грн / рік
1	Середня тривалість складання фінансової звітності, днів	8	5	-37,5	64,2
2	Кількість виправлень у звітах, випадків/рік	22	12	-45,5	28,6
3	Кількість ручних операцій, од./місяць	150	70	-53,3	36,8
4	Економія часу бухгалтерського персоналу, год/місяць	380	250	-34,2	78,4
5	Зменшення витрат на паперовий документообіг, тис. грн/рік	120,0	45,0	-62,5	75,0
6	Зменшення кількості технічних збоїв системи, випадків/рік	10	4	-60,0	17,5
Разом орієнтовний щорічний економічний ефект					300,5

Джерело: розраховано автором [7; 47]

Очікувані результати демонструють суттєве підвищення ефективності роботи бухгалтерської служби. Тривалість складання фінансової звітності скоротиться з 8 до 5 днів, що дасть змогу швидше завершувати звітні періоди, подавати звіти до контролюючих органів без затримок і своєчасно надавати керівництву актуальну фінансову інформацію для прийняття рішень. Кількість виправлень і уточнень у звітних формах зменшиться майже вдвічі завдяки впровадженню автоматичних перевірок та кращій узгодженості між модулями ERP-системи [12].

Рівень автоматизації облікових операцій зросте до 90 %, що майже усуне потребу в ручному введенні даних. Такий рівень цифровізації зменшить ризик технічних і арифметичних помилок, знизить навантаження на бухгалтерський персонал та підвищить продуктивність праці. Працівники зможуть більше уваги

приділяти аналітичним завданням: оцінці рентабельності, контролю витрат, прогнозуванню фінансових результатів.

Підвищення цифрової грамотності персоналу стане одним із ключових досягнень. Навчання та практичне освоєння нових функцій BAS ERP дозволять працівникам формувати глибші аналітичні звіти, користуватися візуалізацією даних і проводити контроль логічної узгодженості форм [8].

Впровадження електронного документообігу та системи кваліфікованих електронних підписів забезпечить безперервний цифровий цикл роботи з документами: від отримання первинних даних до затвердження фінансових звітів. Такий формат скоротить час на узгодження, усуне дублювання паперових копій і підвищить рівень захисту інформації.

Орієнтовні витрати на реалізацію запропонованих заходів наведено в табл. 2.14.

Таблиця 2.14 – Оцінка витрат на впровадження напрямів удосконалення процесу складання фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

№	Напрямок удосконалення	Основні складові витрат	Орієнтовна сума, тис. грн	Частка у загальних витратах, %
1	Автоматичне оновлення довідників у BAS ERP	Налаштування синхронізації баз, оплата роботи адміністратора	45,7	9,1
2	Повна інтеграція виробничого та бухгалтерського обліку	Модифікація плану рахунків, консультаційні послуги розробника ERP	91,3	18,2
3	Оптимізація формування регламентованої звітності	Придбання серверного модуля, оновлення ліцензії BAS ERP	78,6	15,7
4	Автоматизація обліку курсових різниць і переоцінок	Впровадження модуля автоматичного розрахунку за курсом НБУ	54,9	11,0
5	Централізована база пояснювальних записок	Розроблення шаблонів, адаптація інтерфейсу	33,4	6,7
6	Підвищення цифрових компетенцій бухгалтерів	Навчальні курси, тренінги, сертифікація персоналу	61,8	12,3
7	Інтеграція з електронним документообігом контрагентів	Підключення до системи М.Е.Дос або «Вчасно», оплата тарифів	69,2	13,8
8	Автоматичні логічні перевірки між формами звітності	Розроблення контрольних зв'язків і формул у системі	39,5	8,0
	РАЗОМ		474,4	100,0

Джерело: розраховано автором на основі середніх ринкових вартостей ІТ-послуг (2025 р.). [45]

Аналіз структури витрат показує, що найбільша частка фінансових ресурсів припадає на повну інтеграцію виробничого та бухгалтерського обліку (18,2%) і оптимізацію процесу формування звітності (15,7%). Описані напрями потребують технічного втручання розробників, оновлення ліцензій ERP-системи та модернізації серверного обладнання. Інвестиції в ці сфери забезпечать комплексну автоматизацію основних облікових процесів і сприятимуть усуненню дублювання інформації [6].

Витрати на підвищення цифрових компетенцій бухгалтерів (12,3%) та інтеграцію з електронним документообігом контрагентів (13,8%) матимуть довготривалий ефект. Розвиток навичок роботи з аналітичними інструментами дозволить ефективніше використовувати можливості BAS ERP, а впровадження електронного обміну документами скоротить час узгодження операцій і зменшить ризик втрати первинних документів [8].

Менша частка витрат, спрямована на створення централізованої бази пояснювальних записок (6,7%) та автоматичні перевірки між формами звітності (8,0%), має велике значення для підвищення якості фінансової інформації.

У цілому сукупні витрати у розмірі 474,4 тис. грн є економічно обґрунтованими та виправданими, адже їх реалізація приведе до суттєвого покращення оперативності, точності й аналітичної цінності фінансової звітності підприємства.

Для оцінки економічної ефективності розрахуємо показники строку окупності інвестицій (Payback Period (2.1) та рентабельності інвестицій (ROI) (2.2) [7].

$$\text{Payback Period} = \frac{\text{Інвестиційні витрати}}{\text{Щорічний економічний ефект}} \quad (2.1)$$

$$\text{ROI} = \frac{\text{Щорічний економічний ефект} - \text{Інвестиційні витрати}}{\text{Інвестиційні витрати}} \quad (2.2)$$

Інвестиційні витрати (орієнтовні) – 474,4 тис. грн;

Щорічний економічний ефект (орієнтовний) – 300,5 тис. грн.

$$\text{Payback Period} = \frac{474,4}{300,5} = 1,58 \text{ року}$$

$$\text{ROI}_{1 \text{ рік}} = \frac{300,5 - 474,4}{474,4} * 100\% = -36,7\%$$

$$\text{ROI}_{2 \text{ рік}} = \frac{300,54}{474,4} * 100\% = 63,3\%$$

Отримані результати свідчать, що проєкт цифровізації бухгалтерського обліку є економічно виправданим і забезпечує повернення вкладених коштів менш ніж за два роки. У наступні періоди підприємство отримає стійкий фінансовий ефект за рахунок скорочення часу обробки даних, зниження витрат на документообіг і підвищення продуктивності працівників.

Показник рентабельності інвестицій понад 60 % у середньостроковій перспективі підтверджує доцільність переходу до цифрової моделі звітності. Така модернізація створює наступні стратегічні переваги: підвищення прозорості облікової інформації, зміцнення контролю за фінансовими потоками та покращення взаємодії з контрагентами й органами державного контролю.

Таким чином, запропоновані напрями вдосконалення, зокрема автоматизація облікових операцій, інтеграція всіх підрозділів у єдину систему, електронний документообіг і навчання персоналу, дадуть змогу зробити звітний процес АТ «Київський вітамінний завод» швидшим, зручнішим і точнішим.

Витрати на модернізацію системи складуть приблизно 474,4 тис. грн, а очікуваний щорічний економічний ефект – близько 300,5 тис. грн. Це означає, що проєкт окупиться за півтора року, а надалі приноситиме стабільну економію коштів і часу.

Після реалізації запропонованих змін АТ «Київський вітамінний завод» отримає сучасну цифрову систему обліку та звітності, що підвищить прозорість фінансових даних, покращить управлінські рішення і зміцнить довіру з боку партнерів та контролюючих органів. Цифровізація стане основою подальшого розвитку підприємства й підвищення його конкурентоспроможності.

РОЗДІЛ 3

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

3.1. Аналіз динаміки та структури активів і пасивів підприємства

Фінансовий стан підприємства значною мірою визначається ефективністю управління його активами та пасивами, оскільки саме їх структура, обсяги та динаміка відображають здатність суб'єкта господарювання забезпечувати безперервність операційної діяльності, підтримувати ліквідність та формувати власний капітал [35, с.118].

Проведемо комплексний аналіз динаміки та структури активів і пасивів АТ «Київський вітамінний завод» за 2022-2024 роки

Як видно з табл. 3.1, впродовж 2022-2024 років структура активів АТ «Київський вітамінний завод» характеризується стабільною тенденцією до зростання.

Таблиця 3.1 – Динаміка активів АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр., тис грн

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютне відхилення, тис грн		Відносне відхилення, %	
				2024/2023	2023/2022	2024/2023 рр.	2023/2022 рр.
Необоротні активи	468763	708454	723593	15139	239691	2,14	51,10
Оборотні активи	1831188	2093179	2509855	416676	261991	19,90	14,30
Активи, утримувані для продажу та групи вибуття	0	2792	3911	1119	2792	40,06	100,00
Валюта балансу	2299951	2805825	3231359	425534	505874	15,16	22,01

Джерело: розраховано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Валюта балансу щорічно збільшується: у 2023 році на 505,9 млн грн, а у 2024 році – додатково на 425,5 млн грн, що свідчить про розширення масштабів діяльності підприємства та нарощення його економічного потенціалу. Таке зростання може бути наслідком активізації виробництва, збільшення обсягів продажу та залучення додаткових ресурсів. Оборотні активи залишаються домінуючим елементом у майні підприємства. Їх обсяг зростає особливо суттєво у 2024 році, коли приріст становить понад 416,7 млн грн порівняно з попереднім роком, що свідчить про інтенсивне використання підприємством поточних ресурсів: запасів, дебіторської заборгованості та грошових коштів – для забезпечення безперервної операційної діяльності. Разом з тим динаміка необоротних активів є помірною: їх обсяг у 2024 році збільшився лише на 15,1 млн грн, що може вказувати на обмежені інвестиції у модернізацію або оновлення основних засобів у цей період.

Структура активів АТ «Київський вітамінний завод» за період з 2022 по 2024 роки наведена у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Структура активів АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр., %

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Темп приросту, %	
				2024/ 2023 рр.	2023/ 2022 рр.
Необоротні активи	20,39	25,25	22,39	-2,86	4,86
Оборотні активи	79,61	74,66	77,64	2,98	-4,95
Активи, утримувані для продажу	0,00	0,10	0,12	0,02	0,10
Валюта балансу	100,00	100,00	100,00	-	-

Джерело: розраховано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Як свідчать дані табл. 3.2, у підприємства спостерігається домінування оборотних активів, частка яких хоча й дещо зменшилася у 2023 р., але знову зросла у 2024 р., досягнувши 77,64%. Дана тенденція вказує на орієнтацію підприємства на підтримання високої ліквідності та забезпечення гнучкого управління оборотними ресурсами.

Частка необоротних активів коливалась помірно, а у 2024 році навіть знизилася, що може означати уповільнення інвестицій у модернізацію. Натомість

поява й поступове зростання активів, утримуваних для продажу, свідчить про певні зміни у структурі майна, пов'язані з вибуттям або переоцінкою окремих ресурсів. Загалом аналіз показує, що підприємство активно нарощує обсяги оборотних ресурсів, підтримуючи високу мобільність активів та здатність швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури.

Своєю чергою структура пасивів АТ «Київський вітамінний завод» Упродовж 2022-2024 років суттєво змінювалась під впливом зростання власного капіталу та коливань у складі зобов'язань (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Динаміка пасивів АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр., тис грн

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютне відхилення, тис грн		Відносне відхилення, %	
				2024/2023 рр.	2023/2022 рр.	2024/2023 рр.	2023/2022 рр.
Власний капітал	1505683	2112145	2383488	271343	606462	12,84	40,24
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	40687	60477	41496	-18981	19790	-31,38	48,64
Поточні зобов'язання і забезпечення	418786	418789	806375	387586	3	92,49	0,00
Валюта балансу	2299951	2805825	3231359	425534	505874	15,16	22,01

Джерело: розраховано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Як видно з табл. 3.3, найстійкішу тенденцію до збільшення демонструє власний капітал: його обсяг зріс на 606,5 млн грн у 2023 році та ще на 271,3 млн грн у 2024 році. Така динаміка свідчить про накопичення прибутку, зміцнення фінансової стійкості та зниження залежності від позикових ресурсів. Зростання частки власного капіталу є позитивним фактором, що підвищує інвестиційну привабливість підприємства.

Довгострокові зобов'язання та забезпечення протягом досліджуваного періоду мають нестійку динаміку. У 2023 році їх обсяг збільшився на 19,8 млн грн, однак у 2024 році відбулося різке скорочення на 18,9 млн грн (-31,38%), що може

свідчити або про погашення частини довгострокових кредитів, або про зміну структури фінансування на користь більш короткострокових інструментів.

Також досить динамічно змінюється склад поточних зобов'язань і забезпечень. У 2023 році вони залишились майже незмінними, однак у 2024 році їх обсяг різко зріс на 387,6 млн грн (92,49%). Зростання короткострокових зобов'язань може бути пов'язане зі зростанням обсягів поставок, нарощенням розрахунків із контрагентами, а також появою додаткових короткострокових фінансових потреб.

У структурі пасивів підприємства протягом досліджуваного періоду переважає власний капітал, частка якого у 2023 році істотно зросла (до 75,27%), а у наступному році дещо знизилася, що пов'язано зі зростанням поточних зобов'язань (табл. 3.4). Значне збільшення частки короткострокових зобов'язань у 2024 році до 24,96% свідчить про підвищення потреби у короткостроковому фінансуванні або нарощення розрахунків із постачальниками та іншими контрагентами. Водночас довгострокові зобов'язання мають мінімальну питому вагу.

Таблиця 3.4 – Структура пасивів АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр., %

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Темп приросту, %	
				2024/ 2023 рр.	2023/ 2022 рр.
Власний капітал	65,51	75,27	73,73	-1,54	9,76
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1,77	2,16	1,28	-0,88	0,39
Поточні зобов'язання і забезпечення	18,21	14,93	24,96	10,03	-3,28
Валюта балансу	100,00	100,00	100,00	-	-

Джерело: розраховано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Упродовж 2022-2024 років структура та обсяги необоротних активів АТ «Київський вітамінний завод» зазнали суттєвих змін (рис. 3.1). Найбільшу частку займають основні засоби, значення яких у 2023 році зросло до 556,8 млн грн, що може свідчити про проведення модернізації, оновлення виробничих фондів або переоцінку майна. Проте вже у 2024 році їх обсяг зменшився до 448,9 млн грн, що може бути пов'язано з вибуттям активів або завершенням окремих інвестиційних проєктів.

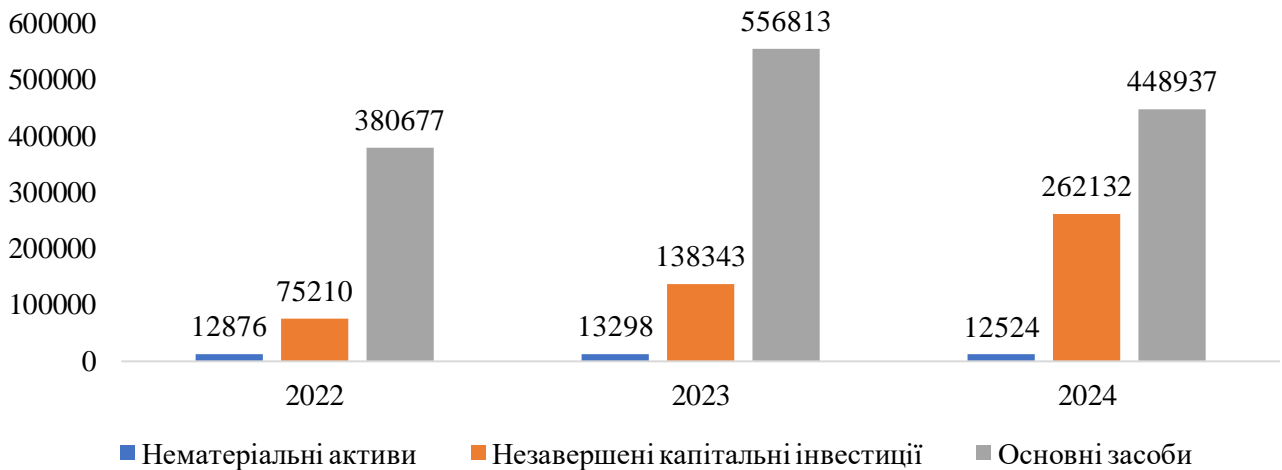

Рисунок 3.1 – Динаміка необоротних активів АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр., тис грн

Джерело: побудовано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Незавершені капітальні інвестиції демонструють стабільну висхідну тенденцію: у 2022 році їх обсяг становив 75,2 млн грн, у 2023 – 138,3 млн грн, а у 2024 – вже 262,1 млн грн. Така динаміка свідчить про активний розвиток виробничої інфраструктури. Натомість нематеріальні активи залишаються найменшою, але відносно стабільною статтею – їх обсяг коливається у межах 12-13 тис. грн, що характерно для підприємств виробничого профілю.

Розгорнуто аналіз змін структури оборотних активів наведено в табл. 3.5.

У структурі оборотних активів АТ «Київський вітамінний завод» ключове місце займають запаси, обсяг яких у 2024 році суттєво збільшився на 474,3 млн грн (39,31%), після зниження у 2023 році. Зростання може бути зумовлено розширенням виробництва, накопиченням сировини тощо. Дебіторська заборгованість за товарами, роботами і послугами, навпаки, зменшилася у 2024 році на 27,1 млн грн, що може свідчити про покращення платіжної дисципліни контрагентів або активнішу роботу з дебіторами. Водночас дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом різко збільшилась (58,6 млн грн), що свідчить про накопичення податкових переplat або відтермінування бюджетних розрахунків.

Таблиця 3.5 – Динаміка оборотних активів АТ «Київський вітамінний завод»
у 2022-2024 рр., тис грн

Показник	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення, тис грн		Відносне відхилення, %	
				2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022
Запаси	1371271	1206387	1680707	474320	-164884	39,31	-12,02
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	213014	648914	621845	-27069	435900	-4,17	204,55
Дебіторська заборгованість за розрахунками й за авансами	41457	36616	40878	4262	-4841	11,64	-11,68
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	38485	30646	89290	58644	-7839	191,46	-20,37
Інша поточна дебіторська заборгованість	3791	613	547	-66	-3178	-10,77	-83,75
Грошові кошти та їх еквіваленти	136107	165750	65415	-100335	29643	-60,50	21,78
Витрати майбутніх періодів	5497	4242	3810	-432	-1255	-10,18	-22,83
Інші оборотні активи	3566	11	1363	1352	-3555	12290,91	-99,69

Джерело: розраховано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Грошові кошти та їх еквіваленти демонструють негативну динаміку: у 2024 році їх обсяг скоротився на 100,3 млн грн (-60,50 %), що може вказувати на підвищене навантаження на ліквідність або активне використання коштів для фінансування операційної діяльності. Інші статті оборотних активів, зокрема витрати майбутніх періодів та інша дебіторська заборгованість, також мають тенденцію до зменшення, що свідчить про оптимізацію структури активів підприємства.

У структурі власного капіталу підприємства протягом 2022-2024 років найвагомішою складовою є нерозподілений прибуток, що демонструє стабільну позитивну динаміку. Його обсяг зріс із 1505683 тис. грн у 2022 році до 1653897 тис. грн у 2023 році, а у 2024 році – до 1815200 тис. грн (рис. 3.2).

Рисунок 3.2 – Динаміка власного капіталу АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр., тис грн

Джерело: побудовано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Капітал у дооцінках також збільшується, зокрема у 2023 році він зріс на 196,3 млн грн порівняно з 2022 році, а у 2024 році – ще на 19,8 млн грн, що вказує на проведення переоцінки основних засобів або зростання їх справедливої вартості, що підсилює вартісну оцінку активів підприємства. Натомість зареєстрований капітал залишається незмінним протягом усіх трьох років, що є типовим для акціонерних товариств за відсутності додаткових емісій акцій.

Загалом динаміка власного капіталу характеризується стійким зростанням, головним чином за рахунок нерозподіленого прибутку та дооцінки активів.

Динаміка довгострокових зобов'язань АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 роках демонструє значні коливання, особливо у статті «Відстрочені податкові зобов'язання» (рис. 3.3). У 2022 році їх величина становила 11253 тис. грн, у 2023 році – різко зросла до 59471 тис. грн, після чого у 2024 році зменшилася майже вдвічі – до 29472 тис. грн. Зміна динаміки може бути пов'язана із змінами у податкових різницях, переоцінкою активів або переходом окремих об'єктів на інші методи амортизації.

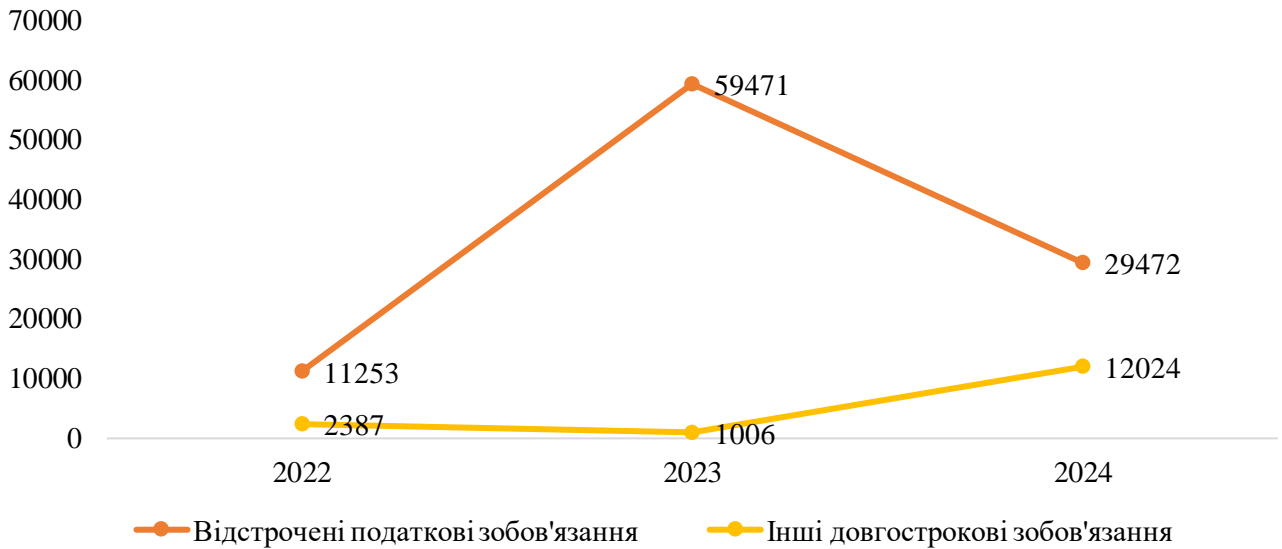

Рисунок 3.3 – Динаміка довгострокових зобов'язань і забезпечень АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр., тис грн

Джерело: побудовано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Інші довгострокові зобов'язання та забезпечення, навпаки, мають більш поступову динаміку. У 2022 році їх сума становила 2387 тис. грн, у 2023 році зменшилася до 1006 тис. грн, а у 2024 році зросла до 12024 тис. грн. Підвищення у 2024 році може бути наслідком формування нових забезпечень або зміни умов довгострокових договорів.

Проаналізуємо динаміку поточних зобов'язань та забезпечень досліджуваного підприємства на основі даних табл. 3.6.

Згідно даних табл. 3.6, відбулося зростання поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги: у 2024 році вона збільшилася на 302,8 млн грн, або на 112,66% порівняно з 2023 роком, після стрімкого зростання на 1539,23% у 2023 році. Такі показники можуть бути наслідком збільшення обсягів закупівель сировини, відстрочок платежів або розширення виробничої діяльності. Водночас заборгованість перед бюджетом також демонструє приріст (26,8 млн грн у 2024 році), що свідчить про накопичення податкових зобов'язань. Дебіторська заборгованість за розрахунками з оплати праці зростає помірно, що відображає збільшення фонду оплати праці або тимчасове перенесення розрахунків.

Таблиця 3.6 – Динаміка поточних зобов'язань і забезпечень АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр., тис. грн

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, тис. грн		Відносне відхилення, %	
				2024/2023 рр.	2023/2022 рр.	2024/2023 рр.	2023/2022 рр.
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	184056	0	0	0	-184056	0,00	-100,00
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	16388	268809	571570	302761	252421	112,66	1539,23
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	11940	11940	38779	26839	0	224,74	0,00
у т.ч. з податку на прибуток	15076	8343	32638	24295	-6733	291,26	-44,65
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхуванням	4246	3160	6430	3270	-1086	103,48	-25,58
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	13870	15640	22771	712	1770	45,60	12,76
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	3	716	996	280	713	39,11	23766,67
Інші поточні зобов'язання	8511	4014	10344	6330	-4497	157,74	-52,83
Поточні забезпечення	47555	114510	155485	40975	66955	35,78	140,74
Всього за поточними зобов'язаннями та забезпеченнями	274629	418789	806375	387586	144160	92,49	52,52

Джерело: розраховано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Інші складові поточних зобов'язань демонструють неоднорідну динаміку. Зобов'язання за розрахунками зі страхуванням скоротилися у 2024 році на 103,48%, що може бути пов'язано з більш своєчасною сплатою внесків або зміною умов страхових контрактів. Натомість заборгованість за одержаними авансами суттєво зросла – у 2024 році на 39,11% порівняно з 2023 роком. Поточні забезпечення збільшилися на 66,96 млн грн у 2024 році, що може відображати формування нових

резервів під виплати або оцінку ризиків. У підсумку загальна сума поточних зобов'язань у 2024 році зросла на 387,6 млн грн (92,49%), що свідчить про підвищення короткострокових фінансових навантажень і потребує посиленого контролю за ліквідністю підприємства.

Проведений аналіз динаміки та структури активів і пасивів АТ «Київський вітамінний завод» продемонстрував поступове розширення його ресурсної бази та зростання масштабів діяльності. У складі активів простежується посилення ролі оборотних ресурсів, що свідчить про орієнтацію підприємства на забезпечення належної ліквідності та оперативної гнучкості. Поряд з цим необоротні активи змінювалися менш суттєво, що вказує на відносну стабільність інвестиційної політики та помірну модернізацію основних фондів.

У структурі джерел фінансування визначальним елементом залишається власний капітал, що підтверджує достатній рівень фінансової автономії підприємства. Довгострокові зобов'язання мають незначну частку й відзначаються помірною мінливістю, що свідчить про обмежене використання підприємством довгострокових кредитних ресурсів. Натомість динаміка поточних зобов'язань демонструє їх активне зростання, що може бути пов'язане з підвищенням обсягів операційної діяльності, збільшенням розрахунків з постачальниками та зростанням короткострокових фінансових потреб.

3.2. Оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості

Оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства є важливою складовою фінансового аналізу, оскільки дає змогу визначити рівень його фінансової надійності, здатність своєчасно виконувати зобов'язання та ефективно формувати структуру капіталу [35, с. 127].

У табл. 3.7 представлено баланс ліквідності АТ «Київський вітамінний завод» за період 2022-2024 роки, на основі якого буде проведено аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства.

Таблиця 3.7 – Баланс ліквідності АТ «Київський вітамінний завод» за 2022-2024 рр., тис. грн

Активи	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Пасиви	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Платіжний надлишок (+) / нестача (-)
Група А1 (грошові кошти та їх еквіваленти)	136107	165750	65415	Група П1 – (поточні зобов'язання і забезпечення)	274629	418789	806375	-138522
Група А2 (уся дебіторська заборгованість)	296747	716789	752560	Група П2 (короткострокові кредити банку)	0	0	0	+296747
Група А3 (запаси)	840538	1206387	1680707	Група П3 (довгострокові зобов'язання)	40687	60477	41496	+799851
Група А4 (необоротні активи)	468763	708454	723593	Група П4 (власний капітал)	1505683	2112145	2383488	-1036920
Баланс	1962234	2299903	3231359	Баланс	1962234	2299903	3231359	0

Джерело: розраховано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Порівняння груп активів і пасивів свідчить про суттєві зміни в ліквідності підприємства протягом 2022-2024 років. Найбільш ліквідні активи (грошові кошти та їх еквіваленти – група А1) у 2024 році різко скоротилися до 65415 тис грн, що майже у 2,5 рази менше порівняно з 2023 роком. Така тенденція вказує на погіршення миттєвої ліквідності та зростання ризиків дефіциту грошових ресурсів для оперативних розрахунків. Аналогічно, запаси (група А3) значно збільшилися, що може свідчити про уповільнення оборотності або накопичення нереалізованої продукції.

Пасивна частина демонструє стрімке зростання поточних зобов'язань (П1) – з 418789 тис. грн у 2023 році до 806375 тис грн у 2024 році. Такий приріст у понад 380 млн грн свідчить про істотне підвищення короткострокового боргового

навантаження, що безпосередньо впливає на платоспроможність. Водночас власний капітал (П4) зріс на понад 1036 млн грн у 2024 році, що є позитивною тенденцією та підвищує загальний рівень фінансової стійкості підприємства.

Порівняння ліквідних груп активів із відповідними групами зобов'язань показує, що підприємство не забезпечує повного покриття найтерміновіших зобов'язань найбільш ліквідними активами, адже у 2024 році дефіцит ліквідності становив -138522 тис грн. Лише частково ситуацію компенсує значне зростання дебіторської заборгованості (А2), що покриває приріст поточних кредиторських боргів. Однак така тенденція свідчить про залежність підприємства від своєчасності розрахунків з контрагентами.

У цілому аналіз структури активів і пасивів за ступенем ліквідності свідчить про погіршення короткострокової платоспроможності у 2024 році, зростання боргового навантаження та формування негативного платіжного надлишку. Водночас зміцнення власного капіталу створює передумови для покращення довгострокової фінансової стійкості за умови стабілізації грошових потоків і зниження поточних зобов'язань.

Далі проведемо аналіз показників платоспроможності та ліквідності АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр. (табл. 3.8, рис. 3.4) за допомогою формул, наведених в Додатку А.

Таблиця 3.8 – Динаміка показників платоспроможності та ліквідності АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр.

№	Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютне відхилення	
					2024/ 2023 рр.	2023/ 2022 рр.
1	Коефіцієнт покриття	5,27	4,37	3,11	-1,26	-0,90
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,21	1,49	1,03	-0,46	-0,72
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,50	0,40	0,08	-0,32	-0,10
4	Частка оборотних активів у активах	0,74	0,80	0,78	-0,02	0,06

Джерело: розраховано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Показники ліквідності та платоспроможності АТ «Київський вітамінний

завод» у 2022-2024 рр. характеризуються поступовим зниженням короткострокового фінансового потенціалу підприємства. Коефіцієнт покриття зменшився з 5,27 у 2022 році до 3,11 у 2024 році, що означає скорочення можливостей підприємства покривати поточні борги за рахунок оборотних активів. Попри те що значення все ще перевищує мінімально допустимий рівень, темпи зниження сигналізують про посилення навантаження на оборотний капітал та зменшення фінансового резерву.

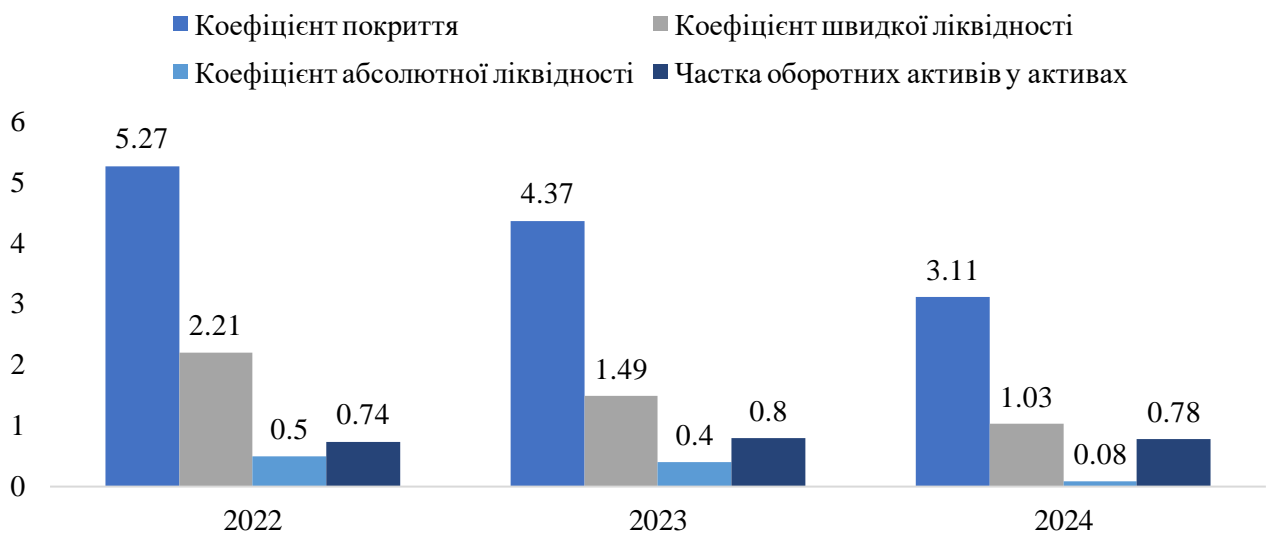

Рисунок 3.4 – Динаміка показників платоспроможності та ліквідності АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр.

Джерело: побудовано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Коефіцієнт швидкої ліквідності протягом періоду також утратив свої позиції: з 2,21 у 2022 році до 1,03 у 2024 році. Така динаміка означає, що підприємство поступово втрачає здатність виконувати короткострокові зобов'язання без використання запасів. Значення 2024 року максимально наближене до критичної межі, що формує ризики виникнення труднощів у забезпеченні безперервного грошового обігу, особливо за умов повільної реалізації дебіторської заборгованості.

Показник абсолютної ліквідності протягом 2022-2024 років зазнав найпомітнішого падіння – від 0,50 до 0,08. Така зміна означає суттєве скорочення

обсягу грошових ресурсів, достатніх для покриття найтерміновіших боргових вимог. У 2024 році підприємство має лише незначний запас коштів, що формує високу чутливість до будь-яких коливань у надходженні грошових потоків.

Частка оборотних активів у загальних активах залишалася відносно стабільною (0,74-0,80), що вказує на значну частку мобільних ресурсів у структурі активів. Однак така стабільність не забезпечує збереження ліквідності, оскільки питома вага оборотних активів істотно змістилася у бік зростання дебіторської заборгованості, тобто активів зі зниженою швидкістю перетворення у грошові кошти.

У цілому виявлена динаміка характеризує поступове ослаблення можливостей АТ «Київський вітамінний завод» виконувати короткострокові зобов'язання за рахунок власних ліквідних ресурсів. Для стабілізації ситуації доцільним є посилення контролю за грошовими потоками, активізація роботи з дебіторами та оптимізація обсягів короткострокових боргів.

У табл. 3.9 та на рис. 3.5 представлено динаміку показників фінансової стійкості АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр.

Таблиця 3.9 – Динаміка показників фінансової стійкості АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр.

№	Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення	
					2024/2023 рр.	2023/2022 рр.
1	Коефіцієнт фінансової залежності	1,30	1,09	1,36	0,27	-0,21
2	Коефіцієнт фінансової незалежності	0,77	0,92	0,74	-0,18	0,15
3	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,16	0,21	0,26	0,05	0,05
4	Коефіцієнт забезпечення власними коштами	0,53	0,51	0,44	-0,07	-0,02
5	Коефіцієнт фінансової стійкості	4,77	4,41	2,81	-1,60	-0,36
6	Фінансовий леверидж	0,21	0,23	0,36	0,13	0,02

Джерело: розраховано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Згідно даних табл. 3.9, коефіцієнт фінансової залежності протягом 2022-2024 років змінювався нерівномірно: його значення знизилося у 2023 році до 1,09, однак у 2024 році зросло до 1,36. Така динаміка означає посилення опори

підприємства на позикові джерела фінансування у 2024 році та збільшення навантаження, пов'язаного з обслуговуванням боргових зобов'язань. Зростання коефіцієнта на 0,27 протягом 2024 року формує додаткові ризики фінансової нестабільності, оскільки структура капіталу зміщується у бік позикових ресурсів.

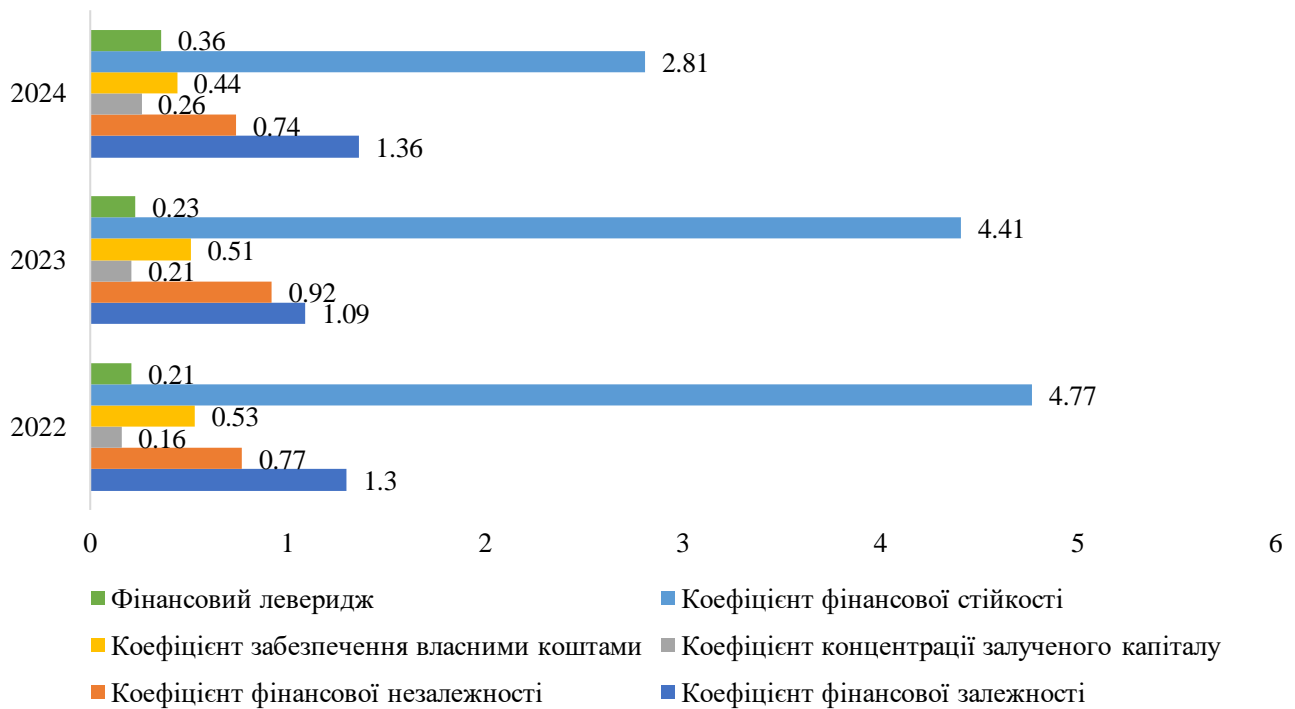

Рисунок 3.5 – Динаміка показників фінансової стійкості АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр.

Джерело: побудовано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Коефіцієнт фінансової незалежності у 2023 році досяг рівня 0,92, проте у 2024 році знизився до 0,74. Така зміна означає ослаблення позицій власного капіталу у структурі джерел фінансування та зменшення фінансової автономії підприємства. Зниження показника на 0,18 у 2024 році є наслідком суттєвого приросту поточних зобов'язань, що формує додаткову залежність від кредиторів і зменшує потенціал для самофінансування.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу протягом досліджуваного періоду зріс із 0,16 до 0,26, що означає збільшення частки позикових ресурсів у структурі капіталу. Поступове зростання цього індикатора відображає посилення боргового навантаження та зменшення частки власних джерел, що може впливати

на рівень фінансової стабільності у довгостроковому періоді.

Коефіцієнт забезпечення власними коштами знизився з 0,53 у 2022 році до 0,44 у 2024 році. Така тенденція означає скорочення надлишку власного оборотного капіталу, погіршення можливостей підприємства покривати оборотні активи за рахунок власних ресурсів та зниження фінансової гнучкості. Зменшення значення на 0,07 у 2024 році формує додаткове навантаження на короткострокове фінансування.

Коефіцієнт фінансової стійкості протягом трьох років зменшився з 4,77 до 2,81. Така динаміка характеризує зниження співвідношення власного капіталу до залучених коштів і поступове послаблення потенціалу підприємства забезпечувати стабільність діяльності. Скорочення показника майже вдвічі за два роки відображає суттєве збільшення боргових джерел фінансування.

Фінансовий леверидж у 2022-2024 рр. зріс із 0,21 до 0,36. Така зміна означає зростання залежності прибутковості власного капіталу від позикових ресурсів. Підвищення левериджу у 2024 році до рівня 0,36 означає більшу чутливість підприємства до змін у вартості позикових коштів та погіршення фінансової стійкості за умов можливого зростання витрат на фінансування.

Комплексний аналіз ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості АТ «Київський вітамінний завод» засвідчує суттєві зміни у фінансовому стані підприємства протягом 2022-2024 рр. Динаміка коефіцієнтів ліквідності демонструє поступове зниження запасу платоспроможності: скорочення значень коефіцієнтів покриття, швидкої та абсолютної ліквідності вказує на звуження можливостей підприємства швидко виконувати короткострокові зобов'язання. Одночасно структура оборотних активів зазнає змін, що супроводжується зростанням потреби в ефективнішому управлінні грошовими коштами та дебіторською заборгованістю.

Оцінка фінансової стійкості підтверджує посилення залежності підприємства від залучених ресурсів. Поступове збільшення фінансової залежності, концентрації позикового капіталу та фінансового левериджу відображає зміщення акценту у бік боргового фінансування. На цьому фоні

скорочення показників фінансової незалежності, забезпечення власними коштами та фінансової стійкості вказує на зменшення частки власного капіталу у покритті потреб діяльності.

Узагальнюючи результати, можна відзначити, що підприємство зберігає спроможність виконувати поточні зобов'язання, проте потребує підвищення рівня ліквідності та зміцнення структури капіталу. Стабільна робота в умовах нестійкого ринкового середовища вимагатиме оптимізації оборотних активів, зниження надмірного боргового навантаження та нарощення власних джерел фінансування АТ «Київський вітамінний завод».

3.3. Аналіз рентабельності та ділової активності

Ефективність функціонування підприємства визначається не лише абсолютними фінансовими результатами, а й якістю використання ресурсів, швидкістю їх обігу та здатністю генерувати прибуток у процесі господарської діяльності. Саме тому аналіз рентабельності та ділової активності займає провідне місце у системі оцінювання фінансового стану підприємства [55, с. 89].

Проведемо аналіз основних показників ділової активності АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр. на основі табл. 3.10 та рис. 3.6.

Таблиця 3.10 – Основні показники ділової активності АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр.

№	Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення	
					2024/2023 рр.	2023/2022 рр.
1	Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	1,69	2,06	1,97	-0,09	0,37
2	Коефіцієнт оборотності запасів	3,67	2,86	2,96	0,10	-0,81
3	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	13,60	7,07	6,85	-0,22	-6,53
4	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	18,54	14,56	16,75	2,19	-4,92

Джерело: розраховано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод» та Додатку А

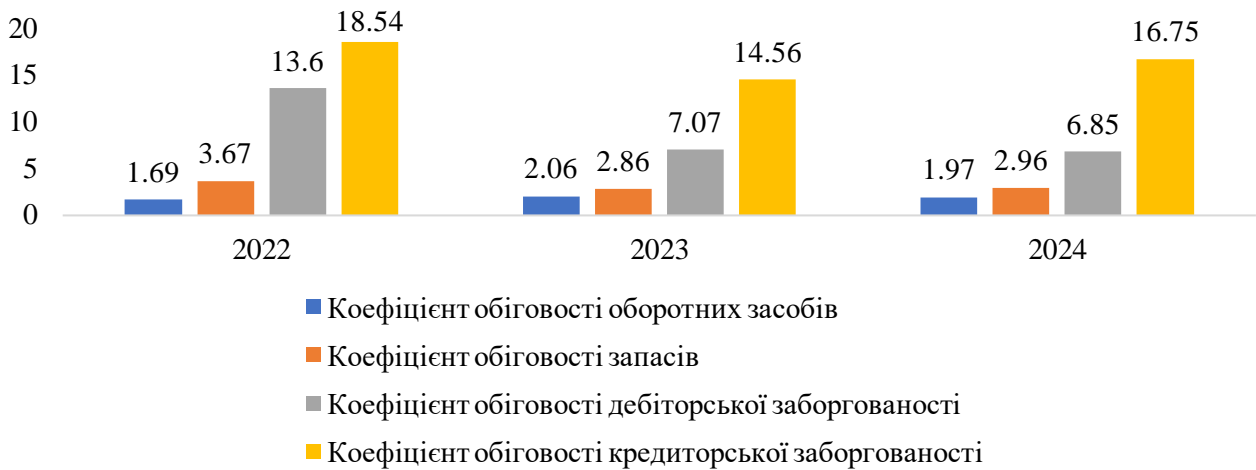

Рисунок 3.6 – Динаміка показників ділової активності АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр.

Джерело: побудовано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Динаміка коефіцієнтів обіговості відображає інтенсивність використання оборотних активів і результативність управління розрахунками з дебіторами та кредиторами. Упродовж 2022-2024 років спостерігаються різноспрямовані зміни, що вказує на певну нестабільність ділової активності підприємства.

Коефіцієнт оборотності оборотних засобів після зростання у 2023 році до 2,06 дещо знизився до 1,97 у 2024 році. Отриманий результат свідчить про уповільнення інтенсивності використання оборотних активів. Причиною може бути збільшення їх обсягу або зниження швидкості реалізації продукції, що розширює період обороту капіталу.

Оборотність запасів має стійку тенденцію до зменшення: від 3,67 у 2022 році до 2,96 у 2024 році. Зниження показника характеризує більш повільне оновлення запасів та накопичення їх обсягів, що зменшує гнучкість виробничого процесу та підвищує ризики надлишкового складського навантаження.

Показник оборотності дебіторської заборгованості зменшився майже удвічі – з 13,60 у 2022 році до 6,85 у 2024 році. Така динаміка свідчить про погіршення якості розрахунків із покупцями та подовження строків погашення дебіторської заборгованості. Уповільнення обігу коштів створює ризики для фінансової рівноваги та вимагає посилення контролю за дебіторами.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, навпаки, зріс у 2024 році до 16,75 після падіння у 2023 році. Зростання показника означає швидше погашення зобов'язань перед постачальниками та відновлення стабільності у взаєморозрахунках. Разом із тим нижчий рівень порівняно з 2022 роком сигналізує про зміну стратегії управління короткостроковими зобов'язаннями в попередні роки.

У цілому ділова активність підприємства характеризується сповільненням обороту дебіторської заборгованості та запасів, що послаблює здатність швидко трансформувати активи у грошові надходження. Позитивний сигнал дає зростання обіговості кредиторської заборгованості у 2024 році, що відображає покращення платоспроможності та фінансової дисципліни. Для підвищення ефективності діяльності доцільно оптимізувати структуру запасів і посилити роботу з дебіторами.

У табл. 3.11 та на рис. 3.7 представлено динаміку періоду оборотів поточних активів АТ «Київський вітамінний завод» за період з 2022 по 2024 роки.

Таблиця 3.11 – Періоди обороту поточних активів АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр.

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютне відхилення	
				2024/ 2023 рр.	2023/ 2022 рр.
Чистий дохід від реалізації, тис грн	3086842	4310028	4944130	634102	1223186
Дебіторська заборгованість, тис грн	296747	716789	752560	35771	420042
Запаси, тис грн	840538	1206387	1680707	474320	365849
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис грн	11940	16388	32638	16250	4448
Період обороту дебіторської заборгованості, дні	35,1	60,7	55,6	-5,1	25,6
Період обороту запасів, дні	99,4	102,1	124,1	22,0	2,7
Період обороту кредиторської заборгованості, дні	1,41	1,39	2,41	1,02	-0,02
Операційний цикл, дні	134,5	162,8	179,7	16,9	28,3
Фінансовий цикл, дні	133,1	161,4	177,3	15,9	28,3

Джерело: розраховано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Період обороту дебіторської заборгованості демонструє значні коливання. У 2023 р. його тривалість зростає до 60,7 дня, що вказує на сповільнення розрахунків

із покупцями та збільшення ризику уповільнення грошових надходжень. У 2024 році показник дещо скоротився до 55,6 дня, однак він все ще значно перевищує рівень 2022 р. Продовження строків інкасації свідчить про послаблення контролю за дебіторами та підвищення потреби підприємства в оборотному капіталі.

Період обороту запасів у всі роки збільшується: від 99,4 дня у 2022 році до 124,1 дня у 2024 році. Така динаміка сигналізує про накопичення запасів та зниження швидкості їх оновлення. Подовження обороту запасів зменшує гнучкість виробництва, збільшує складські витрати та уповільнює трансформацію активів у готову продукцію й дохід.

Період обороту кредиторської заборгованості протягом досліджуваного періоду залишається дуже коротким – близько 1,4-2,4 дня. Швидке погашення зобов'язань свідчить про високий рівень платіжної дисципліни та здатність підприємства розраховуватися з постачальниками без затримок. Однак надто короткий період може обмежувати можливість використання торговельного кредиту як джерела безкоштовного фінансування.

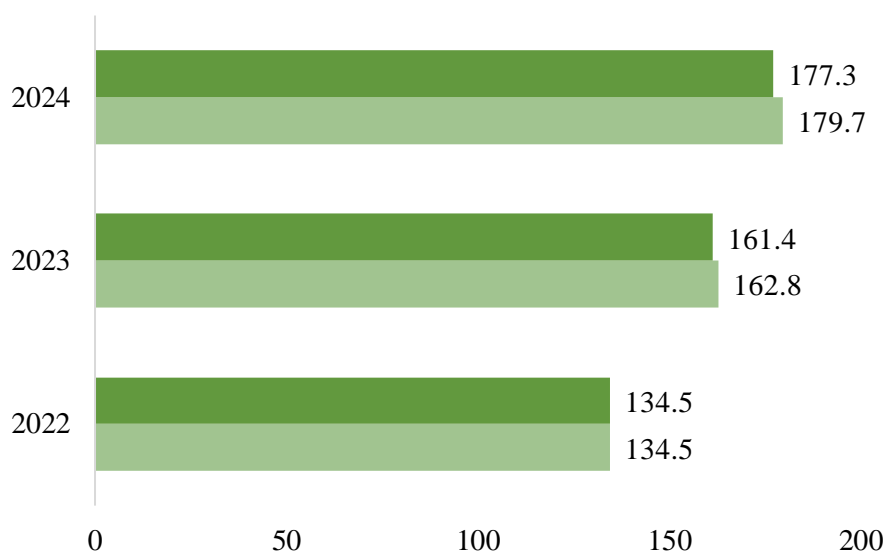

Рисунок 3.7 – Динаміка фінансового та операційного циклів АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр., днів

Джерело: побудовано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Операційний цикл збільшився з 134,5 до 179,7 дня, що означає подовження часу, необхідного для проходження запасів через всі стадії виробничого та

збутового процесів. Зростання операційного циклу вказує на підвищення потреби у фінансуванні оборотних активів та зниження швидкості їх обертання.

Фінансовий цикл також зріс – від 133,1 дня у 2022 році до 177,3 дня у 2024 році. Подовження фінансового циклу підвищує потребу у власних оборотних коштах та збільшує навантаження на ліквідність підприємства.

Так зване «золоте правило економіки» передбачає, що темп зростання прибутку має перевищувати темп зростання доходу, який своєю чергою перевищуватиме темп зростання авансового капіталу. Перевірка «золотого правила» економіки дає змогу оцінити, наскільки збалансовано підприємство розвивається у динаміці. Порівняння темпів зростання прибутку, виручки та авансового капіталу показує, чи зростає фінансова результативність швидше, ніж обсяг залучених ресурсів

Розрахуємо основні показники досліджуваного підприємства за допомогою формул, поданих в Додатку А.

Темп зростання прибутку до оподаткування ($T_{\text{пд}}$):

- $T_{\text{пд}2023/2022} = (206929 / 275489) \times 100 \% = 75,09 \%$
- $T_{\text{пд}2024/2023} = (209331 / 206929) \times 100\% = 101,16 \%$

Темп зростання обсягу реалізації ($T_{\text{р}}$):

- $T_{\text{р}2023/2022} = (4310028 / 3086842) \times 100 \% = 139,67 \%$
- $T_{\text{р}2024/2023} = (4944130 / 4310028) \times 100 \% = 114,73 \%$

Темп зростання авансового капіталу ($T_{\text{к}}$):

- $T_{\text{к}2023/2022} = (2121145 / 1505683) \times 100 \% = 140,87 \%$
- $T_{\text{к}2024/2023} = (2383488 / 2121145) \times 100 \% = 112,34 \%$

Здійснимо перевірку виконання «золотого правила» для періодів 2022-2023 років та 2023-2024 років, узагальнюючи дані в табл. 3.12.

«Золоте правило» для 2022-2023 років не виконано, адже прибуток АТ «Київський вітамінний завод» падає, активи та дохід зростають. Аналогічна ситуація спостерігається і за період з 2023 по 2024 роки, оскільки доходи АТ «Київський вітамінний завод» ростуть швидше, ніж прибуток.

Таблиця 3.12 – Перевірка виконання «золотого правила» економіки АТ «Київський вітамінний завод» за період 2022-2024 роки

№	Показник	Темп зростання, %	
		2023/ 2022 рр.	2024/ 2023 рр.
1	Темп зростання прибутку до оподаткування (Тпд), %	75,09	101,16
2	Темп зростання обсягу реалізації (Тр), %	139,67	114,73
3	Темп зростання авансового капіталу (Тк), %	140,87	112,34
Виконання «золотого правила»		-	-

Джерело: розраховано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Динаміка темпів зростання свідчить про нерівномірність розвитку підприємства у 2022-2024 рр. У 2023 р. обсяг реалізації зростав швидше, ніж прибуток, що порушує вимоги «золотого правила» та вказує на зниження ефективності використання ресурсів. У 2024 р. ситуація дещо покращилася: темп приросту прибутку перевищив темп зростання виручки, проте обидва показники відставали від темпу приросту авансованого капіталу. Така структура співвідношень означає, що умови розширеного відтворення не забезпечуються повною мірою, а підприємство працює за моделлю уповільненого розвитку, коли залучені ресурси зростають швидше, ніж фінансовий результат.

Динаміка показників рентабельності АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр. представлена у табл. 3.13 та на рис. 3.8.

Таблиця 3.13 – Динаміка показників рентабельності АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр., %

№	Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютне відхилення	
					2024/ 2023 рр.	2023/ 2022 рр.
1	Рентабельність продажу (ROS), %	5,09	3,35	3,17	-0,18	-1,74
2	Рентабельність активів (ROA), %	6,79	4,81	4,72	-0,09	-1,98
3	Рентабельність власного капіталу (ROE), %	9,21	6,83	6,58	-0,25	-2,38
4	Маржа валового прибутку, %	6,12	6,39	5,54	-0,85	0,27
5	Рентабельність операційної діяльності, %	4,80	4,11	4,53	0,42	-0,69

Джерело: побудовано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

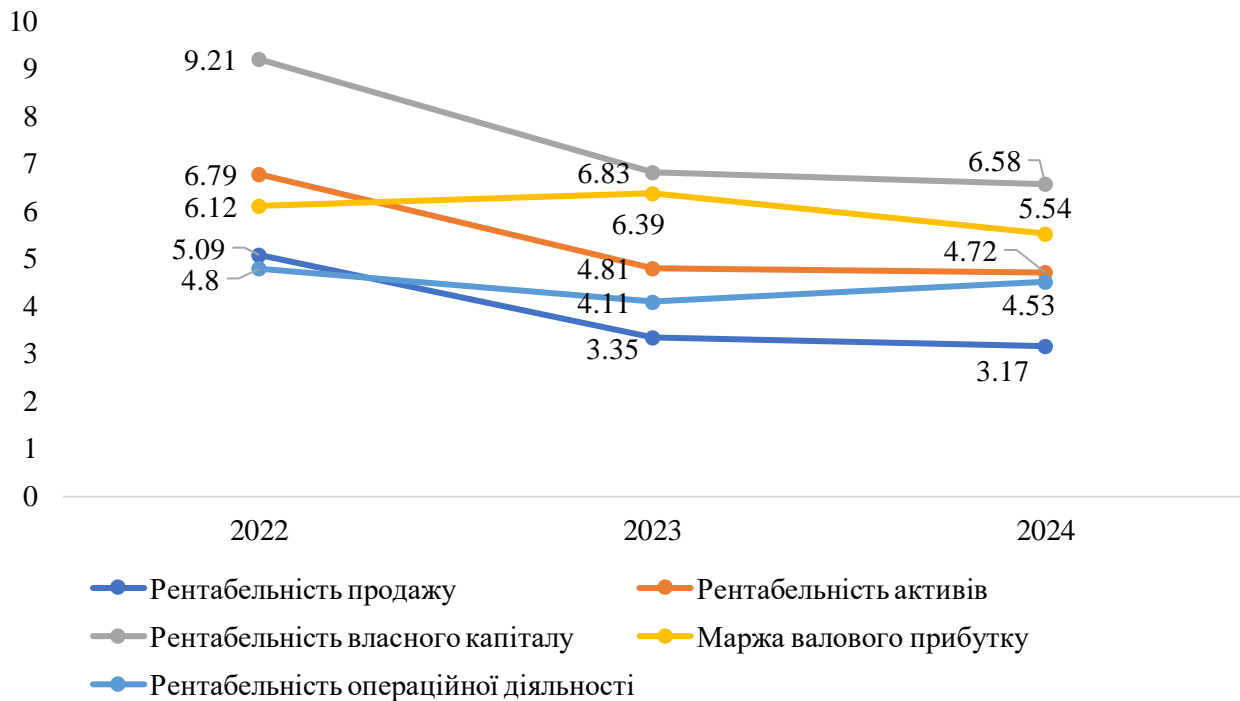

Рисунок 3.8 – Динаміка показників рентабельності АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр.,%

Джерело: побудовано автором на основі річної фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод»

Показники рентабельності вказують на поступове зниження ефективності діяльності підприємства протягом 2022-2024 років. Рентабельність продажу зменшувалася два роки поспіль, що свідчить про зростання витрат на одиницю виручки та звуження прибутковості основної операційної діяльності. Аналогічна тенденція характерна для рентабельності активів: скорочення показника означає погіршення здатності підприємства генерувати прибуток з кожної гривні вкладених ресурсів.

Рентабельність власного капіталу також демонструє спад, а це означає зниження віддачі для власників бізнесу та уповільнення приросту фінансового результату від використання власних джерел фінансування. Маржа валового прибутку скорочується, що вказує на подорожчання собівартості продукції або недостатнє зростання цін реалізації. Єдиним показником із позитивною динамікою у 2024 році стала рентабельність операційної діяльності, однак її рівень залишається нижчим, ніж у 2022 році, що не компенсує загальне зниження

прибутковості.

Загалом отримані результати підтверджують зменшення ефективності використання ресурсів і потребу у зміцненні системи управління витратами та підвищенні продуктивності операційної діяльності.

Отже, проведений аналіз свідчить про поступове зниження ефективності використання ресурсів та уповільнення оборотності ключових елементів оборотного капіталу. Спад рентабельності продажу, активів і власного капіталу відображає зменшення прибутковості операційної діяльності та зниження фінансової віддачі від вкладених інвестицій. Погіршення величини валового прибутку вказує на підсилення витратового навантаження або недостатній темп зростання цін реалізації. Динаміка коефіцієнтів оборотності демонструє скорочення швидкості перетворення запасів і дебіторської заборгованості на грошові потоки, що призводить до подовження операційного та фінансового циклів. Низькі темпи погашення кредиторської заборгованості формують додатковий тиск на платоспроможність, хоча частково компенсують уповільнення оборотності активів. Такий стан свідчить про збільшення фінансових ризиків і потребує посилення контролю за структурою та динамікою оборотних активів.

Загальна тенденція вказує на необхідність удосконалення політики управління витратами, підвищення продуктивності операцій, активізації роботи з дебіторами та оптимізації рівня запасів. Реалізація таких заходів сприятиме відновленню рентабельності та підвищенню ділової активності АТ «Київський вітамінний завод» в середньостроковій перспективі.

3.4. Шляхи покращення фінансового стану та підвищення фінансової стабільності підприємства

Проведений аналіз фінансового стану АТ «Київський вітамінний завод» за 2022-2024 роки продемонстрував уповільнення інкасації дебіторської заборгованості та збільшення тривалості її обігу. У результаті підприємство

недоотримує своєчасні грошові надходження, що звужує можливості формування обігових коштів і підвищує фінансове навантаження на операційну діяльність.

Зважаючи на це, пропонуємо наступні шляхи покращення фінансового стану та підвищення фінансової стабільності підприємства (табл. 3.14). По-перше, підвищенню ефективності управління дебіторською заборгованістю АТ «Київський вітамінний завод» сприятиме комплекс заходів, зокрема:

- запровадження системи оцінювання надійності покупців із визначенням індивідуальних умов розрахунків. Дане завдання повинно бути реалізовано фінансово-економічним відділом спільно з відділом збуту протягом 1-2 місяців шляхом формування внутрішнього рейтингу контрагентів та встановлення диференційованих параметрів співпраці;

- оптимізація строків надання відстрочки платежу та встановлення лімітів для контрагентів із підвищеним рівнем ризику. Виконання заходу покладено на юридичний відділ та комерційну службу упродовж одного кварталу шляхом перегляду діючих договорів та узгодження оновлених умов розрахунків із покупцями;

- застосування знижок за дострокову або своєчасну оплату з метою стимулювання швидших розрахунків. Завдання належить до компетенції відділу маркетингу та збуту у взаємодії з фінансовою службою і може бути впроваджене протягом одного місяця після затвердження внутрішньої політики стимулювання платежів;

- активізація контролю за простроченими боргами та посилення претензійної роботи. Юридичний відділ та бухгалтерія матимуть можливість забезпечити її посилення вже протягом перших тижнів через систематичний моніторинг строків оплати та оперативне реагування на порушення умов договорів.

- використання факторингових операцій для прискорення надходження грошових коштів за окремими договорами. Впроваджуватиметься фінансовим директором і бухгалтерією-аналітиками протягом 2-4 тижнів шляхом добору оптимального факторингового партнера та укладення відповідної угоди.

Таблиця 3.14 – Шляхи покращення фінансового стану та підвищення фінансової стабільності підприємства АТ «Київський вітамінний завод»

Напрямок	Захід	Відповідальний	Строк виконання	Очікуваний результат
1	2	3	4	5
Управління дебіторською заборгованістю	Запровадження системи оцінювання надійності покупців	Фінансовий відділ, відділ збуту	1-2 місяці	Скорочення ризикових відстрочок платежів, підвищення платіжної дисципліни
	Оптимізація строків відстрочки та встановлення лімітів для ризикових контрагентів	Юридичний відділ, комерційний відділ	1 квартал	Зменшення обсягів простроченої заборгованості
	Запровадження знижок за дострокову або своєчасну оплату	Маркетинг, відділ збуту, фінансист	1 місяць	Прискорення надходження коштів
	Посилення контролю за простроченими боргами	Юридичний відділ, бухгалтерія	2-4 тижні	Зменшення простроченої дебіторської заборгованості
	Використання факторингу	Фінансовий директор, бухгалтер-аналітик	2-4 тижні	Швидке отримання грошових коштів за окремими договорами
Управління запасами	Оптимізація обсягів запасів (EOQ, JIT)	Виробництво, відділ постачання	2-3 місяці	Скорочення обороту запасів та операційного циклу
	Планування виробництва на основі прогнозування попиту	ПЕВ, маркетинг	1 квартал	Зменшення надлишкових запасів
	Зниження частки повільнооборотних позицій	Відділ збуту, складський відділ	1-2 місяці	Зменшення складських витрат
	Впровадження автоматизованого моніторингу залишків	ІТ-відділ, бухгалтерія	2-4 місяці	Підвищення точності управління запасами
Управління кредиторською заборгованістю	Узгодження строків розрахунків із постачальниками	Комерційна служба, фінансовий відділ	1 місяць	Оптимізація грошових потоків
	Використання комерційного кредиту	Юридичний та комерційний відділи	1 квартал	Зниження потреби в позикових коштах
	Контроль за уникненням надмірно ранньої оплати	Бухгалтерія, фінансовий директор	2-3 тижні	Підвищення оборотності грошових коштів
	Моніторинг та недопущення простроченої кредиторки	Бухгалтерія, юридичний відділ	Постійно	Підтримання платоспроможності

Продовження таблиці 3.14

1	2	3	4	5
Підвищення рентабельності	Функціонально-вартісний аналіз витрат	Економічний відділ, виробництво	2-3 місяці	Скорочення прямих і непрямих витрат
	Укладання довгострокових контрактів із постачальниками	Відділ закупівель, юридичний відділ	1 квартал	Стабілізація собівартості та зміцнення маржі
	Перегляд цінової політики	Маркетинг, економічний відділ	1 місяць	Підвищення прибутковості
	Розвиток продукції з високою доданою вартістю	R&D, комерційний відділ	3-6 місяців	Зростання рентабельності продукції
Оптимізація структури капіталу	Збільшення частки власного капіталу шляхом реінвестування прибутку	Керівництво, акціонери	1 рік	Підвищення фінансової незалежності
	Заміна короткострокових кредитів довгостроковими	Фінансовий директор	2-3 місяці	Зниження фінансових ризиків
	Щомісячний контроль показників фінансової стійкості	Фінансовий відділ	Постійно	Утримання оптимальної структури капіталу
	Оптимізація обсягів позикових коштів	Економічний та фінансовий відділи	1-2 місяці	Зменшення кредитного навантаження
Скорочення операційного та фінансового циклів	Прискорення обігу дебіторської заборгованості	Фінансовий відділ	1-2 місяці	Підвищення ліквідності
	Оптимізація запасів	Виробництво, логістика	2-3 місяці	Зменшення тривалості операційного циклу
	Перегляд графіків розрахунків із постачальниками	Комерційна служба	1 місяць	Збалансованість грошових потоків
	Автоматизація контролю оборотності	ІТ-відділ, фінансова служба	2-4 місяці	Підвищення ефективності управління оборотним капіталом

Джерело: побудовано автором

По-друге, для підвищення ефективності управління запасами доречно запровадити наступні кроки:

- впровадження моделей оптимізації обсягів замовлень (EOQ) та системи своєчасного постачання (Just in Time). Впроваджуватиме виробничий відділ разом із відділом постачання протягом 2-3 місяців шляхом перегляду нормативів запасів і налаштування частішого, але менш об'ємного постачання;

- удосконалення планування виробництва на основі прогнозування попиту та аналізу сезонності. Завдання буде виконуватися планово-економічним відділом спільно з маркетинговою службою упродовж одного кварталу через розроблення сезонних та помісячних прогнозів реалізації продукції;

- скорочення обсягів повільнооборотних та надлишкових позицій шляхом перегляду асортиментної політики. Відповідальними за даний напрям є служба збуту та складсько-логістичний відділ, з можливістю реалізації цього заходу протягом 1-2 місяців шляхом аналізу залишків та коригування асортиментної політики;

- застосування автоматизованих систем контролю залишків для оперативного управління складською логістикою. Буде реалізовано ІТ-відділом у співпраці з бухгалтерією протягом 2-4 місяців через встановлення програмного забезпечення та інтеграцію його з обліковою системою підприємства.

По-третє, з метою покращення ефективності управління зобов'язаннями АТ «Київський вітамінний завод» рекомендовано наступне:

- узгоджувати строки розрахунків із постачальниками відповідно до фактичної тривалості операційного циклу. Здійснює комерційна служба разом із фінансовим відділом упродовж 1 місяця шляхом перегляду графіків оплати та проведення переговорів із ключовими партнерами;

- розширювати практику використання відстрочки платежу за рахунок переговорів щодо умов постачання. Завдання виконується юридичним і комерційним відділами протягом одного кварталу через перегляд договірних умов та ініціювання оновлених моделей співпраці з постачальниками;

- уникати надмірно раннього погашення зобов'язань, яке скорочує

ресурсну базу підприємства. Виконання заходу покладається на бухгалтерію та фінансового директора і впроваджується протягом декількох тижнів шляхом запровадження внутрішніх лімітів і регламентів оплати;

- запроваджувати контроль виникнення прострочених боргів, що має бути забезпечене бухгалтерією та юридичним відділом на постійній основі завдяки щотижневому моніторингу зобов'язань та автоматизованому контролю строків.

По-четверте, покращення рентабельності АТ «Київський вітамінний завод» потребує таких заходів:

- оптимізація прямих та непрямих витрат через застосування функціонально-вартісного аналізу. Здійснюватиме економічний відділ спільно з виробничими підрозділами протягом 2-3 місяців шляхом ідентифікації непродуктивних витрат та перегляду виробничих норм.

- удосконалення закупівельної політики шляхом укладання довгострокових контрактів із постачальниками. Реалізовуватиме відділ закупівель разом із юридичним відділом протягом одного кварталу після проведення переговорів і затвердження нових умов поставок.

- перегляд ціноутворення з урахуванням зростання собівартості та ринкових умов. Відповідальним за дане завдання є відділ маркетингу у співпраці з економічним відділом, із можливістю впровадження протягом 1 місяця після аналізу конкурентів і формування оновлених прайсів.

- орієнтація на виробництво продукції з вищою доданою вартістю. Даний напрям виконується службою розробки продукції та комерційним відділом упродовж 3-6 місяців шляхом розроблення нових рецептур, модернізації упаковки та розширення каналів збуту.

Нарешті, по-п'яте, зміцнення фінансової стійкості АТ «Київський вітамінний завод» може бути досягнуто завдяки таким рекомендаціям:

- збільшувати частку власного капіталу шляхом реінвестування прибутку. Завдання може бути реалізоване на рівні вищого керівництва та загальних зборів акціонерів упродовж року після затвердження політики розподілу прибутку;

- уникати залучення короткострокових кредитів у ситуаціях, коли потреби

мають довгостроковий характер. Відповідальність за реалізацію наряду покладається на фінансового директора, з можливістю реалізації протягом 2-3 місяців шляхом переговорів із банківськими установами;

- підтримувати коефіцієнт фінансової незалежності на рівні не нижче 0,5. Виконання завдання забезпечується фінансово-економічною службою щомісячно на основі аналізу левериджу, коефіцієнтів автономії та структури зобов'язань;

- здійснювати контроль за обсягом та строками позикових ресурсів, оптимізуючи їх структуру відповідно до потреб операційної діяльності. Здійснює економічний відділ у координації з фінансовою службою протягом 1-2 місяців.

Отже, дослідження фінансового стану АТ «Київський вітамінний завод» у 2022-2024 рр. засвідчило наявність окремих проблем: уповільнення оборотності дебіторської заборгованості, зростання тривалості операційного циклу, скорочення показників рентабельності та коливання фінансової стійкості – свідчать про необхідність удосконалення механізмів управління оборотним капіталом та посилення контролю за внутрішніми фінансовими потоками.

Запропоновані напрями підвищення фінансової стабільності охоплюють ключові складові системи фінансового менеджменту підприємства: управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, оптимізацію запасів, посилення внутрішнього контролю, підвищення ефективності інвестиційної політики та удосконалення структури джерел фінансування.

Реалізація наведених вище заходів дозволить скоротити тривалість фінансового й операційного циклів, зменшити потребу в залучених ресурсах, підвищити ліквідність та зміцнити платоспроможність підприємства. Виконання означених рекомендацій сприятиме формуванню передумов для стабільного зростання прибутку, підвищення рентабельності активів і власного капіталу, а також посиленню конкурентних позицій АТ «Київський вітамінний завод» на ринку.

ВИСНОВКИ

За результатами опрацювання теоретичних джерел, нормативних документів та аналізу звітності сформовано такі основні висновки.

1. Розкрито економічну сутність фінансової звітності та проаналізовано нормативно-правове забезпечення її формування в Україні. Доведено, що фінансова звітність є базовим інструментом відображення фінансово-господарської діяльності підприємства й забезпечує прозоре інформування зацікавлених користувачів. Дослідження показало, що її формування регламентується Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», НП(С)БО, МСФЗ, а також підзаконними актами, які визначають принципи оцінки активів і зобов'язань, зміст форм звітності та порядок їх подання. Наявна нормативна база забезпечує уніфікацію, порівнянність та достовірність даних фінансової звітності.

2. Охарактеризовано концептуальні засади фінансової звітності як ключового джерела інформації про діяльність підприємства, що ґрунтуються на принципах повного висвітлення, обачності, послідовності, превалювання сутності над формою та безперервності діяльності. Встановлено, що кожна форма фінансової звітності (Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, Примітки) виконує самостійну інформаційну функцію, формуючи комплексне уявлення про фінансовий стан і результати діяльності підприємства.

3. Обґрунтовано теоретико-методичні підходи до аналізу фінансової звітності підприємства для оцінювання його фінансового стану. Доведено, що горизонтальний і трендовий аналізи дають змогу оцінити динаміку показників, вертикальний – структуру та пропорції у складі активів і капіталу, а коефіцієнтний аналіз формує інтегральну оцінку ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності й рентабельності. Комплексне застосування цих методів забезпечує повну, логічно узгоджену оцінку фінансового стану підприємства для прийняття ефективних економічних рішень..

4. Визначено організаційні засади формування фінансової звітності АТ «Київський вітамінний завод». Установлено, що звітність підприємства формується на основі перевірених і узгоджених даних синтетичного та аналітичного обліку, проходить етапи інвентаризації та внутрішнього контролю, складається відповідно до норм Постанови КМУ № 419 та інших нормативних документів. Підприємство подає звітність до Державної служби статистики, ДПС, НКЦПФР та оприлюднює її на офіційному вебсайті, що підтверджує високий рівень прозорості та відповідності регуляторним вимогам. У цілому можна констатувати, що АТ «Київський вітамінний завод» має налагоджену систему формування фінансової звітності, яка відповідає сучасним вимогам фінансового менеджменту й сприяє зміцненню фінансової стабільності, довірі інвесторів та підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

5. Досліджено облікову політику підприємства як інформаційну основу формування фінансової звітності. Показано, що облікова політика АТ «Київський вітамінний завод» відповідає принципам послідовності, достовірності та законодавчо-нормативним вимогам. Вона забезпечує методологічну узгодженість обліку, формування правильних оцінок активів і зобов'язань та достовірних показників фінансових результатів.

6. Проаналізовано методичні підходи та процедури підготовки фінансової звітності підприємства. Установлено, що процес формування звітності має структуровано-етапний характер і включає інвентаризацію, узгодження облікових записів, складання форм звітності, внутрішній контроль та подання звітних матеріалів зовнішнім користувачам. Така організація забезпечує повноту, точність та послідовність фінансових даних. Система формування звітності підприємства характеризується високим рівнем методологічної узгодженості та належного контролю. Чітка регламентація етапів підготовки звітності: від інвентаризації та узгодження аналітичних і синтетичних рахунків до складання та внутрішнього контролю форм – формує цілісну та злагоджену систему, що дає змогу мінімізувати помилки й забезпечити правильність відображення господарських операцій. Взаємопов'язаність і методологічна узгодженість усіх форм звітності, а також

належний рівень контрольних процедур сприяють формуванню об'єктивної інформаційної бази для оцінки фінансового стану підприємства.

7. Виявлено проблеми та визначено напрями вдосконалення процесу складання фінансової звітності в умовах цифровізації. Доведено ефективність упровадження інтегрованих інформаційних систем, електронного документообігу, автоматизації контролю облікових процесів та підвищення кваліфікації персоналу. Розрахунки підтвердили економічну доцільність інвестицій у цифрову модернізацію: за витрат 474,4 тис. грн очікуваний річний економічний ефект становить близько 300,5 тис. грн, що забезпечує окупність проєкту протягом півтора року та формує додаткові переваги для довгострокового розвитку підприємства.

8. Проведено аналіз динаміки та структури активів і пасивів за 2022–2024 рр. Установлено нарощення ресурсної бази, збільшення частки оборотних активів та помірне зростання необоротних, що свідчить про модернізацію основних засобів і підтримання операційної гнучкості, а з іншого боку, вказує на підвищення навантаження на поточну платоспроможність та активне використання ресурсів для фінансування операційної діяльності. Структура джерел фінансування характеризується домінуванням власного капіталу та зростанням поточних зобов'язань, що підвищує навантаження на поточну платоспроможність, але не порушує загальної фінансової стійкості.

9. Здійснено оцінку ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості підприємства. Проведене дослідження показало поступове звуження запасу фінансової міцності у 2024 р. Зниження коефіцієнтів покриття, швидкої та абсолютної ліквідності, зростання поточних зобов'язань і скорочення обсягу грошових коштів свідчать про посилення тиску на оборотний капітал і підвищення ризику виникнення тимчасового дефіциту платіжних ресурсів. Паралельно посилюється роль позикового капіталу в структурі джерел фінансування, що підтверджується зростанням коефіцієнта фінансової залежності, концентрації залученого капіталу та фінансового левериджу.

Незважаючи на окреслені тенденції, підприємство загалом зберігає

здатність виконувати поточні зобов'язання, але потребує зміцнення ліквідності та перегляду структури капіталу.

10. Проаналізовано рентабельність та ділову активність підприємства на основі показників фінансової звітності. Підсумовуючи результати проведеного аналізу, можна стверджувати, що у 2024 р. спостерігається поступове зниження ефективності використання ресурсів та сповільнення оборотності основних складових оборотного капіталу підприємства. Зменшення рентабельності продажу, активів і власного капіталу відображає скорочення прибутковості операційної діяльності та ослаблення фінансової віддачі від вкладених ресурсів. Скорочення валової маржі додатково сигналізує про посилення витрат або недостатнє відновлення цінової політики у відповідь на підвищення собівартості.

Показники ділової активності засвідчують уповільнення трансформації запасів і дебіторської заборгованості у грошові потоки, що спричиняє подовження операційного й фінансового циклів. Повільні темпи погашення кредиторської заборгованості створюють додатковий ризик зниження платоспроможності, хоча частково і компенсують слабку оборотність активів за рахунок відстрочки платежів.

Отримані результати демонструють необхідність перегляду підходів до управління витратами, оптимізації обсягів запасів, прискорення інкасації дебіторської заборгованості та підвищення продуктивності операційних процесів. Реалізація відповідних заходів дасть змогу відновити рівень рентабельності, посилити ділову активність та забезпечити стійкість розвитку АТ «Київський вітамінний завод» у середньостроковій перспективі.

11. Розроблено напрями покращення фінансового стану та підвищення фінансової стабільності підприємства. Представлені заходи охоплюють ключові компоненти управління оборотним капіталом: дебіторською та кредиторською заборгованістю, запасами, структурою капіталу, операційним і фінансовим циклами. Упровадження сучасних інструментів контролю – автоматизованого моніторингу залишків, факторингу, оцінювання надійності покупців, оптимізації графіків розрахунків – забезпечує прискорення обігу грошових потоків та зменшення ризику виникнення простроченої заборгованості. Значна увага

приділяється удосконаленню управління запасами шляхом впровадження систем EOQ і JIT, прогнозування попиту, що сприяє скороченню витрат і тривалості операційного циклу.

Водночас підприємство акцентує увагу на зміцненні фінансової стійкості, удосконаленні структури капіталу та підвищенні рентабельності. Запропоновані заходи включають збільшення частки власного капіталу, заміну короткострокових позик довгостроковими, перегляд цінової політики, укладання довгострокових контрактів із постачальниками, розвиток продукції з високою доданою вартістю та постійний контроль фінансових показників. Реалізація цих ініціатив дасть змогу зменшити кредитне навантаження, оптимізувати собівартість, стабілізувати грошові потоки та підвищити загальну ефективність управління оборотним капіталом АТ «Київський вітамінний завод».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акімова Л. М., Герман М. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 17. С. 44-49.
2. Базюра О. Формування та аналіз фінансової звітності: підсумки року для бізнесу. *Finmap*. 2025. URL: <https://www.finmap.online/ua/blog/year-end-financial-review-guide> (дата звернення: 08.10.2025)
3. Блохіна В. Г. Методика складання фінансової звітності підприємства й оцінка його фінансового стану (на прикладі ТОВ «Пивоварня «Опілля»): кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю «071 – облік і оподаткування» / наук. кер. О. М. Кундеус. Тернопіль : ТНТУ, 2024. 74 с.
4. Будько О. В. Оцінка ефективності облікової політики за якісними критеріями. *Економічний вісник Державного технічного університету*. 2023. № 2. С. 45-52. URL: <https://econvisnyk.dstu.dp.ua/article/view/271093> (дата звернення: 20.10.2025)
5. Денисенко Т. С. Формування фінансової звітності підприємства та оцінка його фінансового стану : магістер. диплом. робота : 071, Облік і оподаткування / Денисенко Тетяна Сергіївна ; наук. керівник Марчук У. О.; КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, Ф-т обліку та податкового менеджменту, Каф. бухгалтерського обліку та консалтингу. Київ, 2023. 130 с.
6. Директива 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26.06.2013 р. «Про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані звіти певних типів підприємств». URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0034> (дата звернення: 05.10.2025)
7. Жигалкевич Ж. М., Кам'янська О. В. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.
8. Затонацька Т. Г. Цифрова трансформація бухгалтерського обліку в Україні: сучасні тенденції та перспективи. *Економіка і організація управління*. 2023. № 4. С. 63-71. URL: <https://nauka.com.ua/index.php/investplan/article/download/4785/4827/10952> (дата звернення: 26.10.2025)

9. Іванчук Н. В. Звітність підприємств: навчальний посібник. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 208 с.
10. Ізюмська В. А., Нікульшина А. В. Управління фінансовою стійкістю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 34. С. 68-73.
11. Інструкція з інвентаризації активів і зобов'язань : наказ Міністерства фінансів України № 879 від 2 вересня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення: 05.10.2025)
12. Калабіна В. О. Діджиталізація обліку та фінансової звітності в Україні: напрями розвитку. *Економіка: проблеми та рішення*. 2024. № 4. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2024/No4/89.pdf>. (дата звернення: 26.10.2025)
13. Кирич Н. Б., Мосій О. Б. Фінансово-господарська стабільність функціонування підприємств, як важливий аспект сталого розвитку України. *Review of Transport Economics and Management*. 2023. Iss. 10(26). С. 85-92. DOI: 10.15802/rtem2023/292207.
14. Климчук С. О. Звітність підприємства: методи формування даних, обробка та оприлюднення (на прикладі ТОВ «Софілайт-Т») : кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю «071 – облік і оподаткування» / наук. кер. О. М. Кундеус. Тернопіль: ТНТУ, 2024. 68 с.
15. Концептуальна основа фінансової звітності [Електронний ресурс] : офіц. переклад / Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку; пер. з англ. ; Міністерство фінансів України. К. : Мінфін України, 2019. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf. (дата звернення: 05.10.2025)
16. Кругла М. Зміни в обліковій політиці та в облікових оцінках. *Економіка і суспільство*. 2023. № 54. С. 120-126. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4024>. (дата звернення: 20.10.2025)
17. Лірук І. Теоретико-методичні аспекти оцінки фінансового стану підприємства. *Студентські наукові читання 2023. Матеріали конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету*, 30 листопада 2023 р. Житомир : Поліський національний

університет. 2023. С. 80-82.

18. Мельник С. І., Горбан І. М., Марушко Н. С. Фінансовий облік і звітність: навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 388 с.

19. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 05.10.2025)

20. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 «Дохід від договорів з клієнтами» (IFRS 15). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 05.10.2025)

21. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) / Офіційний сайт Фонду міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS Foundation). URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards>. (дата звернення: 05.10.2025)

22. Нестеренко О. О. Місце звітності в управлінні фінансовими результатами діяльності підприємства. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. Вип. 1. С. 26-32.

23. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) / Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>. (дата звернення: 03.10.2025)

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>. (дата звернення: 03.10.2025)

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказ міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>. (дата звернення: 03.10.2025)

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>. (дата звернення: 03.10.2025)

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України 25.02.2000 р. № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0161-00>. (дата звернення: 03.10.2025)

28. Нікольчук Ю., Лопатовська О. Особливості аналізу фінансового стану підприємств в умовах воєнного стану. *MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS*. 2024. № 4. С. 232-241.
29. Озеран А. В. Теорія та методологія формування фінансової звітності підприємств : монографія / А. В. Озеран. К. : КНЕУ, 2015. 471 с.
30. Орехова А.І., Толстошеєва В.С. Організаційні аспекти та проблеми обліку фінансових результатів діяльності підприємств. *Держава та регіони*. 2021. №6 (123). С. 140-143.
31. Петрова І. В. Основи складання фінансової звітності підприємства та оцінка його фінансового стану на прикладі ТОВ «Маскіо-Гаспардо Україна», м. Київ : дипломна робота магістра : 071 Облік і оподаткування / І. В. Петрова ; Хмельниц. нац. ун-т. Хмельницький, 2023. 73 с.
32. Підгаєць С. В. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства на основі розрахунку інтегрального показника. *Економіка та суспільство*. 2024. № 70. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5254>. (дата звернення: 08.10.2025)
33. План імплементації Директиви 2013/34/ЄС : Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uploads/redactor/files/55d2e4fc7737a.pdf>. (дата звернення: 05.10.2025)
34. Податковий кодекс України: Закон Верховної Ради України № 2755 – VI від 02.12.2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 04.10.2025)
35. Приймак С.В. Аналіз господарської діяльності. Практикум : [навчальний посібник]. Львів, 2022. 277 с.
36. Про акціонерні товариства: Закон України від від 27.07.2022 № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text> (дата звернення: 04.10.2025)
37. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 03.10.2025)
38. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Інструкція затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. №291. URL:

<http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 03.10.2025)

39. Про затвердження Змін до типової форми фінансової звітності № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України № 610 від 28.11.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1876-24>. (дата звернення: 03.10.2025)

40. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни: Закон України № 2115-IX від 3.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20>. (дата звернення: 03.10.2025)

41. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. (дата звернення: 03.10.2025)

42. Про схвалення Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 № 911-р // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-%D1%80>. (дата звернення: 05.10.2025)
03.10.2025)

43. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>. (дата звернення: 03.10.2025)

44. Рзаєва Т. Г., Сереветник О. В. Фінансові результати та напрями їх аналізу за показниками фінансової звітності. *Вісник Хмельницького національного університету*, 2020. № 3. С. 121-124.

45. Ринок ІТ в Україні: прогнозується середньорічне зростання на 6,1% до 2029 року / Pro-Consulting. 03.08.2025. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/rynok-it-v-ukraine-prognoziruetsya-srednegodovoj-rost-na-6-1-do-2029-goda>. (дата звернення: 29.10.2025)

46. Роз'яснення щодо застосування міжнародних стандартів фінансової звітності великими підприємствами: Міністерство фінансів України від 07.11.2022 р. URL: <https://cvp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/629824.html>. (дата звернення: 05.10.2025)

47. Сайт та фінансова звітність АТ «Київський вітамінний завод». URL: https://www.vitamin.com.ua/uk/document_year/2024-rik-uk/ (дата звернення: 16.10.2025)
48. Ткачук Н.В. Аналіз фінансової діяльності підприємств: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки. Електронне видання. 2023. 114 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/22317/3/AFDP_kursl.pdf. (дата звернення: 09.10.2025)
49. Усатенко О. В. Бухгалтерський облік та звітність організацій: навч. посіб. / М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро: НТУ «ДП», 2022. 74 с.
50. Фінансовий облік і звітність : навчальний посібник / укладачі : С. І. Мельник, І. М. Горбан, Н. С. Марушко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 388 с.
51. Цивільний кодекс України: Закон Верховної Ради України № 980-IV від 19.06.2003 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 04.10.2025)
52. Шипіна С. Б. Сутність поняття «фінансові результати» як об'єкта бухгалтерського обліку. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2020. № 1(59). С. 229-232.
53. Щодо застосування міжнародних стандартів фінансової звітності: Лист Міністерства фінансів України № 35210-06-5/37175 від 29 груд. 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v3521201-17>. (дата звернення: 05.10.2025)
54. Яремчук К. Г. Облік, аналіз і аудит фінансових результатів діяльності підприємства (на прикладі ТзОВ «Бумеранг») : кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю «071 облік і оподаткування». Тернопіль: ТНТУ, 2021. 69 с.
55. Яценко В. М. Фінансовий аналіз : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / Яценко В. М., Шинкаренко О. М., Бразілій Н. М. Черкаси : ЧДТУ, 2020. 267 с.
56. Jackson, A. B. (2022). Financial Statement Analysis: A Review and Current Issues. *China Finance Review International*, 12(1), pp. 1-19. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3958540. (дата звернення: 09.10.2025)

57. Liu, X., Li, Y., & Zhang, S. (2024). Financial assessment and diagnosis of abnormal data of listed companies in public health and wellness industry. *Frontiers in Public Health*. URL: <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1508389>. (дата звернення: 09.10.2025)

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1 – Система показників для оцінки фінансового стану підприємства

№ з/п	Група показників	Назва показника	Формула розрахунку	Економічний зміст показника	Нормативне значення
1	2	3	4	5	6
1	Показники ліквідності та платоспроможності	Коефіцієнт поточної ліквідності	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	Відображає здатність підприємства погашати короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів	$\geq 1,5$
		Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Оборотні активи – Запаси) / Поточні зобов'язання	Показує можливість погашення поточних зобов'язань найбільш ліквідними активами	0,8–1,0
		Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(Грошові кошти + Поточні фінансові інвестиції) / Поточні зобов'язання	Характеризує миттєву платоспроможність підприємства	$\geq 0,2$
2	Показники фінансової стійкості	Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Валюта балансу	Визначає частку власного капіталу у загальній вартості активів	$\geq 0,5$
		Коефіцієнт фінансової залежності	Валюта балансу / Власний капітал	Відображає рівень залежності підприємства від зовнішнього фінансування	$\leq 2,0$
		Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Власний оборотний капітал / Власний капітал	Характеризує частку власного капіталу, що використовується у обороті	0,2–0,5
		Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	(Власний капітал – Необоротні активи) / Оборотні активи	Визначає, наскільки оборотні активи профінансовані власними джерелами	$\geq 0,1$

Продовження табл. А.1

1	2	3	4	5	6
3	Показники ділової активності (оборотності)	Коефіцієнт оборотності активів	Чистий дохід / Середня вартість активів	Показує ефективність використання активів у процесі генерування доходу	Зростання – позитивна тенденція
		Оборотність дебіторської заборгованості	Чистий дохід / Середня дебіторська заборгованість	Визначає швидкість повернення дебіторської заборгованості	Зростання – позитивна тенденція
		Оборотність запасів	Собівартість реалізації / Середня вартість запасів	Відображає кількість оборотів запасів протягом періоду	Вища – краща ефективність
		Оборотність кредиторської заборгованості	Собівартість реалізації / Середня кредиторська заборгованість	Визначає швидкість розрахунків з постачальниками	Залежить від політики фінансування
4	Показники рентабельності (прибутковості)	Рентабельність продажу (ROS)	Чистий прибуток / Чистий дохід × 100%	Визначає частку прибутку у кожній гривні реалізації	≥ 10%
		Рентабельність активів (ROA)	Чистий прибуток / Середні активи × 100%	Показує ефективність використання активів для одержання прибутку	5–15%
		Рентабельність власного капіталу (ROE)	Чистий прибуток / Середній власний капітал × 100%	Відображає прибутковість власних інвестицій підприємства	≥ 15%
		Рентабельність операційної діяльності	Прибуток від операційної діяльності / Виручка × 100%	Характеризує ефективність основної діяльності	Зростання – позитивна тенденція
5	Показники грошових потоків	Коефіцієнт достатності грошового потоку	Грошовий потік від операційної діяльності / Короткострокові зобов'язання	Відображає здатність покривати короткострокові зобов'язання реальними коштами	≥ 1,0
		Коефіцієнт інвестування	Грошовий потік від операційної діяльності / Капітальні інвестиції	Визначає рівень покриття інвестиційних витрат операційним потоком	≥ 1,0
		Коефіцієнт самофінансування	Нерозподілений прибуток / Власний капітал	Показує частку прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства для розвитку	Зростання – позитивно

Звіт подібності

Метадані

Назва організації

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU

Заголовок

Теоретичні та практичні аспекти формування фінансової звітності підприємства та оцінка його фінансового стану

Автор

Науковий керівник / Експерт

Першикова Валерія Віталіївна/ к.е.н., доцент Коршикова Р.С.

підрозділ

кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

Обсяг знайдених подібностей

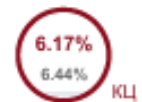
Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КП 2

КЦ

Цитати, виділені в тексті лапками, були виключені з поточного значення Коефіцієнта Подібності.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

24966

Кількість слів

198321

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про **МОЖЛИВІ** маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		32
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		120

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

порядковий номер	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	Копія тексту
		кількість ідентичних слів (фрагментів)
1	https://refdb.ru/doc/2883447-p22.html	132 0.53 %
2	http://dspace.pd.ua:8080/bitstream/123456789/8690/1/%D0%9E%D0%9E%D0%BF%D0%90%D1%83%202019_%D0%9E%D0%BB%D0%B0%D0%BA%D1%81%D1%96%D1%94%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%92_%D0%AE_.pdf	105 0.42 %

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

«МОЛОДЬ, НАУКА, БІЗНЕС»

**01-02 жовтня 2025 року,
м. Миколаїв, Україна**

**Миколаїв
2025
Міністерство освіти і науки України**

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ <i>НЕСЕН Володимир</i>	216
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЇ <i>НІКІТІНА Діана</i>	219
ОБЛІКОВІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ <i>НОВОСАД Юлія</i>	222
ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА <i>ОВЧИННИКОВА Наталя</i>	225
ОБЛІК ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ <i>ОЛІЙНИК Максим</i>	227
ОСОБЛИВОСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ <i>ОХРІМЕНКО Олександр</i>	230
ПРОБЛЕМИ ЗАРПЛАТИ В «КОНВЕРТІ» ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ <i>ПАВЛІК Катерина</i>	233
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ, ПРІОРИТЕТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МОДЕРНІЗАЦІЇ НА 2025–2029 РОКИ <i>ПЕНЬКІВСЬКИЙ Родіон</i>	236
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА <i>ПЕРШИКОВА Валерія</i>	240
ІНФОРМАЦІЙНА ФУНКЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ <i>ПЕТРИШИНА Дар'я</i>	243
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ АУДИТУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНИМИ ОБ'ЄКТАМИ <i>ПРОГОВА Наталя</i>	246
МІСЦЕ АНАЛІТИКИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ <i>ПОЛІТІКІНА Інна</i>	249
ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА СИСТЕМУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АУДИТУ В УКРАЇНІ <i>ПОЦЛУЙКО Владислав</i>	252
ОПТИМІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЗА РОЗРАХУНКАМИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ <i>ПУДЛА Владислав</i>	255
ПРОБЛЕМИ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ <i>РАБЕНКО Дарія</i>	258

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

ПЕРШИКОВА Валерія, здобувачка вищої освіти

спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана

Анотація: Визначено, що фінансова звітність є важливим інструментом для оцінки діяльності підприємства, оскільки забезпечує користувачів повною та достовірною інформацією про його фінансовий стан, результати роботи та перспективи розвитку. Звернено увагу на проблемні моменти, які обмежують її практичне застосування. Зроблено висновок, що коректне використання фінансової звітності сприяє ухваленню обґрунтованих економічних рішень і підвищує ефективність функціонування підприємства.

Ключові слова: фінансова звітність, підприємство, оцінка діяльності, фінансовий стан, аналіз

При цьому провідну роль відіграють звітні матеріали, оскільки вони охоплюють усі види зовнішньої звітності підприємства. Своєю чергою серед них особливе місце належить фінансовій звітності, оскільки саме вона містить комплексні показники, необхідні для глибокої оцінки джерел формування фінансових ресурсів, напрямів їх використання та результативності управління ними. Вона дає можливість не лише здійснити всебічний аналіз діяльності підприємства, а й створює інформаційну основу для прийняття управлінських рішень, формування стратегії розвитку та надання потенційним інвесторами достовірних даних для ухвалення рішень щодо фінансування [1, с. 630].

Об'єктивна оцінка фінансово-економічного стану підприємства можлива лише за умови наявності повного й достовірного інформаційного забезпечення. Аналітична база щодо діяльності суб'єкта господарювання формується з різноманітних джерел і включає як фінансові, так і нефінансові дані. Але у процесі аналізу провідну роль відіграє система звітності підприємства, оскільки вона відображає ключові результати його фінансово-господарської діяльності, Фінансова звітність є первинним джерелом інформації для комплексного аналізу

порядку формування фінансових ресурсів, напрямів їх використання та ефективності управління ними, що є критично важливим для усіх користувачів.

Завдяки своїм уніфікованим формам фінансова звітність забезпечує користувачів не лише даними для контролю, а й створює широкі можливості для аналізу та прийняття управлінських рішень (рис. 1). Так, зокрема, вона дає змогу оцінити фінансову стійкість і платоспроможність суб'єкта, що звітує, ефективність використання ним ресурсів, його інвестиційну привабливість та ризики майбутнього розвитку.

Рисунок 1 – Аналітичні можливості фінансової звітності

Джерело: узагальнено автором за інформацією: [2, с. 58; 3, с. 67]

Водночас, як свідчить практика, використання фінансової звітності має й певні проблемні аспекти. Так, вона містить переважно ретроспективну інформацію, яка не завжди придатна для прогнозування майбутніх результатів. Крім того, існує ризик викривлення показників через суб'єктивні підходи до визнання та оцінки її окремих показників або маніпулювання з обліковою політикою підприємства. Це може знижувати довіру до даних і ускладнює їх застосування у процесі прийняття рішень.

Таким чином, фінансова звітність підприємства є базовим елементом інформаційного забезпечення дослідження фінансово-економічного стану підприємства, ключових показників результативності та виявлення тенденцій його розвитку. Попри деякі методологічні обмеження та інколи перевантаженість фінансова звітність зберігає своє провідне значення як універсальне джерело для аналізу та формування обґрунтованих управлінських рішень. Її належне формування сприяє підвищенню прозорості бізнес-процесів, зміцненню довіри з боку стейкхолдерів та забезпеченню сталого розвитку підприємства.

Література:

1. Шум М. А., Доровський О. Ф., Чуприна С. М. Деякі аспекти складання та аналізу фінансової звітності підприємства в сучасних умовах. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 29. С. 628-632. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/SHum-M.-A.pdf> (дата звернення: 23.09.2025)
2. Іванчук Н. В. Фінансова звітність як джерело інформації для аналізу фінансового стану підприємства. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА, вересень 2020. № 18(46). С. 57–61.
3. Хоміч А., Спільник А. Фінансова звітність підприємства як інформаційна база фінансового аналізу. Інноваційний розвиток освіти, науки, бізнесу, суспільства та довкілля в умовах глобальних викликів: VI націон. наук.-практ. конф. студентів і молодих вчених. 17 листопада 2021 р. Тернопіль, Вектор. С. 66-67. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/43435/1/Хомич%20Алла.pdf> (дата звернення: 23.09.2025)

Abstract: *It has been determined that financial reporting is an important tool for evaluating the activities of an enterprise, as it provides users with complete and reliable information about its financial condition and performance. In conclusion, it is noted that the use of financial reporting allows for the timely identification of risks, forecasting of the enterprise's development, and making effective management decisions.*

Key words: *financial statements, enterprise, enterprise evaluation, financial position, analysis*

**Науковий керівник – КОРШИКОВА Рената,
к.е.н., доцент, професорка кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана**